

Bestuursrapportage 2018

Provincie Noord-Brabant

Bestuursrapportage 2018	1
Inhoudsopgave	4
Leeswijzer.....	6
Inleiding	7
Programma 01 Bestuur	10
Bestuur op hoofdlijnen.....	11
01.01 Provinciebestuur.....	12
01.02 Bestuurlijke samenwerking.....	13
01.03 Interbestuurlijk toezicht.....	14
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	15
Besluitvorming.....	19
Programma 02 Ruimte en Agrofood	20
Ruimte en Agrofood op hoofdlijnen.....	21
02.01 Ruimtelijke ontwikkeling van het mozaïek.....	22
02.02 Agrofood.....	23
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	24
Besluitvorming.....	36
Programma 03 Natuur, Water en Milieu.....	39
Natuur, Water en Milieu op hoofdlijnen	40
03.01 Water.....	42
03.02 Milieu	43
03.03 Natuur en Landschap	44
03.04 Groen Ontwikkelfonds Brabant	45
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	46
Besluitvorming.....	62
Programma 04 Economie en energie.....	63
Economie en energie op hoofdlijnen	64
04.01 Algemeen economisch beleid	66
04.02 Economisch programma Brabant.....	67
04.04 Duurzame energie en energietransitie	68
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	69
Besluitvorming.....	89
Programma 05 Mobiliteit.....	91
Mobiliteit op hoofdlijnen.....	92
05.01 Mobiliteit	93
05.02 Openbaar Vervoer.....	94
05.03 Infrastructuur / provinciale wegen	95
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	96
Besluitvorming.....	103
Programma 06 Cultuur en Samenleving.....	105
Cultuur en Samenleving op hoofdlijnen	106
06.01 Cultuur.....	107
06.02 Erfgoed.....	108
06.03 Sociale veerkracht.....	109
06.04 Sport.....	110
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	111

Besluitvorming.....	121
Algemeen financieel beleid.....	123
Algemeen financieel beleid op hoofdlijnen	124
Besluitvorming.....	126
Bedrijfsvoering	127
Bedrijfsvoering op hoofdlijnen	128
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	129
Besluitvorming.....	131

Bestuursrapportage 2018

Met de bestuursrapportage wordt inzicht gegeven in de voortgang per programma op het behalen van doelstellingen, beleid en prestaties. In de bestuursrapportage wordt de lopende begroting (2018) bijgesteld met als uitgangspunt de te verwachten realisatie aan het eind van het begrotingsjaar. In het **algemeen inleidend hoofdstuk** geven wij een samenvattend beeld van de hoofdlijnen van de bestuursrapportage.

De **programma's** zijn als volgt opgebouwd:

- Algemene voortgang van het programma en van de productgroepen van het programma
- Beroep op algemene middelen
- Afwijkingen van prestaties
- Risico's en onzekerheden.

Ook wordt bij de programma's op productgroepniveau (het autorisatieniveau van Provinciale Staten) een geactualiseerde begroting gepresenteerd, d.w.z. de oorspronkelijk in november 2017 vastgestelde begroting 2018 inclusief vastgestelde en nu voorgestelde wijzigingen.

Inzicht wordt gegeven in het verloop van de lopende begroting.

Indien realisatie van prognose afhankelijk is van bepaalde ontwikkelingen, staat dit vermeld bij de programma's.

Bij de behandeling in PS van de bestuursrapportage 2017 op 27 oktober 2017 is de motie M4 aangenomen m.b.t. eenduidige taal en transparantie in rapportering van voortgang. De motie is erop gericht om in de bestuursrapportage bij elk programma streefwaarden op te nemen en daarbij concreet en eenduidig aan te geven of de prestaties voor, achter of volgens planning verlopen. In deze bestuursrapportage is bij elk programma in de prestatietabel invulling gegeven aan deze motie, door steeds in de tabel aan te geven of de prestatie verloopt conform planning c.q. achter is op de planning c.q. voor loopt op de planning.

Beleidsprestaties en indicatoren staan onder "Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?" Basis is in een door Provinciale Staten vastgestelde beleidsnota te vinden. In de tabel staan de bijbehorende prestaties en indicatoren en tot slot de verantwoording en eventuele bijsturing over de prestaties vermeld.

De specificatie van de besluitvorming is als volgt onderverdeeld in

I. Voorstellen

- beleidsmatig
- beroep op algemene middelen
- uit reserves
- naar aanleiding van actualisatie van investeringsplanning

II. Administratief / technische mutaties

- Beleidsarme voorstellen
- Binnen kaderstelling

III. Eerdere besluitvorming

- Verwerking wijzigingen als gevolg van eerder genomen besluiten PS in afzonderlijke statenvoorstellen

De bestuursrapportage vormt de toelichting op de 3e wijziging van de begroting 2018 die aan PS ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Onder de button "Meer" rechts op scherm is het Statenvoorstel met bijlagen opgenomen.

Samenvatting

In de Bestuursrapportage 2018 staat de voortgang van de uitvoering, zoals overeengekomen in het bestuursakkoord, voor het lopende begrotingsjaar. Referentiekader hiervoor is de begroting 2018, de daarin geplande prestaties en de daaraan gekoppelde middelen. Beleidsinhoudelijk kunnen we stellen dat we met de uitvoering van de begroting 2018 op koers liggen. Verwachting naar het eind van het jaar is dat we het overgrote deel van de geplande prestaties en resultaten zullen realiseren. Wel constateren we dat er op een aantal punten onzekerheden zijn, waarvan als belangrijkste zijn te noemen:

- Deltaprogramma
- STUW
- Rivierverruiming
- PAS
- Europese programma's en MIT
- Maaslijn
- PHS
- Uitvoering agrofood (transitie veehouderij)

Op onderdelen stellen wij voor om prestaties bij te stellen.

Uitvoering op koers

De uitvoering bij programma 1 Bestuur loopt conform planning. Ingezet wordt op het bewaken en waar mogelijk verder versterken van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant. De aanbevelingen van de visitatiecommissie Bibob hebben we uitgewerkt in het beleid voor toepassing van de Wet Bibob. Tevens gaan we, in lijn met de moties 'Inspelen om ondermijning tegen te gaan' en 'Bibob vastgoedtransacties', de Wet Bibob ook structureel toepassen op subsidies en vastgoedtransacties.

In de tweede helft van 2018 zullen wij op alle ingediende toekomstvisies van gemeenten onze visie kenbaar maken. De arhi-procedure Nuenen loopt conform planning. Het betreft een intensief proces waarbij we zo goed mogelijk in gesprek gaan met alle belanghebbenden.

Bij programma 2 Ruimte verloopt de uitvoering conform planning.

De nieuwe Omgevingsvisie Brabant wordt in november 2018 in PS behandeld.

In alle Brabantse regio's worden regionale agenda's voor werken gemaakt, inclusief bestuurlijke afspraken over de ontwikkeling van bestaande en nieuwe werklocaties.

De doorontwikkeling van campussen wordt gestimuleerd. Het Agrofoodprogramma loopt op schema. Uitvoeringsprogramma Plantaardig is vastgesteld, evenals diverse regelingen in het kader van ondersteunende maatregelen.

De provinciale Inpassingsplannen van GOL (PIP GOL Oost en PIP GOL West) zijn 29 juni 2018 door PS vastgesteld.

De uitvoering van het begrotingsprogramma 3 Natuur, water en milieu verloopt over het algemeen conform planning. In 2018 komen resultaten beschikbaar van de tussenevaluatie van het Provinciaal Milieu- en Waterplan 2016-2021, de midterm-review STUW en de evaluatie verdrogingsbestrijding. Wij waren mede-initiator van de klimaatop Zuid-Nederland die op 4 juni 2018 plaatsvond.

Naar aanleiding van de VTH-takenanalyse blijkt dat de inzet van deze middelen ontoereikend is als gevolg van structurele verdringingseffecten en de actualisatie naar prijspeil 2019.

De Zuidwestelijke Delta en in het bijzonder een rijksbesluit over een zout Volkerak-Zoommeer heeft in 2018 onze nadrukkelijke aandacht. De provinciale bijdrage van € 5 mln in het kader van de bestuursovereenkomst 'Gebiedsontwikkeling Grevelingen/Volkerak-Zoommeer' heeft gevolgen voor de beschikbare middelen voor 'Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie'. De monitoringssystematiek klimaatadaptatie is in ontwikkeling, inclusief het formuleren van een vervangende, meer adequate beleidsindicator.

De aankoop, verkoop en doorlevering van gronden door het Groen Ontwikkelbedrijf laten zich moeilijk ramen. Zoals afgesproken bij het addendum grondnota (PS29/16A) wordt bij de bestuursrapportage op basis van de meest recente grondmutaties de ramingen bijgesteld. In de 1e helft van 2018 hebben

we samen met onze (manifest)partners onverminderd hard gewerkt aan de uitvoering van de PAS-herstelmaatregelen. De subsidieregeling voor PAS-herstelmaatregelen is opengesteld. Programma 4 Economie ligt (nagenoeg) op koers. In economische zin gaat het in Brabant voorspoedig; mooie groeicijfers en een lage werkloosheid. De realisatie van de afgesproken prestaties ligt op schema. In de eerste helft van 2018 zijn op het gebied van internationale innovatiesamenwerking belangrijke stappen gezet.

Wij zijn bezig met het ontwikkelen van een breed gedragen Uitvoeringsagenda circulaire economie overkoepelend aan lopende provinciale programma's op dit onderwerp.

We liggen op koers met het voorbereiden van de Integrale Energieagenda 2019-2030 die we eind 2018 aan u voorleggen.

In het eerste half jaar van 2018 is het ontwerp-Provinciaal Inpassingsplan voor windmolens langs de A16 vastgesteld, is een overeenkomst met Enpuls ondertekend voor de Brabantse proeftuin 100.000 elektrische voertuigen en een samenwerkingsovereenkomst met de B5 om een versnelling te realiseren.

De uitvoering van het programma 5 Mobiliteit ligt goed op schema. Met SmartwayZ staat 2018 in het teken van het afronden van het PIP en het ontwerptracébesluit voor respectievelijk de N279-Zuid (Asten - Veghel) en InnovA58.

We werken voortvarend aan het realiseren van het netwerk van snelfietsroutes. Naar verwachting zal de doelstelling van 9 overeenkomsten voor snelfietsroutes in 2021 al in 2018 worden gehaald.

Op het gebied van openbaar vervoer is alles erop gericht om nog in 2018 de vernieuwde OV-visie door de Staten te laten vaststellen.

Begin 2018 is de beleidsnota Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur (K(O)PI) vastgesteld en bij de N69 is een grote stap gezet met een onherroepelijk PIP.

In programma 6 Cultuur en Samenleving ligt de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020 op koers. In 2018 geeft programma Erfgoed speciaal aandacht aan de activiteiten van het Europees Erfgoed-jaar. Voor wat betreft sociale veerkracht zijn inmiddels meer dan 100 initiatieven opgehaald en zijn we bij 80 initiatieven actief betrokken. Ook de uitvoering van de Sportagenda Brabant Beweegt 2016-2019 ligt op koers.

Vrije begrotingsruimte

Uitgaande van het financiële beeld in de perspectiefnota 2018 is het volgende beeld te geven van het effect van de bijstellingen in de bestuursrapportage op de begrotingsruimte:

Vrije begrotingsruimte (bedragen x €1 mln)	2018	2019	2018-2019	2020	2021	2022	Structureel
Slotregel tabel resterende vrije begrotingsruimte in Perspectiefnota (PS 20/18 A, blz.5) (= incl. financieel effect inkomsten, excl. Jaarrekening resultaat)	32,1	46,3	78,3	31,5	4,5	18,8	18,8
- jaarrekeningresultaat	8,7	-0,4	8,3	-	-	-	-
- definitieve besluitvorming PPN	-7,2	-10,3	-17,5	-3,9	-4,0	-0,9	-
- voorstellen BURAP	4,2	-0,9	3,3	3,9	3,5	3,2	8,8
- meicirculaire provinciefonds	5,7	11,9	17,7	14,2	13,5	12,1	10,8
vrije begrotingsruimte na verwerking BURAP	43,5	46,5	90,0	45,6	17,5	33,2	38,4
voorstel kasschuif	-43,5		-43,5	1,0	29,1	13,4	
vrije begrotingsruimte na kasschuif	0	46,5	46,5	46,6	46,6	46,6	38,4

Rekening houdend met de verwerking van de financiële effecten van de jaarrekening 2017, de besluitvorming over de perspectiefnota, de in de bestuursrapportage opgenomen voorstellen en de verwerking van de meicirculaire van het rijk over het provinciefonds, leidt dit tot een vrije begrotingsruimte voor de periode 2018-2019 van € 90 mln.

Met het vaststellen van de bestuursrapportage 2018 zijn de ramingen voor het begrotingsjaar 2018 geactualiseerd en wordt er van uitgegaan dat op de nog resterende begrotingsruimte 2018 ad € 43,5 mln geen beroep meer wordt gedaan.

In verband met een zo actueel mogelijke begroting 2019 en bijbehorende meerjarenraming 2020-2022 wordt voorgesteld de begrotingsruimte 2018 door te schuiven naar 2020 t/m 2022. Daarmee ontstaat voor de hele periode 2019 t/m 2022 een jaarlijks in te zetten vrije ruimte van ca € 46,5 mln. In de bestuursrapportage is met deze mutatie van de raming 2018 al rekening gehouden.

Bestuur op hoofdlijnen

Beroep op algemene middelen

- Bijstelling IPO bijdrage: € 0,2 mln voor 2018 en 2019, vanaf 2020 € 0,04 mln structureel
- Bijdrage aan Zeeland voor 2018 en 2019: € 1,5 mln per jaar
- Overbrengen van de archieven provinciaal bestuur naar het BHIC: € 80.000 voor 2018, € 100.000 structureel vanaf 2019
- Bijdrage monument en herdenking MH17: € 50.000 eenmalig
- Extra inzet Bibob-aanpak: € 0,4 mln structureel vanaf 2019

Afwijkingen van prestaties

N.v.t.

Risico's en onzekerheden

De mutatie van de voorziening APPA kan pas aan het einde van het jaar worden bepaald, waarbij ontwikkelingen van o.a. rekenrente en overlevingskansen meegenomen dienen te worden in de bepaling van de definitieve mutatie. Afhankelijk van de ontwikkeling van deze factoren kan er sprake zijn van een dotatie aan of vrijval uit de voorziening.

Voor de uitvoering van Veerkrachtig Bestuur zijn we afhankelijk van o.a. processen, ontwikkelingen en besluitvorming bij gemeenten. Deze afhankelijkheid kan mogelijk leiden tot afwijkingen van de geplande activiteiten en raming.

De provincie voert het secretariaat van Brabantstad. Samen met de partners worden afspraken gemaakt over gezamenlijke projecten. Afhankelijk van externe ontwikkelingen leidt dit mogelijk tot afwijkingen ten opzichte van de verwachting.

Over de bijdrage aan de provincie Zeeland zijn in interprovinciaal verband afspraken gemaakt voor 2018 t/m 2020. De daadwerkelijke realisatie is mede afhankelijk van besluitvorming bij de provincies en administratieve afhandeling.

De afrekening van de projecten uit de bestuursovereenkomst met o.a. Steenberg en Suikerunie over de het Agrofood cluster uit 2010 strekken zich over een termijn t/m 2025. De realisatie van deze projecten, verdeeld over de jaren, laat zich moeilijk plannen.

01.01 Provinciebestuur

Voortgang

Doelstelling is het bevorderen van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant, door het vergroten van integriteit en de weerbaarheid. Tevens wordt uitvoering gegeven aan de rijkstaken van de Commissaris van de Koning.

Daarnaast wordt ingezet op het stimuleren van effectieve en efficiënte kennisverwerving, -borging en benutting, onder andere met de bijdrage van BrabantKennis middels verkenningen en publicaties. De daartoe in 2018 uitgezette acties verlopen conform planning.

In 2017 heeft een visitatiecommissie aanbevelingen gedaan over het vergroten van de bewustwording met wie we zaken doen en over toepassing van de Wet Bibob. Er is structureel extra inzet nodig om deze aanbevelingen op te volgen, en om de Wet Bibob meer structureel toe te passen op subsidies en vastgoedtransacties van de provincie, conform de moties 'Inspelen om ondermijning tegen te gaan' en 'Bibob vastgoedtransacties' die de Staten op 20 april 2018 hebben aangenomen. Over de uitwerking van de aanbevelingen en consequenties hebben wij u geïnformeerd bij de Statenmededeling van 3 juli 2018.

De Toekomstgids voor Brabantse gemeenten is 1 maart 2018 door BrabantKennis gepresenteerd, daar omheen zijn 5 ToekomstLabs georganiseerd. Een nieuwe verkenning naar 'De culturele eigen(wijs)heid van Brabant' is gestart.

01.02 Bestuurlijke samenwerking

Voortgang

Doelstelling is een lokaal bestuur te creëren dat in staat is slag- en schakelkracht te genereren voor de grote maatschappelijke opgaven en er tegelijkertijd in slaagt nabij, betrokken en aanspreekbaar te zijn. Daarbij bevorderen we dat er een effectieve (op de maatschappelijke opgaven toegeruste) en democratisch gelegitimeerde bestuurlijke en/of organisatorische inrichting van de Brabantse gemeenten tot stand komt. De daartoe in 2018 uitgezette acties en activiteiten verlopen conform planning. In de tweede helft van 2018 zullen Gedeputeerde Staten op alle ingediende toekomstvisies van gemeenten hun visie hebben kenbaar gemaakt. Specifiek voor wat betreft de 'arhi-procedure Nuenen': dit betreft een intensief proces, waarvoor onder andere in totaal 7 informatieavonden zijn georganiseerd, dit om zo goed mogelijk in gesprek met alle belanghebbenden te komen. Het traject loopt overigens conform planning.

In het kader van bestuurlijke vernieuwing hebben we een pilot opgestart met de naam Young Projects. Het idee van Young Projects is dat een aantal jongeren in opdracht van ons Brabantse jongeren betrekken bij beleidsvorming en uitvoering. Tijdens de pilot gaan een aantal jongeren aan de slag met twee opdrachten op het gebied van energie. Daarnaast werken ze aan de doorontwikkeling van Young Projects tot een zelfstandige organisatie. De pilot loopt tot december 2018.

01.03 Interbestuurlijk toezicht

Voortgang

Door toezicht te houden dragen wij bij aan een veilige en duurzame leefomgeving in Brabant. Ons streven is het om het functioneren van gemeenten en waterschappen te versterken, zodat burgers blijvend kunnen vertrouwen op de overheid. Met interbestuurlijk toezicht bevorderen wij dat de Brabantse lokale overheden krachtige overheden zijn, die hun maatschappelijke taken correct uitvoeren. De provincie voert op een aantal terreinen de taak van interbestuurlijk toezichthouder uit: financiën, archief- en informatiebeheer, omgevingsrecht, zorg voor het monumentaal erfgoed, ruimtelijke inrichting en huisvesting van verblijfsgerechtigden. De in 2018 daartoe uitgezette acties en prestaties verlopen conform planning.

De provincie heeft bij elf Brabantse gemeenten met een verhoogd groepsrisico onderzoek gedaan naar veiligheidsmaatregelen langs het spoor. Naast individuele inspectierapporten is een Brabantbreed eindrapport gemaakt. Belangrijkste conclusies: Positief is dat het merendeel van de gemeenten voldoende aandacht heeft voor externe veiligheid in het bestemmingsplan. Zorgpunt is dat bij veel van de onderzochte gemeenten ook nog steeds verbeteringen noodzakelijk zijn bij de taakuitvoering op het gebied van externe veiligheid langs het spoor. De provincie brengt de conclusies en aanbevelingen onder de aandacht bij lokale bestuurders, het Rijk en andere belanghebbende instanties.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Overzicht prestaties en bijstellingen

Beleidsnota	Indicator	Streefwaarde 2018	Prognose en bijsturing	Nieuwe streefwaarde
Doelstelling				
Prestaties				
Basisset verplichte indicatoren: Kwaliteit van het openbaar bestuur				
Verplichte indicator: Opkomst bij TK, provinciale en gemeenteraadsverkiezingen	% kiezers / stemgerechtigden	-		
Wet Bibob, notitie inzake uitvoering wet Bibob				
Vergroten van de integriteit en de weerbaarheid van het openbaar bestuur en de provinciale organisatie				
Uitwerken aanbevelingen visitatiecommissie op basis van in 2017 hierover genomen besluiten van GS	uitgevoerd	x	Conform planning	
Op basis van de uitwerking van de aanbevelingen van de visitatiecommissie al dan niet besluiten het Bibob-beleid te actualiseren en de huidige werkwijze aan te passen	uitgevoerd	x	Conform planning. We streven ernaar om het nieuwe Bibob-beleid in het najaar van 2018 vast te stellen. Enkele aanbevelingen uit de quickscan worden, ter aanvulling en ondersteuning van aanbevelingen van de visitatiecommissie, meegenomen in de uitwerking Bibob-aanpak. Aanbevelingen uit de quickscan zijn ook meegenomen in de vervolgaanpak 'naar een weerbare overheid in het buitengebied'	
Uitvoeren quick scan weerbaarheid in de provinciale organisatie (i.s.m. RIEC)	uitgevoerd	x	Gerealiseerd. De aanbevelingen uit de quickscan zijn ter harte genomen en	

krijgen een vervolg. Enkele aanbevelingen uit de quickscan worden, ter aanvulling en ondersteuning van aanbevelingen van de visitatiecommissie, meegenomen in de uitwerking Bibob-aanpak. Aanbevelingen uit de quickscan zijn ook meegenomen in de vervolgaanpak 'naar een weerbare overheid in het buitengebied'

Kennis en Onderzoek (19/03), afweegmoment 2020			
Nota onderzoeksbeleid (19/03), afweegmoment 2020			
Kaders voor Onderzoek (19/03), afweegmoment 2020			
Het stimuleren van efficiënte kennisverwerving, -borging en benutting			
Aantal sessies bezoekers website BrabantKennis	aantal	10.000	Gerealiseerd. Aantal sessies over de periode t/m 1 juni bedraagt 10.888.
Aantal volgers social media BrabantKennis	aantal	2.500	Gerealiseerd. Het aantal volgers op sociale media bedraagt 3.392 (medio juni 2018).
Basisset verplichte indicatoren: Kwaliteit van het openbaar bestuur			
Onderzoeken door PS besproken	aantal	5	Conform planning. Momenteel (medio juni) zijn 3 onderzoeken besproken door PS.
Bestuursakkoord, afweegmoment 2019			
Een effectieve inrichting van het Brabants openbaar bestuur			
(Veer)Krachtig Bestuur: in	Aantal gemeenten		Conform planning.

2018 hebben GS over alle Brabantse gemeenten (64 d.d. 1-1-2017) een uitspraak gedaan over de bestuurlijke toekomst variërend van voortzetting van bestuurlijke zelfstandigheid tot en met bestuurlijke fusie			Eind 2018 hebben GS voor alle 64 Brabantse gemeenten uitspraken gdaan over de bestuurlijke toekomst.
Vergroten internationale concurrentiekracht Nederland	Uitvoeringsagenda REOS in uitvoering	1	Conform planning. Het uitvoeringsprogramma REOS is in uitvoering en loopt op schema.
Vergroten concurrentiekracht Brainportregio	Implementatiestrategie Brainport Nationale Actieagenda	1	Conform planning. De Brainport Nationale Actieagenda zal naar verwachting medio 2018 worden vastgesteld. De implementatiestrategie volgt daarna in het kader van het uitvoeringsprogramma.

Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016-2019, afweegmoment 2019

Door toezicht te houden, dragen wij bij aan een veilige en bestendige leefomgeving in Brabant. Met interbestuurlijk toezicht bevorderen wij dat de Brabantse lokale overheden krachtige overheden zijn, die hun maatschappelijke taken correct uitvoeren.

Aantal organisaties dat op alle toezichtgebieden is beoordeeld (gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen)	aantal beoordelingen	109	Conform planning.
--	----------------------	-----	-------------------

Basisset verplichte indicatoren: Kwaliteit van het openbaar bestuur

Aantal organisaties dat eind 2019 geheel of gedeeltelijk voldoet op de zes toezichtgebieden	%	80	Conform planning.
---	---	----	-------------------

Aantal organisaties (gemeenten en waterschappen) dat door middel van een vierjaarlijkse reality check is onderzocht, waarbij wordt vastgesteld of de informatie op papier overeenkomt met de werkelijkheid	aantal	17	Conform planning.
Verplichte indicator: Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht	aantal	0	Conform planning.

Besluitvorming

Verloop begroting

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
0101 Provinciebestuur								
lasten	9.372	200	0	9.572	0	0	130	9.702
baten	2	0	0	2	0	0	0	2
saldo	-9.369	-200	0	-9.569	0	0	-130	-9.699
0102 Bestuurlijke samenwerking								
lasten	1.958	0	231	2.189	1.500	137	207	4.033
baten	0	0	0	0	0	163	0	163
saldo	-1.958	0	-231	-2.189	-1.500	26	-207	-3.870
0103 Interbestuurlijk toezicht								
lasten	70	0	0	70	0	0	0	70
baten	0	0	0	0	0	0	0	0
saldo	-70	0	0	-70	0	0	0	-70
Toegedeelde organisatiekosten	5.996	0	0	5.996	0	-120	0	5.876
totaal programma 01								
lasten	17.396	200	231	17.827	1.500	17	337	19.681
baten	2	0	0	2	0	163	0	165
saldo	-17.394	-200	-231	-17.825	-1.500	146	-337	-19.516

Een specificatie van de besluitvorming staat hier.

Algemene voortgang

Doelstelling is het bewaken en waar mogelijk verder versterken van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant. Dit doen we via de volgende drie hoofdlijnen:

- de kwaliteit van het openbaar bestuur in het algemeen verbeteren o.a. door het stimuleren van efficiënte kennisverwerving, -borging en -benutting;
- het versterken van de bestuurlijke en netwerksamenleving in Brabant;
- het borgen van de toekomstbestendigheid van het openbaar bestuur.

De uitvoering van programma Bestuur loopt conform planning.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	begroting vastgesteld	bijstelling	(I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>				
Programma lasten		11.831	1.974	13.805
Organisatiekosten		5.996	-120	5.876
totaal lasten		17.827	1.854	19.681
<u>Baten</u>				
totaal baten		2	163	165
saldo baten en lasten		-17.825	-1.691	-19.516

Ruimte en Agrofood op hoofdlijnen

Beroep op algemene middelen

N.v.t.

Afwijkingen van prestaties

TOM: verkopen kavels sneller dan gepland

Risico's en onzekerheden

Werklocaties: onzekerheid met name m.b.t. procesmatige voortgang campussen vanwege afhankelijkheid van externe partners.

Agrofood: met name onzekerheid m.b.t. uitgaven t.a.v. SUN en de Ondersteunende Maatregelen. Dit i.v.m. de afhankelijkheid van besluiten van de individuele ondernemers v.w.b. het verder ontwikkelen of stoppen van hun onderneming.

Ontwikkelbedrijf: eind van het jaar vindt periodieke actualisatie van de exploitaties plaats en worden jaarrekeningen van deelnemingen ontvangen. Dit kan leiden tot verlies-nemingen c.q. het treffen van voorzieningen.

02.01 Ruimtelijke ontwikkeling van het mozaïek

02.01 Voortgang

Het programma ligt op koers, alle onderdelen van het programma verlopen volgens planning.

- Het voorontwerp Omgevingsvisie Brabant is in december 2017 vastgesteld en is via de “Tour de Brabant” voorgelegd voor samenspraak. Met de inbreng vanuit de “Tour door Brabant” is het voorontwerp aangescherpt tot het ontwerp Omgevingsvisie Brabant dat in april 2018 door GS is vrijgegeven voor inspraak. De vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie Brabant door PS wordt in november 2018 verwacht.
- De uitvoering van de Brabantse Aanpak Leegstand (PS 18 november 2016) ligt op koers. (Sub)regionale programma’s gericht op het terugdringen van de leegstand en het in kaart brengen en benutten van kansrijke transformaties van leegstaand vastgoed, worden uitgevoerd. Het programma wordt in 2018 geëvalueerd.
- Bij een goed woon-, werk- en leefklimaat past een gezonde detailhandelsstructuur. Finale afronding van het programma Samen Hart voor de Zaaik is voorzien in 2018 met het opstellen van het provinciale koersdocument detailhandel. De retailadviescommissie is in 2017 ingesteld om de regionale afstemming te verbeteren en nieuwe ruimte voor innovatie in de detailhandel mogelijk te maken.
- De provinciale Inpassingsplannen van GOL (PIP GOL Oost en PIP GOL West) worden in juli 2018 aan PS ter vaststelling aangeboden. Na vaststelling van de PIP’s vindt de overgang naar de realisatiefase plaats.
- De uitvoering van de Brabantse Agenda Wonen (vastgesteld in sept. 2017) ligt op koers. In de regionale woningmarktgebieden worden – met de 4 actielijnen en 6 richtinggevende principes uit de Agenda Wonen als leidraad – ‘regionale perspectieven op bouwen en wonen’ opgesteld, inclusief afspraken over de regionale woningbouwplanning en -programmering. De uitkomsten van de provinciale bevolkings- en woningbehoefteprognose (vastgesteld in mei 2017) zijn richtinggevend voor de (sub)regionale woningbouwafspraken. In de regionale woningmarktgebieden worden “Regionaal perspectief op bouwen en wonen” opgesteld, inclusief afspraken over de regionale woningbouwplanning en -programmering.
- Binnen het Uitvoeringsprogramma Werklocaties worden nieuwe prognoses werklocaties, voor bedrijventerreinen en kantoren, opgesteld. De doorontwikkeling van campussen wordt gestimuleerd en door het bedrijvenloket worden concrete bijdragen geleverd aan huisvestingsvraagstukken van bedrijven van provinciaal belang. In alle Brabantse regio’s worden regionale agenda’s voor werken gemaakt, inclusief bestuurlijke afspraken over de ontwikkeling van bestaande en nieuwe werklocaties.

02.02 Agrofood

02.02 Voortgang

Heldere Kaders

In 2018 is het Adviesteam Transitie Veehouderij (ATV) opgericht om samen met de agrarische bedrijven die een nieuwe innovatieve weg willen inslaan qua bedrijfs-ontwikkeling (passend binnen de door de provincie gewenste transitie naar een zorgvuldige veehouderij), ruimte hiervoor te zoeken binnen de bestaande regelgeving. Voor de BZV geldt dat de actualisatie van verleden jaar recent in werking getreden is. Daarom vindt in 2018 geen actualisatie meer plaats.

Overlast aanpakken

Gemeenten en Provincie hebben in 2017 al via de collectieve afspraken met de omgevingsdiensten de werkwijze van het urgentieteam geïmplementeerd binnen de aanpak van de omgevingsdiensten. Momenteel worden de ingediende aanvragen van de regeling SUN (Sanering Urgentiegebieden Noord-Brabant) beoordeeld.

Innovatie

De uitvoering van de landbouwinnovatiecampus vindt plaats in nauwe samenwerking met het ondersteuningsnetwerk. Eén van de concepten uit de landbouwinnovatiecampus is de Doe-het-zelf kip. Dit concept heeft dit voorjaar landelijke publiciteit gegenereerd en wordt op steeds meer plekken toegepast. Momenteel worden nieuwe trajecten voorbereid. Daarnaast wordt bij het instrument Translab gewerkt aan de logistieke uitdagingen van 'korte ketens', samen met o.a. de HAS, ZLTO en de circa 150 aangesloten ondernemers. In het najaar verwachten we de eerste resultaten. Tot slot is de Agrofoodpluim maandelijks uitgereikt.

Circulaire Landbouw

Het 'Uitvoeringsprogramma plantaardig' is op 5 februari 2018 vastgesteld door GS. Dit is via een Statenmededeling aangeboden aan Provinciale Staten.

Verbinden en aanjagen

Vanwege het lustrum van het evenement Agri meets Design is er dit voorjaar een speciaal magazine uitgegeven. Inmiddels is ook de provincie Overijssel partner geworden in Agri meets Design. Daarnaast wordt de foodgame die vorig jaar ontwikkeld is voor de Dutch Design Week momenteel doorontwikkeld tot een digitale versie om meer publiek te bereiken. Ook hebben we dit voorjaar, vanuit de thematiek transitie en nieuwe verdienmodellen, een module bedrijfsopvolging mede georganiseerd voor de opleiding Dier en Veehouderij van Helicon. Tot slot starten in september de twee minors Wereldwijde Voedseldialoog en Eating Animals op de HAS.

Ondersteunende Maatregelen

Voor wat betreft innovatieve stalsystemen geldt dat de Regeling Validatiemetingen sinds maart operationeel is. Ook is deze zomer de First Movers regeling operationeel geworden. Daarnaast is het mogelijk subsidies te verstrekken aan de ontwikkelaars van innovatieve stalsystemen voor varkens, kippen, melkvee, kalveren en geiten voor zover het open innovatie betreft. Hiervoor wordt geen regeling opgesteld. Ook is de Regeling voor het verstrekken van achtergestelde leningen vastgesteld door GS. Zodra de regeling operationeel is kunnen ondernemers via de banken extra lening krijgen voor investeringen in nieuwe stalsystemen. Tevens kunnen er leningen worden verstrekt aan de ontwikkelaars van innovatieve stalsystemen in die gevallen dat het geen open innovatie betreft. Tot slot is in juni het Voucher voor stoppende veehouders operationeel geworden.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Overzicht prestaties en bijstelling

Beleidsnota	Indicator	Streefwaar de 2018	Prognose en bijsturing	Nieuwe streefwaar de
Doelstelling				
Prestaties				
Structuurvisie Ruimtelijke ordening (samenwerken aan kwaliteit)				
Zorgvuldige ruimtelijke afweging ten behoeve van een aantrekkelijk, bereikbaar en concurrerend Brabant ter versterking van het woon-, leef en vestigingsklimaat en de omgevingskwaliteit				
In alle gemeentelijke plannen zijn de provinciale ruimtelijke uitgangspunten en belangen, zoals verwoord in Structuurvisie en Verordening ruimte, afgewogen en geïmplementeerd inclusief aanpassingen op de kaarten.	aantal	100% (ca. 2.500)	Conform planning. Tot 1 mei 2018 zijn 828 plannen aangemeld en binnen de daarvoor gestelde termijn voorzien van de daarbij passende provinciale reactie. Daarnaast is voor 169 plannen gebruik gemaakt van de verkorte procedure (via het zogenoemde E-formulier).	
Uitvoering gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat en Gebiedsimpuls N69; In juli 2018 biedt GS de Provinciaal Inpassingsplannen van GOL (PIP GOL Oost en PIP GOL West) ter vaststelling aan PS aan. Na vaststelling van de PIP's vindt de overdracht van de planuitwerkingsfase naar de realisatiefase plaats.		Vaststellen PIP	Conform planning. De PIP's zijn eind juni vastgesteld.	
Verordening Ruimte 2014 / Structuurvisie Ruimtelijke Ordening				
Een goed functionerende regionale woningmarkt.				
Kernpunten zijn het versnellen van de woningbouw, het vernieuwen en verduurzamen van de bestaande woningvoorraad en het zorgvuldig				

ruimtelijk inpassen van de behoefte aan nieuwe woonruimte.			
Met gemeenten (als eerst verantwoordelijken) en andere woningmarktpartijen wordt in de (ca. 10) regionale woningmarktgebieden een 'Regionaal perspectief op bouwen en wonen' opgesteld, incl. vernieuwde afspraken over de regionale woningbouwplanning en -programmering.	aantal	1 per (sub) regio	Conform planning. Eind 2018 worden (in regionaal verband) de regionale perspectieven vastgesteld.
Per woningmarktgebied wordt een verkenning uitgevoerd naar transformatiepotenties binnen het bestaand stedelijk gebied (o.a. in leegstaand vastgoed)	aantal	1 per (sub) regio	Conform planning. In het kader van de transformatietafel worden momenteel de transformatiepotenties in kaart gebracht.
Uitvoeringsprogramma werklocaties 2016-2019 (PS 15/16), afweegmoment 2019			
* Een optimaal leef- en vestigingsklimaat in Brabant door vitale, kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige werklocaties.			
* Elk bedrijf in Brabant kan zich op de juiste plek vestigen.			
Meer en gedetailleerde informatie over het Uitvoeringsprogramma Werklocatie is terug te vinden op http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/economie-en-werk/ruimtevoor-bedrijvigheid.aspx			
Met elke regio zijn regionale agenda's gemaakt voor werken, incl. bestuurlijke afspraken over de ontwikkeling van bestaande en nieuwe werklocaties.	aantal	1 per regio	Conform planning (4e kwartaal)
Geleverde concrete bijdragen aan de vestiging van bedrijven van provinciaal belang	aantal	10	Conform planning. In 2018 worden tot nu toe 4 nieuwe bedrijven begeleid bij een huisvestingsvraagstuk of nieuwvestiging
Uitvoering gestart van nieuwe en/of doorontwikkeling bestaande campussen	aantal	1	Conform planning. In 2018 worden belangrijke stappen gezet in de (door)ontwikkeling van Brainport Industries Campus en Automotive

			Campus
Prognoses van de ruimtebehoefte van bedrijventerreinen en kantoren zijn opgesteld	aantal	1	Conform planning (4e kwartaal)
Programma Brabantse Aanpak Leegstand (PS 15/16), afweegmoment 2019			
Versterken van de omgevingskwaliteit in Brabant door in nauwe samenwerking met Brabantse partners verdere uitbreiding van leegstand in Brabant te voorkomen en de omvang op termijn terug te brengen tot frictieniveau door transformaties van leegstaand vastgoed (herbestemming en sloop) die aantoonbaar bijdragen aan maatschappelijke behoeften en opgaven.	vermindering leegstand per vastgoedtype	Trendbreuk (verlaging)	
Met de jaarlijkse actualisatie van de monitor maken we kennis over de omvang en over de aanpak van leegstand beschikbaar en breed toegankelijk voor alle betrokkenen in Brabant.	aantal	1	Conform planning. In mei zijn de nieuwe gegevens op basis van de actualisatie beschikbaar gekomen. Deze informatie wordt gebruikt in de gesprekken met de regio over de aanpak van leegstand.
Met partners werken we samen in de ontwikkeling en uitvoering van (sub)regionale programma's gericht op het terugdringen van leegstand en kansrijke transformaties van leegstaand vastgoed	aantal	4 tot 11 in (sub) regio's	Conform planning. Zo wordt er samengewerkt in de (sub)regio's Breda, Oirschot, Elsendorp, Hilvarenbeek, Veghel en Cranendonck.
Beleidsvaluatie Programma Brabantse Aanpak Leegstand	aantal	1	Conform planning. Het proces voor de evaluatie is opgestart, naar verwachting is de evaluatie in november afgerond en beschikbaar voor PS.
Eigenaren die gebruik hebben gemaakt van de vouchers uit de aanpak VABImpuls lege stallen en schuren in Brabant	aantal	75	Conform planning. De eerste tranche is begin 2018 afgesloten. Hiervan hebben 55 eigenaren gebruik gemaakt. Inmiddels is de 2e tranche opengesteld. Tot nu toe (peildatum begin augustus) hebben 54

eigenaren hiervan
gebruik gemaakt.

**Programma Omgevingswet en -
visie (PS 24/16), afweegmoment
2020**

**Brabantse Omgevingswet en –
visie: samenwerken aan de
toekomst van Noord-Brabant.**

De provincie Noord-Brabant werkt van 2015 tot en met 2020 aan de implementatie van de omgevingswet. Dit is een stelselherziening van het omgevingsrecht specifiek voor de fysieke leefomgeving in Brabant. Belangrijke eerste stap is het ontwikkelen van de Brabantse Omgevingsvisie. Het programma Omgevingswet betreft de stelselherziening van het omgevingsrecht. Dit staat ten dienste voor de uitvoering van de overige programma's in de begroting, de effecten komen daar tot uiting.

effect indicator:
Komt tot uiting
bij overige
programma's

Vastgestelde provinciale Omgevingsvisie, Programma's en Verordening. De visie geeft focus op de opgaven, de programma's geven invulling/uitvoering aan de visie en de verordening zorgt voor de kaders.

aantal

1

Conform planning. De provincie maakt de Brabantse Omgevingsvisie in nauwe samenspraak met mensen en organisaties die zich betrokken voelen bij de Brabantse leefomgeving. Het resultaat van dit proces, het voorontwerp van de Omgevingsvisie, is in de eerste 3 maanden van 2018 via de 'Tour de Brabant' weer teruggelegd voor samenspraak. Tijdens verschillende bijeenkomsten werd het voorontwerp tegen het licht gehouden. Met alle inbreng uit de Tour de Brabant is het voorontwerp verder uitgewerkt en aangescherpt tot de ontwerp omgevingsvisie, die op 24 april door GS is

vrijgegeven voor inspraak. Naar verwachting wordt dit intensieve proces rondom de totstandkoming in november 2018 afgerond met de vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie door PS. Daarnaast zijn we in Brabant gestart om samen met partneroverheden een interbestuurlijke training te organiseren. Hiermee zijn we een pilot van het Rijk. Inmiddels trainen we met 'interne' trainers van Rijkswaterstaat, GGD, veiligheidsregio's, gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten en provincie samen om in interbestuurlijke groepen trainingen te geven. Inmiddels zijn er meer dan 700 aanmeldingen. Ook werken we aan het leren in de praktijk. Dit doen we bijvoorbeeld in 'Proeftuin Goirle'.

Implementatie van de Omgevingswet:

- inrichten nieuwe werkprocessen. Als gevolg van de invoering van de omgevingswet gaat de provincie werken met nieuwe kerninstrumenten. Dit vraagt ook om nieuwe, effectieve en efficiënte werkprocessen	aantal	-
- digitalisering: De provincie is aangesloten op het landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet. (o.a. toegang tot het nieuwe omgevingsloket , de samenwerkingsruimte en de informatiehuizen) en kan uitvoering geven aan het bronhouderschap van relevante dataverzamelingen	aantal	-

Agrofood 2020: Brabant Quality
 Uitvoeringsagenda Brabantse
 Agrofood 2016-2020 (PS 24/16),
 afweegmoment 2020

Brabant wil in 2020 tot de meest duurzame en slimme agrofoodregio's van Europa behoren. Met een vitale, maatschappelijk gewaardeerde en bedrijfseconomisch gezonde sector die:

- zichzelf organiseert volgens de principes van de circulaire economie en die toegevoegde waarde levert;

- opereert in evenwicht met de omgeving, met maximale aandacht voor gezondheid, dierenwelzijn en milieu.

Heldere kaders:

aantal
 cursussen

- Realisatie en bieden experimenteerruimte voor innovatieve projecten

3

Conform planning. In 2018 is het Adviesteam Transitie Veehouderij (ATV) opgericht om samen met de agrarische bedrijven die een nieuwe innovatieve weg willen inslaan qua bedrijfsontwikkeling (passend binnen de door de provincie gewenste transitie naar een zorgvuldige veehouderij), ruimte hiervoor te zoeken binnen de bestaande regelgeving. In het ATV zijn tot nu toe drie concrete casussen besproken. Voor één is geadviseerd een verzoek in te dienen bij GS voor toepassing van de hardheidsclausule van de Verordening natuurbescherming. Voor de andere twee is nog aanvullende informatie nodig om te komen tot een goed onderbouwd advies.

- Actualisatie BZV

1

Achter op planning. De

actualisatie van verleden jaar is recent in werking getreden. Daarom richten wij ons In 2018 op de uitvoering en beheer van de BZV. In 2018 is het deskundigenpanel veehouderij samengesteld. Het panel adviseert in samenhang op de BZV, de verordening Natuurbescherming en casussen ihkv de beleidsregel Volksgezondheid en Mestbewerkingsinstallaties.

Innovatie:

<p>- Clusters en nieuwe proeftuinen ontwikkeld en begeleid, bedrijven doorgeleid/begeleid naar financiering. Focus op cross-over Food en High Tech, Food en Health en Agrofood Biobased Oost-Brabant.</p>	<p>1) Aantal clusters/proeftuinen en 2) begeleide bedrijven</p>	<p>30+60 (jaarlijks)</p>	<p>Achter op planning. Voor 2018 en 2019 wordt extra ingezet op de cross-over Agrofood & Hightech, om zo de marktattractiviteit en de positie van Brabant verder te verbeteren. Enerzijds wordt in aanvulling op de bestaande makel- en schakelactiviteiten bekeken welke acties tot het verschil in impact en versnelling resulteren en welke partijen dit in gezamenlijkheid het beste kunnen oppakken. Anderzijds zal dit gebeuren door het uitwerken van nieuwe innovatieprojecten, die zowel de bedrijfsvoering in de agrofoodsector sterk verbeteren als het afzetgebied van de hightechsector vergroten. Voor de werkzaamheden vanaf 2018 moeten de makel- en schakelpartners hun competenties</p>	<p>6+55</p>
---	---	--------------------------	---	-------------

			gebundeld inzetten voor het bereiken van ambities zoals door ons geformuleerd. Dus veel meer opgave gestuurd werken.
- Ondersteuning innovatieve trajecten Agrofood op basis van de ontwikkelde werkwijze van de Landbouw Innovatie Campus	Ondersteunde trajecten	4	Conform planning, De uitvoering van de landbouwinnovatiecampus vindt in nauwe samenwerking met het ondersteuningsnetwerk plaats. Momenteel worden nieuwe trajecten voorbereid. Dit heeft o.a. betrekking op: <ul style="list-style-type: none"> - Nieuwe verdienmodellen - Design-opdracht parallel financieringssysteem - Nieuwe samenwerkingsvormen - Nieuwe toetreders en hun competenties - Data & digitalisering - Start up & disrupt
- Koplopende duurzaamheidsconcepten ondersteunen bij de ontwikkeling van niche naar mainstream (Trans-lab)	Ondersteunde trajecten	7	Conform planning, bij het instrument Translab wordt gewerkt aan de logistieke uitdagingen van 'korte ketens', samen met o.a. de HAS, ZLTO en de circa 150 aangesloten ondernemers. In het najaar verwachten we de eerste resultaten. Over de overige zes trajecten zijn op dit moment geen bijzonderheden te melden.
- Uitreiking van 12 Agrofoodpluimen	aantal	1	Conform planning, De Agrofoodpluim is uitgereikt aan Dutch Quinoa Group (verbindt consument en lokale agrofoodsector), PixelFarming (laat consument, landbouwrobot en agrariër samen

duurzaam groente telen) , Contronics (ontwikkelt mistmachines voor het langer vers en voedingsrijk houden van voedsel), ondernemer Henk Kerkers (teelt zo'n 100 bijzondere groenten en kruiden voor topkoks en consumenten in de Peel) en Mulders Sierteelt (ontwikkelt eetbare Goudbes als plant in de eigen tuin) en aan Alpeco Bio Buitengewoon (biologische varkens).

Circulaire economie:

- Uitvoeringsprogramma verduurzaming en innovatie plataardige sector.	Aantal	2	Conform planning , het 'Uitvoeringsprogramma plantaardig' is op 5 februari 2018 vastgesteld door GS. Dit is via een Statenmededeling aangeboden aan Provinciale Staten.
---	--------	---	---

Verbinden en aanjagen:

- Realisatie van Living-labs-experimenten (Agri Meets Design, enz)	Aantal	2	Conform planning. Vanwege het lustrum van het evenement Agri meets Design is er dit voorjaar een speciaal magazine uitgegeven. Inmiddels is ook de provincie Overijssel partner geworden in Agri meets Design. De foodgame die vorig jaar ontwikkeld is voor de Dutch Design Week wordt momenteel doorontwikkeld tot een digitale versie om meer publiek te bereiken.
- Stimuleren van onderwijs dat de transitie agrofood ondersteunt	Aantal minors en projecten	2	Conform planning. Dit voorjaar hebben we, vanuit de thematiek transitie en nieuwe verdienmodellen, een module bedrijfsopvolging mede

			georganiseerd voor de opleiding Dier en Veehouderij van Helicon. In september starten de twee minors Wereldwijde Voedseldialoog en Eating Animals op de HAS.
			We are Food. Op 1 maart openden wij Brabant Europese regio van Gastronomie - ofwel foodjaar -, zowel het innovatieprogramma als de bezoekerscampagne. Inmiddels hebben we een aantal goed bezochte en interessante thema's achter de rug. Het gaat dan om thema's als: Samen tegen V(oedsel)verspilling, Eetjebeter! (gezonder eten tegen Diabetes2) en de maand van de gezonde school.
<u>Ondersteunende maatregelen</u>			
- Innovatie stalsystemen: Regelingen Validatiemetingen en Firstmovers operationeel	Aantal	2	Conform planning, de Regeling Validatiemetingen is sinds maart operationeel. Deze zomer is de First Movers regeling operationeel geworden. Daarnaast is het mogelijk subsidies te verstrekken aan de ontwikkelaars van innovatieve stalsystemen voor varkens, kippen, melkvee, kalveren en geiten voor zover het open innovatie betreft. Hiervoor wordt geen regeling opgesteld.
- Bedrijfsgerichte ondersteuning: Regelingen jonge veehouders en stalderen/ dierenwelzijn operationeel	Aantal	2	Conform planning, de verwachting is dat de regelingen rond de zomer operationeel zullen zijn.

- Investeringsfonds: Regeling verstrekken van achtergestelde leningen operationeel	Aantal	1	Conform planning, De Regeling is vastgesteld door GS . Zodra de regeling operationeel is kunnen ondernemers via de banken extra lening krijgen voor investeringen in nieuwe stalsystemen. Daarnaast kunnen er leningen worden verstrekt aan de ontwikkelaars van innovatieve stalsystemen in de gevallen dat het geen open innovatie betreft.
- Ondersteuningsnetwerk: Backoffice provincie (Adviesteam Transitie Veehouderij) operationeel	Aantal	1	Conform planning, Het Adviesteam Transitie Veehouderij is operationeel en is intussen een aantal keren bij elkaar gekomen om casussen die invulling geven aan de Transitie te bespreken. Zie ook heldere kaders.
- Overige Instrumenten uitgewerkt: Voucherprogramma, Natuurinclusieve landbouw, Van werk naar werk, Collectieve sloop- en asbestregeling, Stal eraf, zon erop	Aantal	4	Conform planning, Het Voucher voor stoppende veehouders ter vaststelling voorgelegd aan GS. De uitwerking van de overige instrumenten ligt op schema.
Uitvoering via Ontwikkelbedrijf			
- Via Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij: concentreren van glastuinbouwbedrijven in duurzame vestigings- en projectlocatiegebieden. Nu geconcentreerd op verkoop 260 ha glastuinbouwgrond in Nieuw Prinseland (PS 104/01 Oprichting TOM en PS 25/14 Herfinanciering TOM)	Hectare verkocht in Nieuw Prinseland	32,5 ha (cum 170,3 ha)	Voor op planning. Door de aantrekkende economie en gunstige bedrijfsresultaten in de glastuinbouwsector is de verkoop van percelen voorspoediger verlopen dan verwacht. Dit betekent dat de TOM voorjaar 2018 26 Ha glastuinbouwgrond op het AFC-NP heeft uitgegeven. Daarmee is alle beschikbare glastuinbouwgrond nu uitgegeven.
- Via Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR):	Aantal gerealiseerde	1.367	Conform planning. T/m april zijn 17 van de in

terugverdienen verstrekte sloopvergoedingen ivm sanering intensieve veehouderij en later ook glastuinbouw en voormalig militair terrein. (PS 101/01 Oprichting ORR, PS 68/15 Uitbreiding participatie)	RvR-titels cumulatief	totaal 38 geplande titels in dit jaar gerealiseerd. Daarmee ligt ook de cumulatieve doelstelling van 1.367 eind 2018 op koers.
	% terugverdiend 56%	Conform planning. T/m april is € 915.000 terugverdiend van de in totaal € 2 mln die geprognostiseerd is voor 2018. Daarmee ligt ook de cumulatieve doelstelling van 56% eind 2018 op koers.

Besluitvorming

Verloop begroting

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
0201 Ruimtelijke ontwikkeling van het mozaïek								
lasten	33.325	875	1.401	35.601	0	-10.232	-14.888	10.481
baten	13.667	0	0	13.667	0	-741	-4.757	8.170
saldo	-19.658	-875	-1.401	-21.934	0	9.492	10.131	-2.311
0202 Agrofood								
lasten	10.102	10.800	0	20.902	0	180	849	21.931
baten	0	0	0	0	0	180	0	180
saldo	-10.102	-10.800	0	-20.902	0	0	-849	-21.751
Toegedeelde organisatiekosten	9.140	964	0	10.103	0	496	0	10.600
totaal programma 02								
lasten	52.567	12.639	1.401	66.607	0	-9.556	-14.039	43.012
baten	13.667	0	0	13.667	0	-561	-4.757	8.350
saldo	-38.899	-12.639	-1.401	-52.939	0	8.995	9.282	-34.662

Een specificatie van de besluitvorming staat hier.

Algemene voortgang

02.01 Ruimtelijke ontwikkeling van het mozaïek

Het programma ligt op koers, alle onderdelen van het programma verlopen volgens planning.

- Het voorontwerp Omgevingsvisie Brabant is in december 2017 vastgesteld en is via de "Tour de Brabant" voorgelegd voor samenspraak. Met de inbreng vanuit de "Tour door Brabant" is het voorontwerp aangescherpt tot het ontwerp Omgevingsvisie Brabant dat in april 2018 door GS is vrijgegeven voor inspraak. De vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie Brabant door PS wordt in november 2018 verwacht.
- De uitvoering van de Brabantse Aanpak Leegstand (PS 18 november 2016) ligt op koers. (Sub)regionale programma's gericht op het terugdringen van de leegstand en het in kaart brengen en benutten van kansrijke transformaties van leegstaand vastgoed, worden uitgevoerd. Het programma wordt in 2018 geëvalueerd.
- Bij een goed woon-, werk- en leefklimaat past een gezonde detailhandelsstructuur. Finale afronding van het programma Samen Hart voor de Zaak is voorzien in 2018 met het opstellen van het provinciale koersdocument detailhandel. De retailadviescommissie is in 2017 ingesteld om de regionale afstemming te verbeteren en nieuwe ruimte voor innovatie in de detailhandel mogelijk te maken.
- De provinciale Inpassingsplannen van GOL (PIP GOL Oost en PIP GOL West) worden in juli 2018 aan PS ter vaststelling aangeboden. Na vaststelling van de PIP's vindt de overgang naar de realisatiefase plaats.
- De uitvoering van de Brabantse Agenda Wonen (vastgesteld in sept. 2017) ligt op koers. In de regionale woningmarktgebieden worden – met de 4 actielijnen en 6 richtinggevende principes uit de Agenda Wonen als leidraad – 'regionale perspectieven op bouwen en wonen' opgesteld, inclusief afspraken over de regionale woningbouwplanning en -programmering. De uitkomsten van de provinciale bevolkings- en woningbehoefteprognose (vastgesteld in mei 2017) zijn richtinggevend voor de (sub)regionale woningbouwafspraken. In de regionale woningmarktgebieden worden "Regionaal perspectief op bouwen en wonen" opgesteld, inclusief afspraken over de regionale woningbouwplanning en -programmering.
- Binnen het Uitvoeringsprogramma Werklocaties worden nieuwe prognoses werklocaties, voor bedrijventerreinen en kantoren, opgesteld. De doorontwikkeling van campussen wordt gestimuleerd en door het bedrijvenloket worden concrete bijdragen geleverd aan huisvestingsvraagstukken van bedrijven van provinciaal belang. In alle Brabantse regio's worden regionale agenda's voor werken gemaakt, inclusief bestuurlijke afspraken over de ontwikkeling van bestaande en nieuwe werklocaties.

02.02 Agrofood

Heldere Kaders

In 2018 is het Adviesteam Transitie Veehouderij (ATV) opgericht om samen met de agrarische bedrijven die een nieuwe innovatieve weg willen inslaan qua bedrijfs-ontwikkeling (passend binnen de door de provincie gewenste transitie naar een zorgvuldige veehouderij), ruimte hiervoor te zoeken binnen de bestaande regelgeving. Voor de BZV geldt dat de actualisatie van verleden jaar recent in werking getreden is. Daarom vindt in 2018 geen actualisatie meer plaats.

Overlast aanpakken

Gemeenten en Provincie hebben in 2017 al via de collectieve afspraken met de omgevingsdiensten de werkwijze van het urgentieteam geïmplementeerd binnen de aanpak van de omgevingsdiensten. Momenteel worden de ingediende aanvragen van de regeling SUN (Sanering Urgentiegebieden Noord-Brabant) beoordeeld.

Innovatie

De uitvoering van de landbouwinnovatiecampus vindt plaats in nauwe samenwerking met het ondersteuningsnetwerk. Eén van de concepten uit de landbouwinnovatiecampus is de Doe-het-zelf kip. Dit concept heeft dit voorjaar landelijke publiciteit gegenereerd en wordt op steeds meer plekken toegepast. Momenteel worden nieuwe trajecten voorbereid. Daarnaast wordt bij het instrument Translab gewerkt aan de logistieke uitdagingen van 'korte ketens', samen met o.a. de HAS, ZLTO en de circa 150 aangesloten ondernemers. In het najaar verwachten we de eerste resultaten. Tot slot is de Agrofoodpluim maandelijks uitgereikt.

Circulaire Landbouw

Het 'Uitvoeringsprogramma plantaardig' is op 5 februari 2018 vastgesteld door GS. Dit is via een Statenmededeling aangeboden aan Provinciale Staten.

Verbinden en aanjagen

Vanwege het lustrum van het evenement Agri meets Design is er dit voorjaar een speciaal magazine uitgegeven. Inmiddels is ook de provincie Overijssel partner geworden in Agri meets Design. Daarnaast wordt de foodgame die vorig jaar ontwikkeld is voor de Dutch Design Week momenteel doorontwikkeld tot een digitale versie om meer publiek te bereiken. Ook hebben we dit voorjaar, vanuit de thematiek transitie en nieuwe verdienmodellen, een module bedrijfsopvolging mede georganiseerd voor de opleiding Dier en Veehouderij van Helicon. Tot slot starten in september de twee minors Wereldwijde Voedseldialoog en Eating Animals op de HAS.

Ondersteunende Maatregelen

Voor wat betreft innovatieve stalsystemen geldt dat de Regeling Validatiemetingen sinds maart operationeel is. Ook is deze zomer de First Movers regeling operationeel geworden. Daarnaast is het mogelijk subsidies te verstrekken aan de ontwikkelaars van innovatieve stalsystemen voor varkens, kippen, melkvee, kalveren en geiten voor zover het open innovatie betreft. Hiervoor wordt geen regeling opgesteld. Ook is de Regeling voor het verstrekken van achtergestelde leningen vastgesteld door GS. Zodra de regeling operationeel is kunnen ondernemers via de banken extra lening krijgen voor investeringen in nieuwe stalsystemen. Tevens kunnen er leningen worden verstrekt aan de ontwikkelaars van innovatieve stalsystemen in die gevallen dat het geen open innovatie betreft. Tot slot is in juni het Voucher voor stoppende veehouders operationeel geworden.

Wat mag het kosten?

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting vastgesteld	bijstelling	(I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>				
Programma lasten	56.503		-24.091	32.413
Organisatiekosten	10.103		496	10.600
totaal lasten	66.607		-23.594	43.012
<u>Baten</u>				
totaal baten	13.667		-5.317	8.350
saldo baten en lasten	-52.939		18.277	-34.662

Natuur, Water en Milieu op hoofdlijnen

Beroep op algemene middelen

In 2017 zijn extra middelen voor de uitvoering van VTH-taken (vergunningverlening, handhaving en toezicht) gereserveerd in een stelpost. Naar aanleiding van de VTH-takenanalyse blijkt dat de inzet van deze middelen noodzakelijk is én dat de middelen in de stelpost niet voldoende zijn om deze structurele taken voor de periode tot en met 2022 af te dekken, als gevolg van structurele verdringingseffecten en de actualisatie naar prijspeil 2019. Het is daarmee onvermijdelijk om structureel € 2,1 mln beschikbaar te stellen ten behoeve van VTH-taken.

Afwijkingen van prestaties

- De monitoringssystematiek klimaatadaptatie is in ontwikkeling, inclusief het formuleren van een vervangende, meer adequate beleidsindicator.
- In 2018 wordt nogmaals aangestuurd op rijksbesluit zout Volkerak, waarna bestuursovereenkomsten over de uitwerking hiervan moeten worden gesloten.
- In 2018 vinden geen MOLO-overleggen plaats, omdat in het kader van de nieuwe Omgevingsvisie wordt nagedacht over de structuur en focus van de MOLO-agenda.
- De subsidie t.b.v. 'Innovatieplatform verwaarden reststromen' wordt waarschijnlijk in 2019 verleend i.p.v. in 2018.
- Het Bidbook Geopark Schelde Delta wordt in oktober 2020 ingediend bij UNESCO i.p.v. in 2018.
- Er wordt op dit moment nog geen visie op de Ondergrond ontwikkeld. In 2019 treedt de nieuwe mijnbouwwet in werking dit maakt een aparte beleidsregel voor geothermie overbodig. Vanuit de Green Deal Brabant wordt gewerkt aan een protocol voor Geothermie.
- De subsidieregeling ondernemen met natuur is aangepast naar aanleiding van de motie van de coalitiepartners. De verwachting is dat de streefwaarde nog steeds wordt gehaald.
- De realisatie van het Natuurnetwerk Brabant (verwerving en inrichting) loopt achter op planning als gevolg van onderhandelingen met grondeigenaren en aanpassingen bestemmingsplannen.
- De geplande realisatie van het bidbook Markdal loopt vertraging op doordat bestemmingsplannen moeten worden aangepast. De realisatie van de inrichting is daarom naar beneden bijgesteld.
- Het aantal in provinciaal beheer zijnde stortplaatsen is 1 hoger dan gepland.
- In 2018 is de subsidieregeling voor de PAS herstelmaatregelen voor € 20 mln opengesteld en inmiddels is het subsidieplafond verhoogd naar € 30 mln. Dit vanwege het grote aantal aanvragen. Het aantal maatregelen dat hiermee gesubsidieerd kan worden zal hoger worden dan in de begroting was voorzien.
- Er zijn aanmerkelijk meer (burger)initiatieven waarbij de meerwaarde van groen wordt benut. Hieruit blijkt dat de betrokkenheid van de Brabantse burger bij natuur en landschap toeneemt.
- Het aantal schoolpleinen dat meedoet aan de subsidieregeling groene schoolpleinen overtreft alle verwachtingen. Het subsidieplafond is opgehoogd en we verwachten dit jaar 75 aanvragen te kunnen honoreren. Omdat er ook financiële middelen vanuit de productgroepen 03.01 en 03.02 beschikbaar zijn gesteld, kan er voor meer schoolpleinen subsidie worden verleend.

Risico's en onzekerheden

- De tussenevaluatie PMWP en de midtermreview van de samenwerkingsovereenkomst tot uitvoering waterdoelen (STUW) kunnen leiden tot aanpassingen van prestaties.
- Voor vaarwegbeheer West-Brabant en 2e tranche rivierverruiming zal om budget worden gevraagd bij de integrale afweging bij de Begroting 2019.
- In 2018 krijgen we 3 miljoen euro terug van de BOM, omdat middelen in het Waterfonds (gericht op verminderd watergebruik door bedrijven) niet zijn benut. We onderzoeken hoe

deze middelen op een alternatieve wijze in te zetten om de gevolgen van grondwateronttrekkingen tegen te gaan.

- De provinciale bijdrage van € 5 mln in het kader van de bestuursovereenkomst 'Gebiedsontwikkeling Grevelingen/Volkerak-Zoommeer' zou gedekt worden uit de restantmiddelen reserve Provinciaal Water Plan 2010-2015. Bij de opheffing van deze reserve is hier geen rekening mee gehouden. Dit heeft gevolgen voor de beschikbare middelen voor 'Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie' waar de restantmiddelen aan waren toegewezen.
- De verwachting is dat de egaliseringsreserve in relatie tot de gesloten stortplaatsen in 2019 negatief wordt doordat het nettoresultaat van de belegde voorziening in het Nazorgfonds dan langere tijd is achtergebleven bij de jaarlijkse oprenting van de voorziening (5,06%).
- Het budget voor MER adviezen is ontoereikend als gevolg van toename aantal adviesverzoeken en stijging kostprijs adviezen.
- Met betrekking tot Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) volgen nog de volgende dossiers met financiële structurele impact: 1. Financiële problemen omgevingsdienst Brabant Noord (niet-kostendekkende tarieven) (vanaf 2018); 2. Gevolgen wet natuurbescherming op VTH taken (vanaf 2019); 3. Gewijzigde verordening natuurbescherming 2021 e.v.. Qua uitvoering is een risico dat de omgevingsdiensten niet over voldoende capaciteit beschikken om de opdrachten te kunnen uitvoeren.
- Er zijn veel initiatieven vanuit de samenleving op het gebied van Natuur & Samenleving. Om in te kunnen spelen op deze initiatieven is het wellicht nodig om dit najaar een bedrag naar voren te halen uit 2019.
- De onderhandelingen met grondeigenaren over de aankoop van gronden voor het Natuurnetwerk Brabant vragen steeds meer tijd dan vooraf wordt voorzien. Dit kan er toe leiden dat de realisatie van de verwerving en de inrichting die daarop volgt, nog moet worden bijgesteld.
- We zijn met (manifest)partners in gesprek over de realisatie van PAS-herstelmaatregelen in de complexe PAS-gebieden. Ook zijn we met hen in gesprek over de financiering van meerjarige capaciteit voor de realisatie van PAS-herstelmaatregelen en Natuurnetwerk Brabant. Deze afspraken kunnen er dit najaar toe leiden dat er financiële middelen uit 2019 naar voren moeten worden gehaald.

03.01 Water

03.01 Voortgang

De 1e tranche rivierverruimingsprojecten (MIRT-verkenningen Oeffelt en Meanderende Maas / Ravenstein-Lith) loopt en met het Rijk en onze regiopartners willen we in 2018 afspraken maken over een 2e tranche rivierverruimingsprojecten. Ook de Zuidwestelijke Delta en in het bijzonder een rijksbesluit over een zout Volkerak-Zoommeer heeft in 2018 onze nadrukkelijke aandacht. We geven invulling aan de opgave klimaatadaptatie met producten (o.a. klimaatadaptatieportaal) en regelingen die gemeenten en waterschappen in positie brengen om maatregelen te kunnen voorbereiden. Daarnaast zijn wij mede-initiator van de klimaatop Zuid-Nederland die op 4 juni 2018 plaats vond. Met de statenmededeling "Grondwateronderzoeken als basis voor ontwikkeling nieuw grondwateronttrekkingsbeleid" zijn de Staten geïnformeerd over de staat van het Brabantse grondwater. De grondwateronttrekkingsvergunningen worden geactualiseerd en een brede discussie over duurzame benutting van grond- en oppervlaktewater willen we eind 2018 met de Staten gaan voeren.

03.02 Milieu

03.02 Voortgang

Met de uitvoering van het programma Milieu en gezondheid dragen we bij aan een duurzame, gezonde en veilige leefomgeving in Brabant. Het milieu weerspiegelt de daadwerkelijke kwaliteit van de leefomgeving. We zien dat een bloeiende economie, het drukke verkeer en intensief gebruik van het Brabantse land een wisselt trekt op de kwaliteit van bodem, water en lucht. Impact van verontreinigingen is groot; insecticiden werken niet alleen door in bodemkwaliteit maar ook in grondwater en insecten- en vogelpopulaties. Met de bestuursopdracht vitale bodem verkennen we de mogelijkheden om de kwaliteit van de bodem in relatie tot wateropgaven en duurzame agrarische bedrijfsvoering te verbeteren en we testen dit ook in projecten. Met extra provinciale meetpunten op het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit wordt de luchtkwaliteit gemonitord. Speerpunten van onze aanpak zijn duurzaamheid, gezondheid en groene groei. De milieudoelen met betrekking tot energie worden gerealiseerd middels de Energieagenda. Er is nog geen sprake van een significante afname van het aantal drugsdumpingen; ingezet wordt op een daadkrachtige publiekscampagne tegen dumpingen in het buitengebied.

De uitvoering van de vergunningverlening is uitbesteed aan de drie Brabantse omgevingsdiensten. Twee diensten, Omgevingsdienst Midden en West-Brabant en Omgevingsdienst Zuidoost Brabant, hebben de uitvoering op orde. Bij de Omgevingsdienst Brabant Noord gaan zaken moeizamer door problemen op zowel financieel als organisatorisch gebied. Specifiek dit jaar zijn het de gezamenlijke aanpak van de mestfraude met de NVWA en de problematiek van GenX die speciale aandacht vragen. Het project Intensivering Toezicht Veehouderijen is gestart met de deelname van 43 gemeenten. Daarnaast hebben de omgevingsdiensten extra aandacht voor de werving van personeel, omdat met een aantrekkelijke arbeidsmarkt de beschikbare capaciteit onder druk staat.

03.03 Natuur en Landschap

03.03 Voortgang

De uitvoering van de (vele) maatregelen om de biodiversiteit in Noord-Brabant te verbeteren en de verbinding te versterken tussen de samenleving en de Brabantse natuur verloopt over het algemeen goed conform planning.

In de 1e helft van 2018 hebben we samen met onze (manifest)partners onverminderd hard gewerkt aan de uitvoering van de PAS-herstelmaatregelen. Onder andere aan de oplevering van het LIFE+ hoogveenherstelproject Deurnsche Peel en Mariapeel en de natuurherstel- en verdrogingswerkzaamheden in Natura2000 gebied de Grootte Peel.

De subsidieregeling voor PAS-herstelmaatregelen is opengesteld. Het subsidieplafond is verhoogd naar € 30 mln vanwege het grote aantal aanvragen. De verwachting is dat dit zal leiden tot meer uitgevoerde PAS-herstelmaatregelen dan waarmee in de begroting is rekening gehouden.

Binnen de Landschappen van Allure komen steeds meer projecten in uitvoering of worden afgerond.

Op 16 april jl. bent u middels een tussentijdse voortgangsmelding geïnformeerd over de stand van zaken in de verschillende projecten. In 2019 vindt de afronding van de laatste projecten plaats. Er is veel belangstelling voor de subsidieregeling voor de inrichting van gezonde, klimaatbestendige en groene schoolpleinen. Inmiddels zijn meer dan 50 subsidieaanvragen ingediend en is besloten om het subsidieplafond op te hogen om zo veel mogelijk aanvragen te kunnen honoreren.

03.04 Groen Ontwikkelfonds Brabant

03.04 Voortgang

Steeds meer initiatiefnemers weten de weg te vinden naar het Groen Ontwikkelfonds Brabant voor subsidie voor de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant. Daarbij valt op dat steeds meer particulieren en agrariërs zelf natuur willen realiseren. Nadat de subsidie is verstrekt duurt het echter meerdere jaren voordat de gronden daadwerkelijk kunnen worden aangekocht en ingericht. Ook nu weer blijkt dat vooral de onderhandelingen met de grondeigenaren meer tijd vragen dan vooraf is ingeschat. De geplande realisatie van het bidbook Markdal loopt vertraging op doordat bestemmingsplannen moeten worden aangepast. De inzet blijft echter dat het gehele Natuurnetwerk Brabant vóór 2028 is gerealiseerd.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Overzicht prestaties en bijstelling

Beleidsnota	Indicator	Streefwaarde 2018	Prognose en bijsturing	Nieuwe streefwaarde
Doelstelling				
Prestaties				
Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021 (78/15), afweegmoment 2021				
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond (49/13)				
Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018 (okt-14) afweegmoment 2018				
Kaderstellende nota handhavingskoers 2013-2016 (32/12) Afweegmoment 2018				
<u>Samenwerken aan een Duurzame fysieke leefomgeving Water</u>				
- De economische schade door effecten van klimaatverandering mag niet toenemen.	verandering in hoogte financiële schade (huidig niveau = 100) (2050 = 100)	Monitoringssysteem	ematiek klimaatadaptatie is in ontwikkeling, inclusief het formuleren van een vervangende, meer adequate indicator. Na tussenevaluatie PMWP wordt voorstel voor nieuwe indicator gedaan.	
- De leefomgeving heeft een gelijkblijvende kwaliteit ondanks effecten van	verandering in kwaliteit van de leefomgeving (huidig niveau = 100)	Monitoringssysteem	ematiek klimaatadaptatie is in ontwikkeling,	

klimateverandering inclusief het formuleren van een vervangende, meer adequate indicator. Na tussenevaluatie PMWP wordt voorstel voor nieuwe indicator gedaan.

Vastleggen Brabantbrede ambities en maatregelen m.b.t. klimaat (de klimaatagenda)	opstellen klimaatagenda, onderzoeksagenda, subsidieregeling, klimaatportaal	1	Conform planning. Medio 2018 wordt de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie opgeleverd waarin de klimaatadaptatieagenda en onderzoeksagenda zijn verwerkt. Subsidieregeling PMWP is aangevuld met 2 paragrafen (Klimaatstresstest en Klimaatadaptatiedialoog). Het klimaatadaptatieportaal sinds april 2018 beschikbaar (http://www.klimaatadaptatiebrabant.nl/).
---	---	---	---

Doorlopen beleidscyclus PMWP 2016-2021	toestandsrapportage via www.brabantinzicht.nl	1	Gerealiseerd. Website www.brabantinzicht.nl is sinds oktober 2017 toegankelijk en geeft continu inzicht in de actuele toestand
--	--	---	---

	(tussen)evaluatie PMWP	1	Conform planning. Bespreking gepland in de procedurevergadering van 24 september 2018.
--	------------------------	---	--

Gezonde fysieke leefomgeving Water

Voldoende en schoon water

- De grond- en oppervlaktewaterlichamen voldoen aan de waterkwaliteitseisen conform de Kaderrichtlijn water (NB. Dit behelst tevens de verplichte BBV indicator)	% waterlichamen dat voldoet aan de KRW eisen (100% in 2027)		Toezegging gedeputeerde Johan van den Hout in PS 18.05.2018 over het opnemen van meer gegevens over de voortgang KRW wordt meegenomen bij het opstellen van de begroting 2019.
--	---	--	--

- Voldoende zwemmogelijkheden van voldoende kwaliteit	% zwemwaterlocaties dat voldoet	100%	Conform planning. 100 van de 101 zwemwaterlocaties voldoen, waarvan 81 uitstekend, 7 goed, 2 aanvaardbaar en 10 in
---	---------------------------------	------	--

			onderzoek.
- Geen onaanvaardbare hinder door wateroverlast	mate waarin wordt voldaan aan de normen wateroverlast uit de verordening water	100%	Conform planning. Waterschappen voeren in 2018 de 6-jaarlijkse toetsronde uit waarvan de resultaten begin 2019 verwacht worden.
Uitvoeren samenwerkingsovereenkomst met waterschappen (STUW)	Resultaat in 2021: herstelde natuur, herstelde beken en kreken, opgeloste vismigratieknelpunten, waterberging	-	Conform planning. De Midterm review STUW (voortgang prestatieafspraken) wordt in oktober 2018 bestuurlijk opgeleverd.
<u>Veilige fysieke leefomgeving</u>			
Risico's door hoogwater zijn aanvaardbaar			
- Primaire keringen voldoen aan nationale normering (per 1 januari 2017 geldt een nieuwe overstromingsrisiconorm die per 2050 moet zijn gerealiseerd):	voortgang Brabantse koploperprojecten rivierverruiming	2 MIRT verkenningen	Conform planning. Het betreft de voortgang van de 1e tranche rivierverruimingsprojecten Oeffelt (MIRT verkenning naar verwachting in 2019 opgeleverd) en Meanderende Maas (Ravenstein-Lith).
- Uitvoeren Deltaprogramma Maas			
- Regionale keringen voldoen aan de provinciale normering	aantal kunstwerken en km keringen dat niet voldoet aan de normering		
Stimuleren van en toezicht houden op verbetering regionale keringen door waterschappen	voortgang verbeterplannen en uitvoering (maatwerkafspraken per waterschap)	Aa en Maas voldoet	Conform planning. In 2018 krijgen ook de keringen rond het Howabo bergingsgebied de status van regionale kering.
<u>Groene Groei</u>			
- Duurzame benutting ondergrond – onderdeel grondwater			
Uitvoeren wettelijke taak grondwaterbeheer:	actualisatie beleidsregel grondwaterbeheer Noord-Brabant	1	Conform planning. Beleidsregel wordt in 2018 geactualiseerd.
Uitwerken Waterbeschikbaarheid	beleidsvoorstel	1 beleidsplan (daarna uitvoering)	Conform planning. Het beleidsplan Waterbeschikbaarheid wordt

			2018 opgeleverd waarna gebiedsgericht uitvoeringsafspraken kunnen worden overeengekomen.
- Uitvoering Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ)	Openstelling regeling	1	Conform planning. Deze regeling blijft openstaan tot en met 2021, daarom is de eerder geplande prestatie 'openstelling in 2019' verwijderd.
- Regionale gebiedsontwikkeling rondom een zout Volkerak Zoommeer (bestuursopdracht Connecting Delta)	Aangaan bestuursovereenkomsten (afhankelijk van besluitvorming Tweede Kamer), daarna uitvoering	1	In 2018 wordt nogmaals aangestuurd op rijksbesluit zout Volkerak, resulterend in bestuursovereenkomsten.
- Initiëren en deelnemen aan regionale samenwerkingsverbanden Zuidwestelijke Delta en Waterpoort	uitvoering samenwerkingsovereenkomst	doorlopend	Conform planning.
Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021 (78/15), Afweegmoment 2021			
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond (49/13)			
Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018 (41/13), afweegmoment 2018			
Kaderstellende nota handhavingskoers 2013-2016 (32/12), afweegmoment 2018			
Samenwerken milieu			
De milieukwaliteit van de leefomgeving is stabiel of verbeterd	Toestandsrapportage	-	
Ondersteunen van initiatieven met een positieve bijdrage aan een duurzame leefomgeving door	cofinanciering bevorderen burgerinitiatieven	2	Conform planning.

burgers en bedrijven (samen met water)				
Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO2 equivalenten) van de provincie neemt jaarlijks met 5% af. (basisjaar 2015: totale CO2 emissie is 21.413.495 ton (bron: Klimaatmonitor) (Verplichte indicator uit BBV)	procenten	-5	Conform planning. CO2 reductie is opgenomen in de beleidsnota Energietransitie 2016-2019. Beleidsprestatie en het beoogde resultaat zijn opgenomen in het programma 04 Economie. Deze beleidsprestatie komt bij Milieu te vervallen.	0
Vaststellen subsidieregeling voor initiatieven/projecten die bijdragen aan de doelstellingen van het PMWP, onderdeel Milieu	subsidieregeling	1	Conform planning.	
Uitvoeren van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het omgevingsrecht (via de omgevingsdiensten)	Vastgestelde opdracht	3	Conform planning.	
De vergunningverlening voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstelling en	geen gebruik wet dwangsom	0	Conform planning.	
	geen lex silencio positivo	0	Conform planning.	
	beschikkingen zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld	90%	Conform planning.	
Toezicht en handhaving voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstelling en	handhavingsbeschikkingen die in stand blijven na rechterlijke toetsing	90%	Conform planning.	
	geen repressieve handhaving zonder toetsing op artikel 20.8	100%	Conform planning.	
Handhaving voldoet aan de gestelde outcome	Mate van spontane naleving (bij eerste controles)	80%	Conform planning.	

doelstellingen				
	Geconstateerde ernstige overtredingen (bij eerste controles)	7%	Conform planning.	
Intergemeentelijk samenwerken op het gebied van milieu binnen Brabantstad duurzaamheid en MOLO	bijeenkomsten	6	Achter op planning. In 2018 zijn 4 B5-Duurzaamheid overleggen gepland. 2018 is het jaar van focus aanbrengen en structureren gericht op en lange termijn agenda. In 2018 vinden geen MOLO-overleggen plaats. Reden hiervoor is dat, mede in het kader van de nieuwe Omgevingsvisie, wordt nagedacht over de structuur en focus van de MOLO-agenda.	4
Fysieke gezonde leefomgeving milieu				
De luchtkwaliteit, geluid-, geur- en lichthinder voldoen aan de geldende normen, zodat deze een positieve invloed hebben op de gezondheid van de Brabander				
Uitvoeren Plan van Aanpak Brabantse Health Deal: Opleveren Toolbox	aantal	1	Conform planning.	
Organiseren bijeenkomsten: 'Regionale karavananen' voor het ophalen van initiatieven met een positieve bijdrage aan gezondheid	aantal	3	Conform planning.	
Ondersteunen initiatieven/projecten die een positieve bijdrage leveren aan het welzijn en de gezondheid in Brabant	aantal	2	Conform planning.	
Gezondheidsdeal met regio's	aantal	1	Achter op planning. De beoogde Gezondheidsdeal in een regio verloopt trager dan verwacht. Niet duidelijk is	0

				wanneer en of deze überhaupt wordt gerealiseerd. Om op korte termijn toch resultaten te boeken wordt ingestoken op regioprojecten. Hierbij heeft de provincie, vanuit de Gezondheidsdeal, een coördinerende rol. Zie hieronder als nieuwe beleidsprestatie.
Regionale projecten binnen Brabantse Health Deal	aantal			2
De bodem bevat geen urgente bodemverontreinigen meer, is vitaal en geschikt voor maatschappelijke functies	Aanwezige urgente bodemverontreinigen			
Saneren bodem (Chemie Pack (gereed in 2025))	Passieve sanering			Conform planning.
Uitvoeren projecten gericht op bewustwording, herstel vitaliteit, bodembiodiversiteit, biologische, chemische en fysische kwaliteit	aantal	1		Achter op planning naar aanleiding van actualisatie beleidsindicatoren in het plan van aanpak Bestuursopdracht vitale bodem die ná de vaststelling van de begroting 2018 heeft plaatsgevonden.
Kaart over de toestand van de Brabantse Bodem	aantal			Conform planning. 1
Lectoraat HAS/Kennisnetwerk	aantal			Conform planning. 1
Subsidiereregeling Vitale bodem	aantal			Conform planning. 1
Ondersteunen praktijkprojecten Vitale bodem	aantal			Conform planning. 2
Hergebruik van voormalige en/of gesloten stortplaatsen hebben geen nadelige gevolgen voor de leefomgeving	Aantal in beheer zijnde stortplaatsen	3		Voor op planning. Het overleg over de sluiting van andere stortplaatsen is nog gaande. Dit heeft tot gevolg dat nieuwe sluitingen niet voor 2020 worden verwacht.
Nazorgfonds Wm-stortplaatsen is ambtelijk en bestuurlijk geborgd	Jaarverslag	1		Gerealiseerd.

Fysieke veilige leefomgeving				
Natuurbranden worden zoveel mogelijk voorkomen en eventuele schade is minimaal	Aantal natuurbranden	0		
Operationele RIN-webapplicatie (Risico Index Natuurbranden) ter ondersteuning van de gebruikers.	aantal	1	Gerealiseerd. Landelijk is beheer overgedragen aan Brandweer Nederland.	
Risico's/schade als gevolg van drugsdumpingen zijn tot een minimum beperkt	Aantal dumpingen			
Netwerk organiseren en verbeteren samenwerking aanpak drugsdumpingen	Aantal bijeenkomsten	3	Conform planning, één maal per kwartaal overleg	4
Schadeloos stellen gedupeerde grondeigenaren	Vastgestelde subsidieregeling	1	https://zoek.officielebekendma kingen.nl/prb-2018-2342	
Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018 (okt-14), afweegmoment 2018				
Risico's door gevaarlijke stoffen en luchtvaart zijn aanvaardbaar				
Evaluatie risicobeleid	evaluatie rapport	1	Conform planning.	
Groene groei milieu				
Grondstoffen zijn beschikbaar voor economische ontwikkelingen en grondstofketens zijn zoveel mogelijk gesloten.				
Vaststellen subsidieregeling initiatieven/projecten met een positieve bijdrage aan een duurzame grondstoffenvoorzie	aantal	1	Conform planning.	

ning.				
Ondersteunen initiatieven/projecten met een positieve bijdrage aan een duurzame grondstoffenvoorziening	aantal	3	Conform planning. Op dit moment zijn 2 projecten gestart. De provinciale rol hierin kan verschillend zijn van (financieel) ondersteunend, coördinerend tot verbindend.	
Provincie ondersteunt het opzetten van het Innovatieplatform verwaarden reststromen	subsidie	1	Achter op planning. Op de al gehouden gesprekken met 2 ondernemingen, moeten nog vervolggesprekken plaatsvinden. Externe ontwikkelingen zijn bepalend voor het realiseren van de streefwaarde. Naar verwachting niet meer in 2018	0
De energievoorziening is nu en in de toekomst gegarandeerd	% hernieuwbare energievoorziening			
Zie energieagenda (productgroep 0404)				
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond (49/13)				
De natuurlijke waarde van de diepe ondergrond wordt niet bedreigd door ingrepen zoals opslag afval of winning schaliegas	aantal ingrepen	0	Conform planning. De minister van EZK heeft begin dit jaar beslist dat er geen schaliegas gewonnen gaat worden in Nederland.	
Kennisontwikkeling grondwater	opgestelde ondergrondmodellen	2	Achter op planning. Momenteel lopen 2 projecten voor ondergrondmodellen, waarvan 1 dit jaar nog wordt opgeleverd en 1 begin 2019. Komende jaren worden er nog een drietal opgestart, hiervan worden er 2 in 2021 en 1 in 2022 opgeleverd.	1
Ontwikkelen Geo-Park Schelde Delta, bidbook is gereed voor indiening bij UNESCO	bidbook	1	Achter op planning. GeoPark Schelde heeft begin dit jaar een prima beoordeling van de NL Unesco gekregen en wordt zeer kansrijk geacht om het UNESCO GeoPark label te verkrijgen. Het indienen van het bidbook is op dit moment gepland voor oktober 2020.	0
Opstellen visie op de notitie / rapport		1	Er wordt op dit moment nog	0

ondergrond				geen visie ontwikkeld. Gekeken wordt om beleid op te stellen voor de ondiepe ondergrond (0-500m) – voor ondiepe geothermie en bodemenergiesystemen. In 2019 treedt de nieuwe mijnbouwwet in werking dit maakt een aparte beleidsregel voor geothermie overbodig. Vanuit de Green Deal Brabant wordt gewerkt aan een protocol voor Geothermie. Een concept versie is in Q2-2018 gereed.
Protocol voor Geothermie	aantal			1
De voedselvoorziening veroorzaakt geen uitputting van voorraden en milieukwaliteitsproblemen (bijdrage aan Agrofood Agenda 02.02)				
Er is bestuurlijke overeenstemming over het sluiten fosfaatkringloop in afvalwaterketen.	plan van aanpak	1		Wordt door Waterschappen al autonoom opgepakt. Opstellen plan van aanpak is overbodig geworden.
Benutten vrijkomend fosfaat bij vernatting	Onderzoek naar fosfaatmobilisatie en innovatieve methodes terugwinning	uitrol		Achter op planning. Uitrol is 1 jaar vertraagd, binnenkort ambtelijke brainstormsessie over aanpak en de wijze van uitrol.
Natuur Brabant: Uitnodigend Groen (BruG) (PS 50/12), afweegmoment 2022				
Beleidsactualisatie BruG (PS 77/17)				
Inzicht in beleid, beleidsrealisatie en beleidskaders				
Oplevering rapportage "Toestand Brabantse Natuur, Water & Milieu (elke 5 jaar)	aantal			Conform planning.
Oplevering jaarlijkse "voortgangsrapportage"	aantal	1		Conform planning, voor de zomer wordt de concept

ge natuur" (VRN)			rapportage aangeboden aan BIJ12.
Vaststellen begrenzing NNB via natuurbeheerplan	aantal	1	Conform planning. De begrenzing wordt dit najaar vastgesteld.
Vaststellen Natura 2000 beheerplannen	aantal	3	Conform planning. Één plan voor de Brabantse Wal wordt dit jaar door de provincie vastgesteld. Nog 3 plannen worden opgesteld en vastgesteld door andere voortouwnemers (RWS en provincie Limburg). Daarom streefwaarde aangepast naar 4.

Natuur Brabant:
Uitnodigend Groen
(BruG) (PS 50/12),
afweegmoment
2022

Beleidsactualisatie
BruG (PS 77/17)

Uitvoering BrUG
pijler 1 : een
samenhangend en
robuust netwerk van
natuurgebieden Het
Natuurnetwerk
Brabant is op orde.

Oppervlakte waarvoor subsidie voor natuur- en landschapsbeheer wordt verleend binnen het Natuurnetwerk met behulp van de provinciale subsidie SNL, onderdeel natuur en landschapsbeheer	ha	80.826	Conform planning
Het beheer van natuurwaarden met behulp van de subsidie SNL, onderdeel natuur en landschapsbeheer, (uitgedrukt in hectares) als percentage van de beoogde oppervlakten (streefdoelen) binnen het	%	92%	Conform planning

Natuurnetwerk Brabant (beoogde opp. is 87.510 ha). (Verplichte indicator uit BBV)			
Oppervlakte waarvoor subsidie voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer wordt verleend buiten het Natuurnetwerk met behulp van de provinciale subsidie SNL, onderdeel agrarisch natuur en landschapsbeheer	ha	3.093	Conform planning
Het beheer van natuurwaarden met behulp van de subsidie SNL, onderdeel agrarisch natuur en landschapsbeheer (uitgedrukt in hectares) als percentage van de beoogde oppervlakten (streefdoelen) buiten het Natuurnetwerk Brabant (beoogde opp. is 3.093 ha). (Verplichte indicator uit BBV)	%	100%	Conform planning
Realisatie van circa 440 herstelmaatregelen van aangewezen habitats in N2000 gebieden vóór 2022. Voor het aankopen van de benodigde gronden en verlenen van subsidies voor inrichting, zie 03.04	aantal maatregelen	70-90	In 2017 zijn weinig aanvragen ingediend door de inmiddels afgeronde staatssteundiscussie. In 2018 is de subsidieregeling voor 20 mln opengesteld en inmiddels is het subsidieplafond verhoogd naar 30 mln. Dit vanwege het grote aantal aanvragen. Het aantal maatregelen dat hiermee gesubsidieerd kan worden zal hoger worden.

Natuur Brabant:
Uitnodigend Groen
(BruG) (PS 50/12),
afweegmoment
2022

Beleidsactualisatie

BruG (PS 77/17)

Uitvoering BrUG
pijler 2 : Behoud en
herstel biodiversiteit.
Een gunstige staat
van instandhouding
van soorten en
habitats die van
nature in Brabant
voorkomen.

Realisatie van circa 3.000 inrichtingsmaatregel en in 15 leefgebieden voor bedreigde diersoorten vóór 2027 door openstelling subsidiereregeling	aantal maatregelen	100-200	Conform planning, de subsidiereregeling is begin dit jaar opengesteld.
--	--------------------	---------	--

Natuur Brabant:
Uitnodigend Groen
(BruG) (PS 50/12),
afweegmoment
2022

Beleidsactualisatie BruG (PS 77/17)

Uitvoering BrUG
pijler 3 : een
Brabants mozaïek
van landschappen
met regionale
identiteiten. Een
aantrekkelijk
landschap voor
mens en natuur.

Verlenen subsidie voor uitvoeren maatregelen t.b.v. karakteristiek landschap via Stimuleringskader groen blauwe diensten en Regeling verbinding en landschap	aantal maatregelen	100-200 resp. 40	Conform planning.
---	--------------------	---------------------	-------------------

Beoordelen van 8 voortgangsrapportag es Subsidiereregeling landschappen van Allure Noord- Brabant	aantal	8	Conform planning.
--	--------	---	-------------------

Tussen- en eindrapportage	aantal		In april is er een tussentijdse voortgangsrapportage	1
------------------------------	--------	--	---	---

regeling Landschap van Allure.

opgesteld voor de regeling Landschap van Allure en in 2019 volgt de eindrapportage zoals in de subsidieregeling is opgenomen.

Natuur Brabant:
Uitnodigend Groen
(BruG) (PS 50/12),
afweegmoment
2022

Beleidsactualisatie
BruG (PS 77/17)

Uitvoering BrUG
pijler 4 : verankering
van natuur en
landschap in de
samenleving. Een
groene maatschappij
waar burgers zich
bewust zijn van het
belang van natuur
en landschap en
daar ook zelf aan
willen bijdragen en
ondernemers hun
economische
activiteiten laten
plaats vinden binnen
de randvoorwaarden
van natuur.

Nieuw nav dossier
BRUG PS 77/17:

Vergroening bedrijventerreinen	aantal locaties	2	Achter op planning. De voorbereiding is gestart, maar de oplevering is niet meer in 2018.	0
Toename natuurinclusieve landbouw	aantal bedrijven	5	Conform planning. Aantal initiatieven volgens planning maar omschakeling vergt wel langere tijd.	
Vrijwillige CO2 compensatie	aantal initiatieven	1	Achter op planning. Er is een vooronderzoek naar beprijzing CO2 gestart.	0
Initiatieven natuur en economie	aantal uitvoeringsprojecten	10	Achter op planning. Vertraging in de openstelling van de subsidieregeling naar aanleiding van de motie van coalitiepartners. De verwachting is dat de streefwaarde nog steeds wordt gehaald.	
Aantal (burger)initiatieven dat de meerwaarde	aantal initiatieven	10	Voor op planning. Er zijn 25 burgerinitiatieven behaald door samenwerking met	25

van groen benut			partijen.
Aantal gezonde, klimaatbestendige groene schoolpleinen	aantal schoolpleinen	16	Voor op planning. Begin 2018 heeft GS ingestemd met de openstelling van de subsidieregeling groene schoolpleinen. Vanuit de programma's water en milieu is ook geld beschikbaar gesteld. Hierdoor kunnen er in 2018 meer aanvragen gehonoreerd worden.
Aantal initiatieven waar groen en gezond met elkaar verbonden zijn, inclusief toegankelijke natuur	aantal initiatieven	3	Conform planning, er zijn 3 initiatieven behaald.
Aantal projecten voor waardering van groene vrijwilligers, toename groene vrijwilligers of vergroten expertise vrijwilligers aansluitend beleidsvraagstukken	aantal projecten	3	Conform planning, er zijn 2 projecten gestart.
Groen Ontwikkelfonds Brabant BV (PS 42/13), afweegmoment 2027			
Realisatie Natuurnetwerk Babant door provincie en de GOB BV.			
Provinciaal deel (totale opgave is 3.100 ha)			
-	ha	92	Conform planning
Verwerving/functiewijziging			
- Inrichting	ha	140	Conform planning
Rijksdeel (totale opgave is 6.500 ha verwerven en 12.148 ha inrichten)			
-	ha	422	Achter op planning. Er zijn wel 300 veel subsidies verleend door het GOB maar een deel van deze hectares wordt pas in 2019 vastgesteld. Daarnaast
Verwerving/functiewijziging			

			kosten de onderhandelingen met grondeigenaren veel tijd doordat dit zorgvuldig moet gebeuren waardoor de realisatie iets achter blijft bij de planning.	
- Inrichting	ha	528	Achter op planning. De geplande realisatie voor het bidbook Markdal loopt vertraging doordat bestemmingsplannen aangepast moeten worden.	428
Realisatie Ecologische verbindingszone EVZ (totale opgave 1300 km). Verlenen subsidie of andere financiële arrangementen en/of beschikbaar stellen (ruil)gronden voor realisatie EVZ's door derden)	km	50		
<u>Nieuw nav dossier BRUG PS 77/17:</u>				
Realisatie van enclaves in het NNB die nog in agrarisch gebruik zijn	ha	pm	De opdracht aan het GOB is verstrekt in april 2018, hierdoor zal dit nog niet tot prestaties in 2018 leiden.	0
Realisatie Natte Natuurparels (Oost Brabant)	aantal NNP	pm	Bij de actualisatie van BrUG is €3 mln extra ter beschikking gesteld voor de verwervingskosten van deze NNP. De opdracht hiervoor moet nog gegeven worden. Realisatie van aantal NNP vindt plaats via het programma water.	0

Besluitvorming

Verloop begroting

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
0301 Water								
lasten	27.959	40	2.914	30.914	0	-12.270	0	18.644
batens	4.200	0	380	4.580	0	0	0	4.580
saldo	-23.759	-40	-2.534	-26.334	0	12.270	0	-14.064
0302 Milieu								
lasten	35.720	500	6.829	43.049	0	4.856	1.557	49.462
batens	2.150	0	1.242	3.392	0	4.972	0	8.364
saldo	-33.570	-500	-5.587	-39.657	0	116	-1.557	-41.098
0303 Natuur en Landschap								
lasten	56.581	0	16.484	73.065	0	21.743	0	94.808
batens	4.681	0	245	4.926	0	-1.377	0	3.550
saldo	-51.900	0	-16.239	-68.138	0	-23.120	0	-91.258
0304 Groen Ontwikkelfonds Brabant								
lasten	1.100	0	33.000	34.100	0	24.906	0	59.006
batens	0	0	0	0	0	1.055	0	1.055
saldo	-1.100	0	-33.000	-34.100	0	-23.851	0	-57.951
Toegedeelde organisatiekosten	14.399	189	0	14.588	0	464	0	15.052
totaal programma 03								
lasten	135.760	729	59.227	195.716	0	39.700	1.557	236.972
batens	11.031	0	1.867	12.898	0	4.650	0	17.548
saldo	-124.729	-729	-57.360	-182.817	0	-35.050	-1.557	-219.423

Een specificatie van de besluitvorming staat hier.

Algemene voortgang

Het programma Natuur, Water en Milieu ligt over het algemeen op koers. De uitvoering van de maatregelen om de biodiversiteit in Noord-Brabant te verbeteren verloopt conform planning. In 2018 komen resultaten beschikbaar van de tussenevaluatie van het Provinciaal Milieu- en Waterplan 2016-2021, de midterm-review STUW en de evaluatie verdrogingsbestrijding. Mochten hier beleidsmatige of financiële aanpassingen uit voortvloeien, dan nemen wij uw Staten hierin mee via de beleidscyclus en P&C-cyclus.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	begroting vastgesteld	bijstelling	(I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>				
Programma lasten		181.128	40.792	221.920
Organisatiekosten		14.588	464	15.052
totaal lasten		195.716	41.256	236.972
<u>Baten</u>				
totaal baten		12.898	4.650	17.548
saldo baten en lasten		-182.817	-36.606	-219.423

Economie en energie op hoofdlijnen

Beroep op algemene middelen

N.v.t.

Afwijkingen van prestaties

'Productgroep 04.01: *M.b.t Innovatiesamenwerking; -onderdeel Fotonica; innovatiesamenwerking wordt breder ingezet dan fotonica daarom indicator wijzigen in "Brabant Innovation Day". - onderdeel Battery Program; I.v.m. niet goedkeuren van betreffende project andere mogelijkheden onderzoeken naar effectueren van proef/productielijn postlithium batterijen. M.b.t. Europese Programma's (E.P.);*Het aantal openstellingen vanuit E.P. (POP3, Intereg) wijkt (positief) af van wat geraamd is met name door versnelling POP3.

04.02 * M.b.t. MKB en Ondernemerschap; Het aantal verstrekte leningen aan startups in 2018 bijstellen van 35 naar 20 omdat de fondsen van de drie regionale valorisatieprogramma's financieel zijn uitgeput plus dat het recent opgerichte Brabant Startup Fonds vanaf medio 2018 operationeel is. Voor 2019 e.v. blijft de raming 35. M.b.t. Arbeidsmarktbeleid; *Het aantal arbeidsplaatsen voor Brabanders over de grens van België en Duitsland wordt voor de bestuursperiode bijgesteld van 200 naar 100 bijgesteld.

04.04 * Een aantal beleidsprestaties blijven achter, zoals aantal investeringen Biobased economy fund (3 i.p.v.7, aantal fte Green Chemistry Campus (100 i.p.v. 150), elektrische voertuigen/laadpunten (4.000 i.p.v. 5.000) en gerealiseerde MW windenergie in 2018 (203 MW i.p.v. 330 MW). De werkgelegenheid in de duurzame energiesector is meer toegenomen dan verwacht. Zie beleidsprestaties voor toelichting.

Risico's en onzekerheden

Onzekerheid: Vanuit de middelen Algemeen Economisch Beleid zijn middelen (€ 0,5 mln.) voor de realisatie van DIC/Metalot gereserveerd. Vanwege een beroepszaak bij de Raad van State zal het beschikken hierop wellicht niet in 2018 plaats gaan vinden.

Met betrekking tot VisitBrabant is bij de start daarvan voorzien in een verdienmodel dat er toe leidt dat de provinciale bijdrage lager kan zijn. Naar het zich laat aanzien vallen de resultaten van dat verdienmodel tegen. Met VisitBrabant zijn wij in gesprek welke oplossingen mogelijk zijn. Een andere onzekerheid is de implementatie van de MKB-plus faciliteit leningen.

De MKB-plus faciliteit equity is inmiddels succesvol geïmplementeerd, maar over de MKB-plus faciliteit leningen zijn nog gesprekken gaande met de EIB. Deze gesprekken zullen naar verwachting dit jaar worden afgerond en leiden dan tot de implementatie van deze faciliteit. Een vertraging is echter niet uit te sluiten en een verschuiving naar 2019 behoort tot de mogelijkheden. M.b.t. Europese programma's en MIT gaan we v.w.b. cofinanciering (Europese) programma's uit van de subsidieplafonds van de opengestelde regelingen. De daadwerkelijke (beschikkingen van deze) projecten kunnen natuurlijk veel lager uitvallen of later plaatsvinden hierbij zijn we afhankelijk van derden.

Aangaande makel - en schakelwerkzaamheden voor innovatie agrofood kan het nodig zijn dat, via de slotwijziging, financiële middelen van 2019 naar 2018 worden geheralloceerd. De achtergrond is dat in 2018 de uitvoering voortvarend is opgepakt waardoor mogelijk meer kan worden beschikt dan nu geraamd.

In het kader van 1.Uitvoeringsagenda Havenstrategie Moerdijk 2018) 2. Strategische en operationele samenwerking tussen de havens en 3. De strategische verkenning ecosysteem Noord Brabant en haven Rotterdam zijn en worden in de loop van 2018 diverse kosten (naar schatting € 0,5 mln.) gemaakt. De kosten hebben met name betrekking op advies- en onderzoeks-kosten. We hebben echter nog geen inzicht in de totale kosten (wat gaat er nog komen) en ook hebben we op dit moment nog niet het beeld of dit binnen de reguliere begroting opgevangen kan worden. Om eventuele onderuitputting te voorkomen willen we wachten tot we over beide zaken meer duidelijkheid hebben en wordt bij de Uitvoeringsagenda Havenstrategie Moerdijk 2018 (Q4) waar nodig een voorstel tot

begrotingswijziging gevoegd t.b.v. advieskosten. (Bij onvoldoende ruimte binnen reguliere begroting; dekking t.l.v. algemene middelen)

04.04 Energie; een aantal grote projecten / subsidies zijn in voorbereiding, maar nog niet concreet genoeg om realistisch te ramen t.l.v. bestuursakkoord middelen (o.a. aardgasloze wijken, NOM woningen, EnergyWeb XL, Provinciale InpassingsPlannen Wind en energieonderdeel m.b.t. voorstel Woonconnect). Eventuele ophoging van de raming vindt bij Slotwijziging plaats, indien nodig.

04.01 Algemeen economisch beleid

04.01 Voortgang

Generiek Economisch beleid

In economische zin gaat het in Brabant voorspoedig; mooie groeicijfers en een lage werkloosheid. De realisatie van de afgesproken prestaties ligt op schema. Toch zijn er ook aandachtspunten. Waar bij de start van deze Bestuursperiode op het vlak van Arbeidsmarktbeleid de nadruk lag op het aan het werk krijgen van de Brabanders, ligt nu het accent op het voorzien van voldoende arbeid op een kwalitatief aanvaardbaar niveau. De uitwerking van het IBP biedt daarin kansen. De Actieagenda Brainport - waar wij substantieel aan bijdragen - legt de nadruk op talentontwikkeling en het behoud van talent. Maar ook in de andere regio's is dit een issue. Tekorten op de arbeidsmarkt leiden ook tot een ander vraagstuk: hoe de toestroom van arbeidsmigranten in goede banen te leiden? De bestuursopdracht vanuit PS hierover wordt nu via een integrale aanpak uitgewerkt. Dat geldt ook voor het initiatief Mindlabs in Tilburg, waar PS in het najaar van 2018 een voorstel kan verwachten. Ook met betrekking tot Vrijtijdseconomie loopt de uitvoering op schema; in de eerste helft van 2018 zijn de eerste besluiten genomen voor financiering van initiatieven vanuit het LeisureFonds. Voor het onderdeel campusontwikkeling/werklocaties wordt verwezen naar het hoofdstuk Ruimte, maar de initiatieven BIC en Automotivecampus in Helmond lopen voorspoedig.

Internationalisering

In de eerste helft van 2018 zijn op het gebied van internationale innovatiesamenwerking belangrijke stappen gezet.

In Tokyo was de Brabantse (open) Innovatiedag, georganiseerd met en voor Brabantse kennisinstellingen zoals o.a. Holst, TuE, Solliance, Integrated Photonics een groot succes, waar contacten al geleid hebben tot contracten. In Linz heeft Brabant(Hightech systems) samen met de clusterorganisatie Mechatronica van Oberösterreich en een tiental mechatronicaclusters uit de rest van Europa een samenwerkingsverband opgericht teneinde gericht in Europese onderzoeksprogramma's te kunnen opereren en valorisatie vanuit kennisinstellingen richting bedrijfsleven te versnellen. Kleinschalige handelsmissies op het gebied van hightech, medische technologie, lifesciences hebben plaatsgevonden richting Zuid-Duitsland en Israël.

Branding

Al met al is het Branding team goed op dreef met de invulling van de nieuwe, brede brandingopdracht. Zo is er inmiddels een stevig netwerk (Community) van Brabantse partners, dat gestaag groeit. Met deze partners is dit jaar al een aantal mooie dingen gedaan! Daarnaast is in juni de BrabantBrandBox gelanceerd. Het is een toonbox met verhalen en beelden over de relevante Brabantse thema's, ten behoeve van de partners. Deze Brandbox zal uitgroeien tot een toonbox voor de (internationale) pers, en een showcase voor de regio Brabant.

Europese Programma's

Het programma Europese programma's ligt op koers. Voor POP3 is een versnelling ingezet om zo tot een zo volledig mogelijke realisatie van het programma te komen. Er zijn een aantal vervolgstappen gezet op weg naar een MKB-plus faciliteit, waarmee (snel) groeiende MKB-bedrijven vooruit worden geholpen. De faciliteit Equity is inmiddels gerealiseerd ne de faciliteit Leningen wordt naar verwachting dit jaar ook gerealiseerd.

04.02 Economisch programma Brabant

04.02 Voortgang

Bij MKB & Ondernemerschap is in 2018 het aantal verstrekte leningen lager dan geraamd . Dit komt doordat de fondsen van de bestaande valorisatieprogramma's nagenoeg uitgeput zijn en het nieuwe Brabant Startup Fonds (BSF) in juli 2018 operationeel is. Hiermee is voor de periode 2018-2020 de financiering geborgd. Met het oprichten van het BSF (fonds) en de subsidie aan de Brabant Startup Alliance (BSA) die startende ondernemers begeleid, zal het beschikbare budget voor 2018 volledig worden benut. M.b.t. de rapportage over OP-Zuid 2018 bestaat het risico dat de beoordeling en de afwikkeling van projecten niet volledig is afgerond voor 31 december 2018. Mogelijk kan hierdoor eind 2018 nog geen volledig beeld gegeven worden van de prestaties.

Bij Innoveren met topclusters voor maatschappelijke opgaven zijn geen afwijkingen t.o.v. de voorgenomen planning. De uitvoering is voortvarend opgepakt en zowel het aantal testomgevingen (living labs, proeftuinen) rond de topclusters als het aantal ontwikkelde en begeleide businesscases liggen op schema.

De provincie ontwikkelt een Bouwstenennotitie Circulaire economie overkoepelend aan de lopende provinciale programma's op dit onderwerp. De notitie vormt input voor het nieuwe economisch programma, de Omgevingsvisie en nieuw beleid in de volgende bestuursperiode. Na de zomer 2018 wordt de Bouwstenennotitie inclusief projectenprogramma 2019-2020 aan GS aangeboden.

Inzichtelijk wordt gemaakt welke (proces-) middelen extra nodig zijn voor de jaren 2019-2020. Deze middelen zijn bedoeld om aan te haken bij lopende en in ontwikkeling zijnde (inter) provinciale projecten, zodat we de boot niet missen en goed voorgesorteerd zijn voor de komende periode.

04.04 Duurzame energie en energietransitie

04.04 Voortgang

We liggen op koers met het voorbereiden van de Integrale Energieagenda 2019-2030. Voor windenergie hebben we ingezet op sociale innovatie waardoor de doelen wel later gehaald gaan worden. In het eerste half jaar is het ontwerp-Provinciaal Inpassingsplan voor windmolens langs de A16 vastgesteld, een overeenkomst met Enpuls ondertekend voor de Brabantse proeftuin 100.000 elektrische voertuigen en een samenwerkingsovereenkomst met de B5 over slimme laadinfrastructuur. Om gemeenten optimaal te ondersteunen bij het opstellen van een visie op grootschalige opwek van duurzame energie en in het faciliteren van lokale energieprojecten is een overeenkomst getekend met Enexis, Enpuls en de Vereniging van Brabantse Gemeenten. De actie om installaties in kantoorpanden af te laten stellen om zo energie te besparen is in volle gang; 50 potentiële panden zijn benaderd. Tevens verwachten we in 2018 tenminste 200 sportclubs te hebben benaderd om te helpen bij verduurzaming d.m.v. een duurzaamheidsloket Sport. Verder zijn uit 10 inzendingen voor de prijsvraag 'Energie landschap van de Toekomst' naar ideeën voor concrete duurzame energieprojecten 3 genomineerden gekozen. Zoals ook gemeld in de Jaarstukken 2017 blijft een aantal beleidsprestaties achter, zoals elektrische voertuigen/laadpunten en gerealiseerde MW windenergie. Omdat we voor de prestaties afhankelijk zijn van andere partijen zijn we in gesprek om onze strategie en rol in de transitie hierop aan te passen, ook in relatie met de afspraken en kansen uit het Integraal Bestuurlijk Programma en ontwikkelingen rond het komende Klimaatakkoord. Provinciale Staten gaven in het aanvullende uitvoeringsprogramma energie opdracht tot een campagne die 1 miljoen Brabanders aanspoort om een bijdrage te leveren aan de energietransitie. De campagne loopt tot mei 2019 en de uitvoering is op koers. De campagne onderdelen rond Nul op de meter woningen zijn afgerond. We plegen nog aanvullende inspanningen om de beoogde 60.000 Brabanders te bereiken. Eerstvolgende campagne onderdelen gaan over duurzame hypotheekruimte, Buurtkracht en E-rijden/deelauto's. Ook komen er campagnes over vloerisolatie, de verkiezing duurzaamste huis in Brabant, opening duurzame huizenroute en 'Energiebesparen doe je nu'.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Overzicht prestaties en bijstelling

Beleidsnota	Indicator	Streefwaarde 2018	Prognose en bijsturing	Nieuwe streefwaarde
Doelstelling				
Prestaties				
Economisch programma 2020 (PS 18/12), afweegmoment 2020				
Versterking of stimulering van de regionale Brabantse economie binnen de economische clusters				
Versterking Regionale topsectoren				
- Vier mandaatinstellingen die subsidie namens GS verstrekken voor projecten in de start- of experimentele fase die bijdragen aan de versterking van de high-tech industrie in Zuidoost-Brabant, agrifood sector in Noordoost-Brabant, social innovation in Midden-Brabant en smart industry in West-Brabant			de Subsidieregeling economie en innovatie Noord Brabant par.1 Agrifood sector in NoordoostBrabant , 2. social innovation in Midden-Brabant en 3 smart industry in West-Brabant is per 17 april 2018 opnieuw opengesteld t/m 15 december 2018. Voor de regio Zuidoost Brabant ar. 4 high-tech industrie zal conform bestuurlijke afspraak via een begrotingssubsidie aanspraak worden gedaan op de beschikbare subsidie.	
- Aantal ondersteunde projecten	aantal		Conform planning, t/m mei 22 (3 regio's) projecten	(voorlopige) streefwaarde aantal projecten wordt 50
- Uitgelokte private investeringen	Euro			
- Verplichte kpi mbt regionale econ.: Percentage toename van het Bruto	% toename	2,5% per jaar		

Regionaal Product
ten opzichte van het
voorgaande jaar

BOM

- Aansturing van en samenwerking met Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) door middel van jaarplannen met concrete prestatie-indicatoren	opdracht obv. jaarplan	1	conform planning
---	------------------------	---	------------------

INTERNATIONALISERING

- Handelsbevordering	Handelsmissies	2	info BOM volgt later
- Handelsbevordering (opgenomen in Meerjarenplan BOM)	Handelsmissies (inkomend en uitgaand)	6-8	info BOM volgt later
	informatiebijeenkomsten	3-4	info BOM volgt later
	Deelname Brabantse bedrijven	60	info BOM volgt later
Investeringsbevordering (opgenomen in Meerjarenplan BOM)	Matchmakinggesprekken	300	Over gehele periode 2017-2019
	Acquisitie projecten	30	info BOM volgt later
	Arbeidsplaatsen	1.000	info BOM volgt later
	€ aan investeringen	€100 mln	info BOM volgt later
	Eigen leads vanuit de BOM	10% meer	info BOM volgt later
	Projecten met R&D activiteit	15%	info BOM volgt later
Innovatiesamenwerking	Fotonica	Acquisitieplan voor Photon Delta i.s.m. Bom Summerschool met MIT Boston Samenwerking Holst met Nanjing Universiteit	Anders dan planning: Innovatiesamenwerking is breder ingezet dan alleen fotonica. In april 2018 heeft in Japan de Brabant Innovation Day plaatsgevonden waarbij de instuten TNO/Holst, AMSystems, Solliance en PITC zich hebben gepresenteerd en klanten heb geworven voor het verichten van toegepast onderzoek in Brabant.

Battery Program		Anders dan planning: Buiten verwachting is de projectaanvraag voor het battery program niet goedgekeurd. De inzet voor 2018 richt zich op het onderzoeken van andere mogelijkheden om de gewenste proef/productielijn post lithium batterijen toch te kunnen effectueren.	Onderzoek naar mogelijkheden effectueren proef/productielijn voor post-lithium batterijen
Samenwerkingsrelaties	3 samenwerkingsrelaties div. regio's	Conform planning: Bezoeken zijn gebracht aan Braga (Portugal) en Linz (Oberösterreich) om met deze regio's samenwerking aan te gaan in Europese Allianties op nieuwe technologieën.	
BRANDING			
Profilering van de regio	Online platform Brabant branding live 2 bijeenkomsten Custodians of the brand	Conform planning: Online platform is in kleine kring live, 5 juni lancering onder partners. Bijeenkomsten met custodians en rest van netwerk: 15 maart en 5 juni	
Instrumentarium	Aangevulde 'brand box'	Conform planning: Brandbox wordt gevuld. Succesvolle advisering loopt op schema; de 10 projecten wordt ruimschoots gehaald.	
	Actueel online platform		
	Succesvolle advisering on-brand/off-brand bij 10 projecten/evenementen		
Campagnes	Duitsland Mediascan op thema Medische Technologie	Conform planning: Samenwerking met het journalistenplatform M52 in Zuid-Duitsland; platform gaat Duitse markt bewerken met content over de regio (artikelen)	
	4 artikelen in relevante Duitse		

media (incl. social media) op HTSM en medtech

Externe uitvoering	Profileringsactiviteit	1	Conform planning: VisitBrabant bewerkt in opdracht van Brabant Branding de markt voor zakelijk bezoek (MICE)
Investeringsbevordering i.s.m. BOM dmv Vergroten potentiële investerende bedrijven Aantrekken directe buitenlandse investeringen Stimuleren van uitbreidingsinvesteringen buitenlandse bedrijven	Aantal invest. Buitenl. Bedrijven Aantal investeringen Stimuleren uitbr. investeringen	Via activiteitenplan BOM 2017 i.o.	Deze streefwaarden zijn opgenomen onder "Investeringsbevordering (opgenomen in meerjarenplan BOM) en kan dus komen te vervallen.
Handelsbevordering dmv gerichte events	aantal events	8	Deze streefwaarden zijn opgenomen onder "Investeringsbevordering (opgenomen in meerjarenplan BOM) en kan dus komen te vervallen.
Innovatiesamenwerking dmv Gerichte events	aantal events	6	Deze streefwaarden zijn opgenomen onder "Innovatiesamenwerking" en kan dus komen te vervallen
Financiering aanvraag voor Programma Partners for International Business van RVO	aantal aanvragen	1	Oude streefwaarde uit begroting 2017. Kan voor begroting 2018 vervallen
Overheidssamenwerking: versterken van relatie tussen Brabant en buitenland	Politiek/best. Ontmoetingen	5	Oude streefwaarde uit begroting 2017. Kan voor begroting 2018 vervallen
Brabant boodschap en uitstraling op internationale beurzen en missies samen met partners	Int. Beurzen	3	IMEX beurs Frankfurt (MICE)
Actieve benadering van de internationale pers rond internationale activiteiten en successen	Aantal benaderingen	Min. 1 doelland bij min. 1 thema	Conform planning: Platform M52 in Duitsland
Extra zwaartepunt branding op			1. Structurele samenwerking met BOM

ondersteuning internationale acquisitie, in relatie tot activiteiten van o.a. Internationalisering en BOM			in strategie gericht op Duitsland. 2. Toepassing van film ter ondersteuning gekozen merkwaarden gepland voor najaar 2018
---	--	--	--

Grotere producties	Aantal produc. Monitoring	min. 2	film ter ondersteuning gekozen merkwaarden
--------------------	---------------------------	--------	--

Tweejaarlijkse monitoring van aangescherpte propositie	% uitputting	1 nulmeting	Conform planning: gepland voor najaar 2018
--	--------------	-------------	--

EUROPESE PROGRAMMA's

Programmaperiode 2014-2020

OPZuid en POP3

Vormgeven en lanceren van succesvolle openstellingen (lage uitvoeringskosten, effectieve governance, betrouwbaar financieel systeem) binnen de majeure programma's die aansluiten bij de doelstellingen van de Agenda van Brabant en de RIS3 gedurende het hele jaar 2017 en zijn afgestemd met het veld	OPZuid openstellingen 2e helft 2018	1	cf. planning.
--	-------------------------------------	---	---------------

POP3 openstellingen 1e helft 2018	5	Achter op planning: In 2018 zullen 4 ipv 5 openstellingen plaatsvinden. 1 openstelling (restbedrag) schuift door naar 2019.	4
-----------------------------------	---	---	---

POP3 openstellingen 2e helft 2018	2	Voor op planning: Versnelling van het programma om zo aan het eind van de periode de doelstelling te kunnen halen	5
-----------------------------------	---	---	---

Interreg openstellingen 1e helft 2018	1	Voor op planning: 1 call Vlaanderen-Ned. + 1 call 2 Zeeën + 1 call EMR (regio Maas-Rijn)	3
---------------------------------------	---	--	---

Vanguard initiatief

Het opwerken van innovatieve baanbrekende pilotprojecten met als doel 2 Nederlandse pilots een volgende ontwikkelstap te laten maken prestatie (kritiek)	Aantal pilot projecten 1e helft 2018	1	cf. planning
--	--------------------------------------	---	--------------

EFSI/Invest.nl i.o.

Implementatie van de MKB-plus faciliteit uitgaande van positieve besluitvorming in samenwerking in samenwerking met Invest.NL i.o.	MKB plus loket (equity deel) 1e kwartaal 2018	1	cf. planning
--	---	---	--------------

Statenvoorstel 49 / 17A MKB+ faciliteit	MKB plus loket (leningen deel) najaar 2018	1	cf. planning; afhankelijk van de voortgang van de gesprekken met de EIB (op te richten InvestNL). Kan doorschuiven naar 2019
---	--	---	--

Nieuwe programmaperiode

In verband met de voorbereiding voor de nieuwe Europese structuurperiode 2021 – 2027 zal de RIS3 worden herzien	Nieuwe RIS strategie 2de helft 2018	1	cf. planning
---	-------------------------------------	---	--------------

Analyse ERAC Rapport

Aanbieden van jaarlijks analyse i.r.t. de mogelijkheden voor nieuwe Europese financieringsinstrumenten voor Brabant	Monitoringsrapport age kansen Europese financieringsinstrumenten voor Brabant 2e helft 2018	1	1
---	---	---	---

Jaarstukken Stimulus

Opleveren van de jaarstukken Stimulus (voortgang programma relatie Interreg en OP Zuid)	Jaarverslag Stimulus	1	cf. planning
---	----------------------	---	--------------

Het versterken van de regionale economische

structuur en het innovatievermogen van het innovatief MKB. Deze innovatiekracht benutten we vervolgens ook voor het ontwikkelen van slimme, innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.

MKB EN
ONDERNEMERSCH
AP

bevordering van ondernemerschap	aantal onderst. starters	125	conform planning
het aantal verstrekte, uitstaande en terugbetaalde PoC en preseed leningen	aantal leningen aan startups	35	Achter op planning: 20 Actualisatie naar 20, gegeven dat de fondsen van de drie regionale valorisatieprogramma's nagenoeg zijn uitgeput plus dat het recent opgerichte Brabant Startup Fonds vanaf medio 2018 operationeel is. De streefwaarden voor 2019 e.v. zijn ongewijzigd.

INNOVATIE MET TOPCLUSTERS voor maatschappelijke opgaven	aantal	13	conform planning
---	--------	----	------------------

Aantal obv. programma's Topclusters toe te voegen testomgevingen (Living Labs, field labs, proeftuinen).

Implementatie
Innovatieprogramma
High Tech

Aantal projecten gericht op Photonica, big data, smart manufacturing en equipment (programmaliijnen Innovatieprogramma High Tech)

Implementatie

Innovatieprogramma
Maintenance &
Services

Aantal nieuwe werknemers op beleidsrelevante campussen en bedrijventerreinen

Aantal ontwikkelde en begeleide business cases, zowel vanuit samenwerking (clusters) als individueel (bedrijfsontwikkeling)	aantal	102	conform planning
---	--------	-----	------------------

Aantal projecten waarbij sprake is van een cross-over

Aantal bedrijven dat begeleid is naar financiering

Aantal bedrijven dat begeleid is naar financiering en dat heeft gekregen	aantal	36	conform planning
--	--------	----	------------------

Aantal projecten waarbij sprake is van een bijdrage aan maatschappelijke opgaven (koppeling met het Economisch Programma 2020)	aantal	60%	conform planning
--	--------	-----	------------------

Het versterken van de regionale economische structuur en het innovatievermogen van het innovatief MKB. Deze innovatiekracht benutten we vervolgens ook voor het ontwikkelen van slimme, innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.

Via MIT- resp. OPZuid ge(co)financierde projecten gericht op productontwikkeling	aantal	25-30 proj. met betrokkenheid van >50 MKB-bedrijven	Achter op planning: De streefwaarde voor 2019 wordt 20. De verwachting is dat er in 2019 geen OPZuid call is, alleen tbv. MIT.
--	--------	---	--

D.m.v. RedMedTech fonds; uitstaande leningen	aantal octrooi-leningen (12 gedurende looptijd)	14	BOM
	aant. pre-seed-leningen (12 gedurende looptijd)	15	BOM
	aant. proof-of-concept-lening (12 ged. looptijd)	18	BOM
D.m.v. Life Science & Health Fonds; Financiële ondersteuning o.g.v. medicijntwikkeling	aantal bedrijven		
D.m.v. Business Park Aviolanda; nieuw gevestigde bedrijven op BPA: tot standkoming PPS voor Aerospace en Maintenance op BPA	aantal bedrijven	1 per jaar	conform planning
D.m.v. Oss Life Science Park; ingroeipercentage	% verhuurd tov lokaal verhuurde ruimte	70%	actualisatie o.b.v. Statenvoorstel Pivot Park (92/16).

**Uitvoeringsagenda
Vrijtijdseconomie
(PS 11/13),
afweegmoment 2020**

Meer bezoekers van verder weg, meer bestedingen en meer banen te krijgen in Brabant. Zo dragen we bij aan verbetering van het vestigingsklimaat en aan de internationale profilering van Brabant naar bezoekers.

Brabantbrede marketing
VisitBrabant

Activatie bezoekers op platform
VisitBrabant

Conform planning, geen indicatie van afwijkingen ten opzichte van verantwoording jaarrekening 2017 (blz. 78/79)

Activatie ondernemers, aantal verbonden ondernemers en netwerken (communitybuilding)

Conform planning, geen indicatie van afwijkingen ten opzichte van verantwoording jaarrekening 2017 (blz. 78/79)

Meer bezoekers	Aantal shortbreaks (Nederlandse en buitenlandse)		Conform planning, geen indicatie van afwijkingen ten opzichte van verantwoording jaarrekening 2017 (blz. 78/79)
Crossovers Vrijtijdseconomie met andere provinciale opgaven	Aantal crossovers	2	Conform planning: VisitBrabant ConventionBureau en Voorbereidingen riviercruises regio Waterpoort
Leisure Ontwikkel Fonds: geïnvesteerd vermogen	Geïnvesteerd vermogen LOF (€)	pm	Conform planning: Het LOF Brabant is van start gegaan. Bij de eerste tranche zijn 4 projecten ingediend en bij de 2e tranche 2 projecten. Na definitieve besluitvorming zal gecommuniceerd worden over evt afgesloten leningovereenkomsten.

**Beleidsnota
Arbeidsmarktbeleid
(PS 16/16),
afweegmoment 2019**

Een betere aansluiting van de vraag naar en het aanbod van arbeid, zichtbaar in een lagere werkloosheid en een afname van het aantal vacatures.

Regionale uitvoeringsprogramma's arbeidsmarktregio's	Regionale arbeidsmarktregio	4	Conform planning
Arbeidsmarktdashboard, doorontwikkeling naar aanvullende mogelijkheden die mobiliteit en employability op de arbeidsmarkt verbeteren	arbeidsmarktdashboard	1	Conform planning
Aantal personen begeleid naar (ander) werk	Aantal personen	700	Sectorplannen zijn volledig afgerond conform planning
Jeugdwerkloosheids vrije zone (Midden	percentage	20% minder dan in 2016	Project is afgerond; De ambitie om ultimo 2018

Brabant)		100% van alle jongeren in beeld, binnen 4 maanden een passende vorm van ondersteuning te bieden is niet realistisch. Er is wel een sluitende aanpak gerealiseerd waarin partijen maximaal op elkaar zijn aangeloten en voorkomen dat jongeren tussen wal- en schip landen. Project is verder opgenomen in het meerjarenprogramma van arbeidsmarktregio Midden-Brabant, met de ambitie dit project uit te rollen over de andere arbeidsmarktregio's.	
Bereik van Brabantse ondernemers door ambassadeurs van 'Brabants Besten'	750	Voor op planning. Praktijk wijst uit dat het bereik van brabantse ondernemers door ambassadeurs van 'Brabants Besten' groter is dan verwacht. Streefcijfer kan daarom opgehoogd worden naar 1000	
Quick scans MKB doorstart	1.750	Er dient een andere KPI opgenomen te worden, omdat het realiseren van quick-scan niet realistisch is.	Ondersteuning tot en met de nazorgfase van 300 ondernemers in de provincie
Brabantbreed netwerk mobiliteitscentra	1	opzetten van 1 gezamenlijk mobiliteitscentra blijkt in de praktijk niet mogelijk. Er dient een nieuw streefcijfer te worden opgenomen.	verbinden van bestaande mobiliteitscentra
Projecten uitgevoerd in het kader van Flexicurity	8	conform planning	
Pro/VSO werkplekken bij bedrijfsleven	150	achter op planning, sector afspraken per regio is de trend; slechts enkele grootschaligere contacten met bedrijfsleven zijn tot stand komen.	nog nader te bepalen

				Momenteel in gesprek voor gewijzigde aanpak
Aantrekken en behouden van internationale studenten		250		Conform planning, middels verschillende projecten (Brabantse Internationale Studenten, Young Brainport Experience Programma, Brabant International Students en Talent Attraction programma zeker 250 studenten aangetrokken.
Uitvoering kennispact 3.0 (hieronder hangt een 8-tal KPI's)		1		conform planning
Internationale MBO-opleidingen		2		conform planning, 2 (Summa international Business en Summa International Engineering)
HCA-projecten met Europese financiering		14		conform planning , maar afhankelijk van nog lopende calls (5 programma's).
				20 aanvragen ingediend, welke nog beoordeeld moeten worden
2 grensinfopunten voor Brabantse grenswerkers in België en Duitsland		2		conform planning, GIP Bergen op Zoom en Eindhoven + FNV punt Roosendaal
Arbeidsplaatsen voor Brabanders over de grens van België en Duitsland		200 (cumul.)		achter op planning, 50 arbeidsplaatsen
				bestuursperio de 2015-2019: 100
Verplichte kpi mbt regionale econ. : Percentage bruto arbeidsparticipatie (werkgelegenheid) ten opzichte van de totale beroepsbevolking	% bruto arbeidspart. tov totale beroepsbev.	71%		conform planning, 70% per april 2018
Nota Energieagenda 2010-2020 (PS 59/10), afweegmoment 2020				
Energie wordt een pijler van de Brabantse economie.				

Evaluaties (oktober 2014 1e tussen-evaluatie)	Evaluatie	2e tussen-evaluatie	Conform planning, Evaluatie Energie art.217a in september gereed.
Internationaal onderzoekscluster Solar operationeel	Onderzoeksvolume toegenomen > € 20 mln	Min. € 20 mln p/jr	Conform planning, de regeling van Soliance is verlengd tot maart 2020, omdat de aankoop van een machine vertraagd is. Prognose voor 2018 is dat de doelen gehaald worden.
	Aantal arbeidsplaatsen in solar industrie	900	Conform planning. Uit onderzoek blijkt dat ca. 900 arbeidsplaatsen bestaan in de solar industrie.
Oprichting Europees onderzoekscluster KIC-Innoenergy:			
- Aantal succesvolle projecten (cumulatief)	Aantal proj. (cum.)	110	Conform planning
- Nieuwe startups	aantal nieuwe startups	10	Conform planning
- Omzet bedrijven voortkomend uit KIC Inno-energy	omzet	min. € 15 mln /jaar	Conform planning
SER-B beschikking is verlengd tot eind 2018 en stopt daarna. Deze zal dan geëvalueerd worden.	Onderzoeksvolume	min. € 15 mln /jaar	Conform planning
De subsidie van onderzoeksinstituut FOM DIFFER wordt verlengd tot eind 2018, daarna stopt deze en wordt geëvalueerd			
Cleantechfonds	Aantal investeringen		Vanaf 2014 zijn 3 investeringen gedaan. Geconstateerd is dat de scope van het fonds te eng is. We zijn in gesprek met de BOM m.b.t. herziening van de scope en integratie met het brede innovatiefonds van de BOM.
	Directe werkgelegenheid	100	De directe werkgelegenheid is 17

			momenteel 17 FTE en blijft achter in verband met achterblijvende investeringen.	
Ontwikkeling Biobased economy in Brabant: aantal investeringen Biobased fund (cumulatief)	Aantal investeringen	7	Achter op planning. Het aantal participaties t/m 2018 is beperkt tot 3. Geconstateerd is dat de fondsvoorwaarden niet matchen met de marktvrage. De fondsvoorwaarden m.b.t. de revolverendheid zijn aangepast. Tevens wordt het fonds geïntegreerd in het innovatiefonds van de BOM.	3
Aantal fte dat zich vestigt op de Green Chemistry Campus	aantal fte	150	Achter op planning. De demohal is in aanbouw. De vertraging heeft tot gevolg dat een positief effect op de fte ontwikkeling later plaatsvindt, zodat bijstelling aan de orde is in 2018, van 150 naar 100.	100
Aantal nieuwe arbeidsplaatsen in biobased economy	Aantal nieuwe arbeidsplaatsen		Conform planning, moment van meting is 2020. Eind 2017 uitgevoerde monitor toont dat doelstelling kan worden behaald. Het verwachte aantal nieuwe arbeidsplaatsen in 2018 is 2.500 (cumulatief).	
Aantal arbeidsplaatsen behouden	Aantal behouden arbeidsplaatsen		Moment van meting is 2020. Eind 2017 uitgevoerde monitor toont dat doelstelling kan worden behaald.	
Ontwikkeling cluster Elektrisch rijden / slimme netwerken	Aantal arbeidsplaatsen in cluster		Conform planning. Het verwachte aantal arbeidsplaatsen in 2018 is 1.200.	

Energietransitie
2016/2019 (PS
07/16),
afweegmoment 2019

Dat in 2020, 14%
van ons
energiegebruik,
duurzaam wordt

opgewekt.
Realiseren van
energieneutrale
samenleving in
2050.

Percentage duurzame energie (cumulatief)	9%	Prognose op basis van verwachte ontwikkelingen in 2018: 7,9%. Op basis van de tussenevaluatie en onze eigen prognose blijft de ambitie van 14% in 2020 haalbaar.
Percentage energiebesparing (cumulatief)	2%	Laatst beschikbare cijfer energiebesparing in bedrijfsleven is over 2016: 1,1%. In het kader van het Nationale Energieakkoord zijn bedrijven verplicht om 9 PJ extra te besparen. Dat levert 1% extra besparing op.
Percentage CO2 reductie tov 1990 (cumulatief)	11%	De landelijke cijfers laten een toename van CO2-emissie sinds 1990 zien van 14%, vanaf 2010 is deze trend gekeerd en is de CO-2 emissie redelijk stabiel gebleven (toename 0,5%).
Fte werkzaam in de duurzame energiesector (cumulatief)	11.800 fte	In de Nationale Energieverkenning van ECN en PBL is een prognose voor de werkgelegenheid voor 2018 t.o.v. 2016 opgenomen. Die is in Nederland + 25.000 FTE. Voor Brabant zal dat 1/6de zijn; dus 4.150 FTE. Prognose is (cumulatief) 12,650 (8.500 in 2016) + 4,150)

5 thema's:

1. Gebouwde omgeving

A. Aanpak nul op de meter (NOM) in de bebouwde omgeving	aantal huizen	1.000	Conform planning. We verwachten de streefwaarde van 1.000 woningen in 2018 te halen. De stap naar 40.000 in 2021 lijkt te groot. De economische
---	---------------	-------	---

			ontwikkelingen en die van de energietransitie bepalen in grote mate de haalbaarheid in 2021.
B. Onze eigen gebouwen zijn verduurzaamd		Aanbesteding gereed	Achter op planning. Voor 2 steunpunten is aanbesteding in gang gezet. Modernisering overige steunpunten staat gepland voor 2020/21, maar is afhankelijk van samenwerking met RWS. Voor het provinciehuis werken we momenteel verder aan het plan om te komen tot een E-catcher (n.a.v de Motie) en blijkt uit de haalbaarheidsstudie dat de nieuwbouw geschikt is voor zonnepanelen en is de uitvoering gestart.
C. De provincie stimuleert en ondersteunt Brabantse overheden bij het verduurzamen van hun vastgoed, oa via Energiefonds.	aantal gemeenten	20	Conform planning. Loopt via de Brabantse Energie Alliantie (actietafel) en het Energiefonds. Eind mei is een druk bezochte bijeenkomst geweest met gemeenten in Noord-Oost Brabant (Oss). Veel gemeenten willen (en kunnen!) zelf maatregelen nemen/financieren. De BOM en BMF ondersteunen hierbij.
2. Smart en Green Mobility			
A) Zero Emissie openbaar vervoer Brabant	%	9%	We liggen op koers voor 2018. Er rijden 57 zero emissie bussen in Brabant (9% van de totale vloot). De prognoses voor volgende jaren (uitgaande van positieve besluitvorming rond de bussen in Tilburg en Breda) zijn (max.) 79 zebussen in 2019 en (max) 89 in 2020 gehaald worden.
B) Een dekkend	aantal laadpunten	5.000	Achter op planning,

<p>netwerk van publieke laadinfrastructuur voor elektrisch rijden</p>		<p>prognose is 4.000. Er is een grootschalige publieke aanbesteding gerealiseerd om gemeenten te faciliteren, maar de vraag blijft achter. Middels showcases proberen we de vraag te stimuleren;</p>	
		<p>- Showcase 'Slim Laden = Voordeel pakken' in Best is gestart en wordt doorontwikkeld.</p> <p>- Showcase 'Slim Laden achter de Grootverbruiker-meter' te Waalwijk (2 sporthallen, 1 zwembad) is in voorbereiding. In Breda, Koppeling van zon-PV op NAC Stadion, 1.900 zonnepanelen worden voor de zomer geplaatst. Vervolgens worden daar ook de laadpalen geplaatst.</p>	
<p>C) Aantal elektrische voertuigen in Brabant</p>	<p>aantal elektr. voertuigen</p>	<p>30.000</p>	<p>Conform planning; n.a.v. de ontwikkelingen rondom het nieuwe Klimaat en Energie Akkoord en de discussies aan de hoofd en deeltafels o.g.v. verduurzaming mobiliteit worden er momenteel scenario's uitgewerkt die niet in lijn zijn met de scenario's en aannames die ten grondslag liggen aan de ambities in het PvA Brabantse Proeftuin 100.000 Elektrische voertuigen. Onzekerheden m.b.t. Rijksbeleid (bijtellingsregels en subsidies SDE+) zijn van grote invloed op de prognoses. We onderzoeken welke scenario's meest betrouwbaar zijn en welke potentiële impact dit heeft op de haalbaarheid van onze doelstellingen. Zoals</p>

gemeld in de Statenmededeling (PS 4323779) stellen we voor de indicator aan te vullen met equivalenten EV (69.000 in 2020).

3. Energieneutrale industrie

<p>A) Beoordeling of de extra impulsen van de omgevingsdiensten in 2016 en 2017 ertoe hebben geleid dat Energie volwaardig wordt meegenomen bij toezicht, handhaving en vergunningverlening</p>	<p>beoordeling</p>	<p>1</p>	<p>Conform planning. Vorig jaar heeft de provincie de omgevingsdiensten de opdracht gegeven om via toezicht energiebesparing te stimuleren bij bedrijven die onder provinciale bevoegdheid vallen. Uit een evaluatie hiervan zijn een aantal nieuwe inzichten en kansen naar boven gekomen waarmee de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving (VTH) nog meer energiebesparing kunnen helpen realiseren, binnen de huidige wettelijke normen voor bedrijven. Om deze kansen te verzilveren is er voor 2018/2019 een extra opdracht uitgezet naar de omgevingsdiensten. De provincie Noord-Brabant is met deze aanpak op het gebied van VTH en energiebesparing één van de koploper-provincies in Nederland. Naast VTH stimuleert de provincie op vele andere manieren energiebesparing en duurzame energieopwekking bij bedrijven.</p>
<p>B) We hebben met minimaal 20 grootverbruikers afspraken over de energietransitie (o.a. via EnergywebXL, BEL-groep en</p>	<p>Aantal overeenkomsten met grootverbruikers waarmee afspraken zijn gemaakt</p>	<p>20</p>	<p>Conform planning;</p>

			<p>- er is een 'industrie' diner georganiseerd met 40 grootverbruikers van gas;</p> <p>- opvolging diner: in gesprek met ca. 6 bedrijven over verduurzaming van hun productieprocessen (electrificering);</p> <p>- energiebesparings- en innovatiescans industrie (tenminste 20 bedrijven).</p>
C) We bereiden met onze stakeholders minimaal 3 grootschalige projecten (50MW of meer) voor, zoals EnergywebXL, Geothermie BV en zonnepark Nyrstar	Besluit over uitvoering op basis van uitgewerkte businesscase	1	<p>Conform planning. De businesscase EnergywegXL ligt op schema. Er volgt een GO/NO GO beslissing, zo mogelijk gevolgd door een investeringsbeslissing. Op 7 juni hebben de CEO's van Shell, suikerunie, glastuinbouw, Enpuls en wij akkoord gegeven op de tweede fase (engineerfase). Verder is de uitvoering voor 65 ha zonnepark bij Nystar in Budel gestart (contractfase is afgerond). Tevens is de uitvoering van het toekomst vast maken van het Amernet gestart door duurzame en meer decentrale energiebronnen, in combinatie met meer draagvlak bij de afnemers.</p>
4. Sustainable Energyfarming. Besparing PJ in agrarische sector	Besparing PJ	Start ontwerpfase uitvoeringspraktijk en	<p>Conform planning op koers om van de 8 praktijken minimaal 5 te laten slagen en 0,3 PJ aan besparing te realiseren. Daarnaast draait het kenniscluster Waterstof al 1 jaar en is in april 2018 een waterstofconferentie gehouden.</p>

5. Energieke
landschappen

Achter op planning; in 2018 verwachten we dat er 202,7 MW vermogen aan windenergie in Brabant staat opgesteld. Daarnaast verwachten we dat er voor 187 MW aan omgevingsvergunningen is afgegeven, waarbij realisatie van de windturbines in de daaropvolgende jaren plaats kan vinden (windpark A16, Karolinadijk Steenberg, Groene Dijk Etten-Leur, Industrierrein Moerdijk, Rietvelden Den Bosch, De Spinder Tilburg).

Aantal totaal
gerealiseerde MW
Windenergie in
Brabant

Ca 330 MW

Met de gemeenten Oss en Den Bosch en de 5 Kempengemeenten is een samenwerkingsovereenkomst gesloten om de mogelijkheden voor zon en wind binnen deze gemeenten in beeld te brengen. De resultaten van deze samenwerkingsovereenkomst zullen in het najaar van 2018 de basis vormen voor verdere besluitvorming over wind en zon door de betreffende gemeenteraden. Inzet voor deze samenwerking is om vanuit deze samenwerking nog een versnelling te krijgen in het alsnog versneld realiseren van de doelstelling van 470,5 MW windenergie in 2020. Sociale participatie is daarbij een onlosmakelijk onderdeel.

Besluitvorming

Verloop begroting

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
0401 Algemeen economisch beleid								
lasten	17.311	513	185	18.009	0	11.200	0	29.209
baten	181	13	-181	13	0	8.610	0	8.623
saldo	-17.130	-500	-367	-17.996	0	-2.590	0	-20.586
0402 Economische programma Brabant								
lasten	15.590	12.715	12.913	41.218	0	-6.430	0	34.788
baten	0	0	0	0	0	350	0	350
saldo	-15.590	-12.715	-12.913	-41.218	0	6.780	0	-34.438
0404 Duurzame Energie en Energietransitie								
lasten	5.481	0	3.106	8.587	0	-200	1	8.388
baten	0	0	181	181	0	0	0	181
saldo	-5.481	0	-2.925	-8.406	0	200	-1	-8.206
Toegedeelde organisatiekosten	7.281	247	0	7.528	0	43	0	7.571
totaal programma 04								
lasten	45.663	13.474	16.205	75.342	0	4.613	1	79.956
baten	181	13	0	194	0	8.960	0	9.154
saldo	-45.481	-13.462	-16.205	-75.148	0	4.347	-1	-70.802

Een specificatie van de besluitvorming staat hier.

Algemeen voortgang

Uitvoering van programma 04 Economie ligt (nagenoeg) op koers. Met betrekking tot Algemeen Economisch beleid (Deelnemingen/fondsen, Internationalisering /branding en Europese Programma's) ligt de uitvoering op schema. Ook het Economisch Programma (MKB/Ondernemerschap, Innovatie, arbeidsmarkt, vrijetijdseconomie) en Circulaire Economie verloopt conform planning. Wel is het (dreigende) tekort op de arbeidsmarkt een aandachtspunt. Voor onderdeel campusontwikkeling/werklocaties wordt verwezen naar naar progr. 02 Ruimte. Bij MKB & Ondernemerschap is in 2018 het aantal verstrekte leningen lager dan geraamd. Dit komt doordat de fondsen van de bestaande valorisatieprogramma's financieel uitgeput zijn en het nieuwe Brabant Startup Fonds vanaf juli 2018 operationeel is.

Dit jaar zijn een aantal vervolgstappen gezet op weg naar een MKB-plus faciliteit, waarmee (snel) groeiende MKB-bedrijven vooruit worden geholpen. Duurzame Energie en Energietransitie ligt op koers met het voorbereiden van de Integrale Energieagenda 2019-2030 en deze zal eind 2018 aan u voorgelegd worden. M.b.t. de uitvoering van bepaalde prestaties ligt Energie(-transitie) achter t.o.v. de planning.

Wat mag het kosten?

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting vastgesteld	bijstelling	(I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>				
Programma lasten	67.814		4.571	72.385
Organisatiekosten	7.528		43	7.571
totaal lasten	75.342		4.614	79.956
<u>Baten</u>				
totaal baten	194		8.960	9.154
saldo baten en lasten	-75.148		4.346	-70.802

Mobiliteit op hoofdlijnen

Beroep op algemene middelen

N.v.t.

Afwijkingen van prestaties

- Naar aanleiding van het statenvoorstel PS 18/18 bij de beleidsnota Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur (K(O)PI) zijn nieuwe beleidsprestaties in de begroting opgenomen.
- De indicator bij de beleidprestatie A58 wordt aangepast van PIP naar ontwerptracébesluit. Het betreft hier immers een rijksweg en geen provinciale weg.
- Als gevolg van een uitgesteld besluit over de definitieve oplossing voor de hydrologische problematiek door de minister is er een vertraging van 1 jaar opgetreden bij het project Wilhelminakanaal. De gedefinieerde streefwaarden worden één jaar later gerealiseerd.

Risico's en onzekerheden

- De provincie Limburg heeft aangegeven dat de planning project Maaslijn geactualiseerd wordt. Na de zomer is dit inzichtelijk en zullen we u informeren over deze actualisatie inclusief de bijbehorende risico's (o.a. indexatie). Prioriteit is om deze risico's te minimaliseren en te beheersen. Hierover maken we afspraken, die in lijn liggen met onze samenwerkingsovereenkomst. Dit zal leiden tot een subsidieverlening in 2018 (€ 17,2 mln) met een mogelijk risico dat dit pas in 2019 zal worden verleend.
- De bijdrage aan Programma Hoogfrequent Spoor Bختel – Meteren (PHS) van € 90 mln is op basis van de bestuursovereenkomst geraamd voor 2018. Er bestaat een kleine kans dat de bijdrage pas begin 2019 wordt geëffectueerd met een forse onderbesteding in 2018 als gevolg.
- Definitieve vaststelling van subsidies kan leiden tot voordelige afwikkelingsverschillen op balansverplichtingen; voor het hele jaar wordt minimaal een positief resultaat van € 3,5 mln verwacht. Vanwege het ontbreken van krediet op deze posten kan hierop niet worden gestuurd en leiden tot onderbesteding. De middelen vallen terug in de reserve Verkeer & Vervoer tbv het realiseren van mobiliteitsdoelstellingen.
- Vanwege het aantal acties in het kader van gladheidsbestrijding in het begin van het jaar is er druk op budget ontstaan. Het aantal benodigde acties voor het tweede deel van 2018 is afhankelijk van de weersomstandigheden. Vanwege deze onzekerheid wordt er vooralsnog niet bijgeraamd. Het uitvoeren van de benodigde acties heeft de hoogste prioriteit.
- De ontwikkeling van de lonen en de brandstofprijzen maakt een groot gedeelte onderdeel uit van de indexatie op OV-concessies, respectievelijk 65% en 10%. De definitieve index wordt in december 2018 vastgesteld. Door een aantal recente ontwikkelingen kan de huidige prognose (3,1%) hiervan afwijken.

05.01 Mobiliteit

05.01 Voortgang

Via het programma SmartwayZ.NL werken we aan de verbetering van de bereikbaarheid van Zuid-Nederland. 2018 staat in het teken van het afronden van het PIP en het ontwerptractébesluit voor respectievelijk de N279-Zuid (Asten - Veghel) en InnovA58, waarmee een belangrijke stap wordt gezet naar de beoogde realisatie in 2023. Voor de A67 Leenderheide-Zaarderheiken wordt in het komend najaar tijdens het BO MIRT het voorkeursalternatief vastgesteld en voor de A58 Tilburg-Breda is het startbesluit voor de MIRT-Verkenning door de minister ondertekend. Daarnaast wordt een tweetal studies uitgevoerd: Bundelroute (N615 / A270 / Kennedylaan) en A2 Randweg Eindhoven in combinatie met A50 Eindhoven - Veghel (afsprake BO-MIRT december 2017). Naast investeringen in infrastructuur wordt ook stevig ingezet op smart mobility. De eerste experimenten in het kader van Mobility Lab zijn gestart, een vijftal aanbestedingen voor MobilityMoveZ.NL wordt dit jaar afgerond, het eerste contract op de A2 Weert-Eindhoven in het kader van Mobility Market is afgesloten en verschillende projecten Smart Logistics zijn in uitvoering. Naar verwachting halen we doelstelling van minimaal 16 experimenten en initiatieven Smart Mobility ruimschoots. Inmiddels zijn de eerste bestuursovereenkomsten voor snelfietsroutes ondertekend en naar verwachting zal de doelstelling van 9 overeenkomsten voor snelfietsroutes in 2021 al in 2018 worden gehaald. Daarmee werken we voortvarend aan het realiseren van het netwerk van snelfietsroutes. De eerste subsidie aanvragen zullen in 2018 worden ingediend. Met het ministerie van IenW en Havenbedrijf Moerdijk zijn afspraken gemaakt over de uitwerking van het plan van aanpak als goederenvervoerknooppunt. Dat vormt de basis om dit najaar tijdens het BO-MIRT-Goedervervoercorridors investeringsafspraken vast te kunnen leggen voor de korte termijn aanpak van o.a. spoorontsluiting Moerdijk.

05.02 Openbaar Vervoer

05.02 Voortgang

Op gebied van openbaar vervoer zetten we verdere stappen in de vergroening en verduurzaming (7 bussen extra in te zetten op de transferiumlijnen in Den Bosch, naast de 12 die er vanaf maart 2018 al rijden) en de verbetering van sociale veiligheid. Zo starten we naast de invoering van cashloos betalen eind 2017 ook met experimenten met cameratoezicht in de bus en het gebruik van bodycams. De eerste dialogen met de Staten in het kader van de vernieuwing OV zijn gevoerd. Alles is erop gericht om nog in 2018 de vernieuwde OV-visie door de Staten te laten vaststellen. Met het oog op de toekomst van het openbaar vervoer starten we met of voeren we ondertussen een aantal experimenten uit, zoals Bravoflex, Amber en Beamr. De vertraging in het project van de Maaslijn brengt risico's met zich mee. De acties zijn erop gericht om deze risico's te minimaliseren en te beheersen. Via een separate statenmededeling zijn de Staten hierover geïnformeerd. De resultaten en vervolgacties van het onderzoek verbinding Breda - Utrecht zijn gepresenteerd.

05.03 Infrastructuur / provinciale wegen

05.03 Voortgang

In het verlengde van de nieuwe begrotingsopzet voor Mobiliteit is begin dit jaar de beleidsnota Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur (K(O)PI) vastgesteld. Hiermee borgen we de wettelijke onderhoudstaak van de provinciale wegen (basis op orde) op een integrale manier met ruim baan voor duurzaamheid, innovatie en extra ambities. Zo is langs de N272 Beek en Donk -Boxmeer een biobased vangrail geplaatst en is het besluit genomen op de provinciale openbare verlichting langs provinciale wegen versneld te vervangen door LED.

Er is gestart met de omlegging N260 Baarle ter verbetering van de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid en de bevordering van de leefbaarheid in de kernen. Daarnaast wordt er groot onderhoud uitgevoerd op o.a. de N615 Nuenen - Beek en Donk en is de reconstructie van de N324 Grave - Oss gestart. De voorbereidingen voor de reconstructie van de N395 Hilvarenbeek - Oirschot zijn in volle gang en naar verwachting kan de gunning in 2018 worden afgerond. Begin 2018 is de N605 Gemert Noord-Om opgeleverd. In het ontwerp zijn tal van innovatie en duurzame toepassingen opgenomen, zoals de eerste 3D-geprinte brug en een rotonde die later op zijn definitieve plek is geschoven.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Overzicht prestaties en bijstelling

Beleidsnota	Indicator	Streefwaarde 2018	Prognose en bijsturing	Nieuwe streefwaarde
Doelstelling				
Prestaties				
Provinciaal Verkeers- en VervoersPlan (PS 53/06), afweegmoment 2018				
Verbetering van de bereikbaarheid binnen Brabant en van de (inter-) nationale verbindingen van en naar Brabant:	gemiddelde vertraging per uur autorijden			
- indicatie filedruk op de wegen in Brabant				
Goed functionerende netwerken van modaliteiten voor personen- en goederenvervoer. Deze netwerken zijn zo met elkaar verknoopt, dat iedere vervoerswijze een optimale bijdrage levert aan de bereikbaarheid				
stimulans modal shift personenvervoer in Brabant naar OV en fiets (% gewisseld naar alternatieve vervoerswijze tov vorig jaar).	%			
stimulans modal shift goederenvervoer in Brabant naar water, buis en spoor (% gewisseld naar alternatieve vervoerswijze tov vorig jaar)	%			
Vaststellen van multi-modale mobiliteitsagenda's opgesteld samen met de vier GGA- regio's gericht op infrastructurele aanpassingen en mensgericht maatregelen tbv leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming (door provinciale cofinanciering	aantal vastgesteld mobiliteitsagenda's	4	gerealiseerd, 4 Regionale Uitvoeringsplannen 2018 (RUP) vastgesteld op ontwikkeldagen dec. 2017 en subsidies (180 projecten) volledig verleend.	

via de subsidieregeling
Verkeer en Vervoer)

(Cofinanciering van)
projecten die bijdragen
aan meer, duurzamer en
innovatiever
goederenvervoer over
weg, water en spoor

- Wilhelminakanaal geschikt voor klasse IV schepen tot en met haven Loven (Tilburg)	oplevering 2022	overeenkomst fase 1,5	achter op planning; door de uitgestelde besluitvorming door het Rijk (van begin 2017 naar december 2017) over de definitieve oplossing van de geohydrologische problematiek is de overeenkomst fase 1,5 verschoven naar 2019 en de oplevering naar 2023.	2019: overeenkomst fase 1,5; 2020: gunning fase 1,5; 2023: oplevering
--	-----------------	--------------------------	---	---

- Aantal projecten voorzien van cofinanciering (besluit Robuuste Brabantroute en subsidiereregelingen Goederenvervoer en SHK)	aantal projecten	5	conform planning; 1 project ihkv goederenvervoer (Spiering Smart Hub) en 5 ihkv SHK
--	------------------	---	---

- Aantal projecten gerealiseerd door derden (besluit Robuuste Brabantroute en subsidiereregelingen Goederenvervoer en SHK)	aantal projecten	5	conform planning; o.a. aanbrengen raildempers, LVO- project Oisterwijk, 2x Deurne Robuuste Brabantroute, Spiering Smart Hub.
---	------------------	---	--

Realiseren van
snelfietsroutes tbv het
stimuleren van het gebruik
van de fiets

- Realisatie snelfietsroute Cuijk - Nijmegen	oplevering 2020		conform planning; aanbesteding fietsbrug in afrondende fase en oplevering in 2020 nog steeds voorzien
---	-----------------	--	---

- Aantal afgesloten bestuursovereenkomsten voor snelfietsroutes uit het uitvoeringsprogramma Fiets in de Versnelling (cumulatief).	aantal	5	conform planning; het is de verwachting dat de doelstelling van 9 bestuursovereenkomst en voor snelfietsroutes in 2021 al in 2018 gehaald wordt. De Staten zijn recentelijk geïnformeerd over de voortgang via een
---	--------	---	---

			statenmededeling.
- % gerealiseerde routedelen eerste 5 snelfietsroutes (% km cumulatief)	%	25%	conform planning; de subsidie aanvragen komen in de 2e helft van 2018 binnen. Afhankelijk van voor welke routedelen wordt de streefwaarde van 25% in 2018 gerealiseerd. De streefwaarde 100% in 2020 wordt gehaald.
Uitvoeren van het programma SmartWayZ.NL met de doelstelling het versneld oplossen van bereikbaarheidsknelpunten ter versterking van de economie en het vestigingsklimaat in Zuid-Nederland			
- Aantal uitgevoerde projecten of initiatieven (samen met derden) op het gebied van Smart Mobility.	aantal	16	conform planning; totaal 11 projecten in uitvoering (Mobility Lab 2 startups, MobilitymoveZ.NL 4 intentieovereenkomsten gesloten, Mobility Market 1 contract gesloten voor A2 Weert-Eindhoven, Smart Logistics 4 projecten in uitvoering).
- Realiseren geplande aanpak N279-Zuid (Veghel-Asten)	oplevering 2023	PIP	conform planning; PIP is voorbereid en wordt naar verwachting in dec. vastgesteld door PS.
- Realiseren geplande aanpak A58 (innovA58).	oplevering 2023	PIP	conform planning; ontwerptractébesluit wordt naar verwachting in dec. vastgesteld door minister IenW.

Provinciaal Verkeers- en VervoersPlan (uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid) (PS 53/06). Afweegmoment 2018

Door het stimuleren van verkeerseducatie op scholen en voorlichting

geven aan Brabantse verkeersdeelnemers streven we naar nul verkeersdoden in Brabant.			
Dodelijke verkeersslachtoffers op provinciale wegen: aantallen	aantal		Het definitieve cijfer over 2017 is vastgesteld op 12 (18 in 2016).
Dodelijke verkeersslachtoffers op provinciale wegen: per reizigerskilometer.	aantal		Het kengetal is voor het eerst bepaald over 2017: 5,48 per miljard reizigerskilometer.
Minimaal 95% van de BVL-scholen heeft het BVL-label behaald in 2019	%	92%	conform planning; de indicator wordt echter wel vertoebeld door fusies van scholen. Bij de Burap 2019 zullen we een voorstel doen voor een aanpassing.
Minimaal 100 middelbare scholen doen mee aan Totally Traffic in 2019	aantal	100	conform planning; de indicator wordt echter wel vertoebeld door fusies van scholen. Bij de Burap 2019 zullen we een voorstel doen voor een aanpassing.
Percentage van de Brabanders ouder dan 18 jaar, dat bereikt is met de campagne Brabant gaat voor NUL verkeersdoden	%	>2017	conform planning; de effectmeting vindt pas aan het einde van het jaar plaats. Alle acties zijn erop gericht om hoger uit te komen dan het percentage van 2017 (32%).
OV-visie (PS 43/12), afweegmoment 2024			
Het OV sluit aan bij de vraag van zo veel mogelijk reizigers. Klanttevredenheidscijfer gelijk aan of boven landelijk gemiddelde	OV-klantbarometer	> landelijk	Gemiddeld 7,6 in 2017 en is daarmee gelijk aan landelijk gemiddelde.
De reizigers kunnen veilig reizen met het OV in Brabant	aantal incident meldingen	< 2017></2017>	Het aantal incident meldingen in 2017 is 143 versus 207 in 2016.
Uitvoering en beheer van de 3 busconcessies obv de vastgestelde OV-visie			
- Rituitval obv % uitgevallen ritten tov de dienstregelingen van de concessies.	%	< 0,2%></0,2%>	conform planning; verwacht wordt dat de streefwaarde wordt gehaald. Bijsturing

			vindt plaats door maandelijkse toezicht via monitoring en contractbeheeroverleg.	
- Afgelegde reizigerskilometers per gereden buskilometer	km	> 2017	conform planning; op basis van de trend wordt verwacht dat de waarde 2018 hoger wordt dan 2017	
- Inzet van zero emissie bussen in de concessie Zuid-Oost obv % tov totaal aantal bussen (100% in 2025)	%	20%	conform planning; in Zuidoost is het percentage 22%. Ultimo 2021 komt het percentage uit op 48%, zoals contractueel is vastgelegd. In de begroting is uitgegaan van een geleidelijke transitie; de vervoerder geeft echter de voorkeur aan een gebundelde instroom van elektrische bussen in de concessie per eind 2020 / begin 2021 gekoppeld aan de uitstroom van 64 stad- en streekbussen die dan te oud worden voor de concessie Zuidoost. Voorstel om de streefwaarden voor 2019 en 2020 hierop aan te passen.	2019: 22%, 2020: 22%
Per concessiegebied een jaarplan sociale veiligheid opstellen met normen en eisen.	aantal	3	gerealiseerd; voor de concessies West-, Oost en Zuidoost- Brabant zijn de jaarplannen opgesteld in maart 2018 en is op basis daarvan subsidie verleend aan de concessiehouders.	
(Cofinanciering van) projecten die bijdragen aan de uitvoering van de ontwikkelagenda Spoor, HOV en Knooppunten:				
- Aantal projecten voorzien van cofinanciering (subsidieregeling SHK)	aantal	ntb	conform planning; 5 projecten worden voorzien van cofinanciering	5
- Aantal projecten gerealiseerd door derden (subsidieregeling SHK)	aantal	6	conform planning; naar verwachting zullen er 8 projecten worden	

			uitgevoerd
(Cofinanciering van projecten die bijdragen aan de ontwikkeling van Vernieuwing OV:			
- Aantal projecten voorzien van cofinanciering	aantal	3	Conform planning, in 2018 cofinanciering voor in ieder geval Bravoflex (Helmond), Amber (provincie) en Beamrz (Strijp-S Eindhoven en Paleiskwartier Den Bosch).
- Aantal projecten in uitvoering door derden.	aantal	3	Conform planning; de bovenstaande pilots worden in 2018 uitgevoerd.

Kwaliteitsvisie onderhoud provinciale infrastructuur				
De status en inrichting van de provinciale (fiets)wegen objectief gezien goed (score BKXI).	score	> 2017		
De status en inrichting van de provinciale wegen worden positief gewaardeerd door de Brabantse burger (waardering WOW).	score	> 2017		
Formuleren van beleidsprestaties voor beheer en onderhoud provinciale infrastructuur op basis van vastgesteld beleid kwaliteitsnota en evaluaties van pilots Eurorap.		1e helft 2018	gerealiseerd, obv PS-besluit (PS 18/18) nieuwe beleidsprestaties opgenomen in de begroting	beleidsprestatie wordt vervangen door nieuwe
Uitvoering projecten planmatig onderhoud (aantal km uitgevoerd groot onderhoud en vervanging).	km / jaar	> 30 km	conform planning; er is ruim 36 km reeds in uitvoering en er staan nog 2 projecten in voorbereiding, tezamen ruim 50 km.	
Gebruik van recycled materiaal (asfalt en beton) bij onderhoudswerkzaamheden.	%	> 50%	conform planning; % is standaard voorgeschreven in uitvragen aan de markt. De exacte resultaten volgen als projecten zijn opgeleverd.	

Aantal innovatieve initiatieven of projecten.	aantal	3	conform planning; 2 projecten zijn gestart, beide om het hergebruik van asfalt, waarvan 1 in combi met lage temperatuur, te verhogen naar 97%. Derde project is in voorbereiding en heeft betrekking op energiebesparing en verlichting van onze wegen.
Percentage LED openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.	%		conform planning; projectvoorbereiding is gestart

Besluitvorming

Verloop begroting

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
0501 Mobiliteit								
lasten	248.907	0	446	249.352	0	-33.306	-4.750	211.296
baten	905	0	-510	395	0	0	86	481
saldo	-248.001	0	-956	-248.957	0	33.306	4.836	-210.815
0502 Openbaar Vervoer								
lasten	97.668	18.200	719	116.587	0	-6.788	0	109.799
baten	86.056	0	0	86.056	0	1.987	0	88.043
saldo	-11.612	-18.200	-719	-30.531	0	8.775	0	-21.756
0503 Infrastructuur / Provinciale Wegen								
lasten	74.327	0	1.068	75.396	0	3.215	6.998	85.609
baten	17.601	0	0	17.601	0	3.215	-94	20.722
saldo	-56.727	0	-1.068	-57.795	0	0	-7.092	-64.887
Toegedeelde organisatiekosten	15.352	370	0	15.722	0	597	0	16.319
totaal programma 05								
lasten	436.253	18.570	2.233	457.057	0	-36.281	2.248	423.023
baten	104.561	0	-510	104.051	0	5.202	-8	109.246
saldo	-331.692	-18.570	-2.743	-353.005	0	41.484	-2.256	-313.777

Een specificatie van de besluitvorming staat hier.

Algemene voortgang

De uitvoering van het programma 05 Mobiliteit ligt goed op schema. De meeste speerpunten punten uit het bestuursakkoord zijn of worden in 2018 afgerond. Met de beoogde herijking van de OV-visie in deze bestuursperiode voegen we daar zelfs nog een punt aan toe. Een aantal majeure infrastructurele projecten zoals PHS, Maaslijn en N65 kent een grote mate van afhankelijkheid van derden. De provincie stuurt daarbij continu op de het behalen van de resultaten, voldoende snelheid in de voortgang én beheersing van de risico's. Bij de N69 is een grote stap gezet met een onherroepelijk PIP. Vooruitlopend daarop was inmiddels gestart met het aanbestedingstraject, zodat snel gestart kan worden met de uitvoering. Het PIP voor de N629 Dongen - Oosterhout is opgesteld en kan in december door de Staten worden vastgesteld, waarmee we in dit jaar het speerpunt uit het Bestuursakkoord kunnen realiseren. De toename van het aantal verkeersslachtoffers met dodelijke afloop baart zorgen. De Staten worden binnenkort via een statenmededeling uitgebreid geïnformeerd over verkeersveiligheid. Sinds 2016 geven we de Staten met de Statenmededeling programmering mobiliteit inzicht in de gemaakte afspraken met de regio's tijdens de ontwikkeldagen. In deze bestuursrapportage wordt, zoals reeds eerder aangekondigd, het voorstel gedaan om de inrichting van de begroting voor programma 05 Mobiliteit vanaf 2019 aan te passen. Zodat snel en adaptief programmeren beter mogelijk wordt gemaakt.

Wat mag het kosten?

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting vastgesteld	bijstelling	(I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>				
Programma lasten	441.335		-34.631	406.704
Organisatiekosten	15.722		597	16.319
totaal lasten	457.057		-34.033	423.023
<u>Baten</u>				
totaal baten	104.051		5.195	109.246
saldo baten en lasten	-353.005		39.228	-313.777

Cultuur en Samenleving op hoofdlijnen

Beroep op algemene middelen

Er wordt geen beroep gedaan op algemene middelen. Er valt daarentegen in totaal € 0,7 mln vrij naar algemene middelen: € 0,4 mln vanuit programma Sociale Veerkracht en € 0,3 mln vanuit programma Erfgoed.

Afwijkingen van prestaties

N.v.t.

Risico's en onzekerheden

- Cultuur: de regeling talentenhub is opengesteld. Onzeker is de mate waarin in 2018 beroep wordt gedaan op de regeling
- Erfgoed: Onzeker is de exacte omvang van de uitgaven voor Verbeeldingskracht erfgoed. E.e.a. mede afhankelijk van de voortgang van samenwerkingstrajecten met partners.
- Sociale Veerkracht: v.w.b. de het resultatenfonds (betekeniseconomie) zijn de uitgaven voor 2018 onzeker. Het fonds zit nog in de opstartfase van een pilot.

06.01 Cultuur

06.01 Voortgang

De uitvoering van het uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020 ligt op koers. De evaluatie van Brabant C is afgerond en besluit over het vervolg is in de perspectiefnota opgenomen. Daarnaast zijn de voorbereiding van het internationale Creativity World Forum 2019 in Brabant in volle gang. Het Brabant DC netwerk is verbreed en versterkt; het aantal netwerkbijeenkomsten is meer dan verdubbeld. Ook loopt het aantal ingediende projecten voor de impuls gelden boven verwachting goed. Verwacht wordt dat de middelen van dit jaar reeds in het derde kwartaal zullen zijn besteed. Aandachtspunt is de realisatie van de doelstellingen met betrekking tot het ondersteunen van talenten door de afhankelijkheid van de door derden aan te leveren voorstellen. In de tweede helft van 2018 wordt de evaluatie van het uitvoeringsprogramma opgeleverd.

06.02 Erfgoed

06.02 Voortgang

Bij erfgoed is 2018 het Europees Jaar van het Cultureel erfgoed. Doel is bewustwording te creëren van de gedeelde Europese geschiedenis en hoe ons cultureel erfgoed een rol speelt voor onze toekomst. We benutten 2018 om Brabants erfgoed op de kaart te zetten en verkennen welke kansen er op langere termijn liggen voor de provincie op het gebied van internationalisering. We zijn als Brabant onderdeel van de volgende evenementen:

- Zuiderwaterlinie is in juni het landelijk schijnwerperproject voor de themamaand waterlinies met 2 publieksevenementen;
- Mars langs de Zuiderwaterlinie (september)
- Jongeren en erfgoed (Future summit)

Binnen Bevochten Brabant is met het programma Brabant Remembers de voorbereiding van het herdenkingsjaar 2019 (75 jaar bevrijding) in volle gang. Sinds april 2018 is de website www.brabantserfgoed.nl actief. Hier vinden bezoekers een overzicht van de verhalen van Brabant gekoppeld aan de collecties die bij deze verhalen horen. Hierbij worden verhalen, objecten en locaties verbonden en wordt zo een platform Brabants Erfgoed geboden. Het project museumschatjes loopt goed. Naast het project voor basisonderwijs is nu ook de inschrijving voor het voortgezet onderwijs al vol.

06.03 Sociale veerkracht

06.03 Voortgang

In 2018 is Stérk Brabant: “De community en het matchpoint voor Sociale Veerkracht” gericht op het leren in en versterken van concrete initiatieven, operationeel geworden. We werken hierbij samen met publieke en private partners. Inmiddels zijn meer dan 100 initiatieven opgehaald en zijn we bij 80 initiatieven actief betrokken. Dit is ruimschoots meer dan het geraamde aantal van 30 in de Uitvoeringsagenda 2018. In de tweede helft van 2018 gaan we daarnaast concreet aan de slag met de aanbevelingen uit de inventarisatie Brabantse Betekeniseconomie. We starten een pilot om (groei)kapitaal beschikbaar te maken voor betekenisvolle ondernemingen die aan opschaling en implementatie toe zijn.

06.04 Sport

06.04 Voortgang

De uitvoering van de Sportagenda Brabant Beweegt 2016-2019 ligt overwegend op koers. Aandachtspunt is de haalbaarheid van de doelstelling om uiterlijk eind 2019 50.000 mensen met een beperking aan het bewegen te hebben gekregen. In de tweede helft van 2018 wordt de sportagenda door een extern bureau geëvalueerd

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Overzicht prestaties en bijstelling

Beleidsnota	Indicator	Streefwaarde 2018	Prognose en bijsturing	Nieuwe streefwaarde
Doelstelling				
Prestaties				
Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016 – 2020 'Werk in uitvoering (PS 28/16), afweegmoment 2020				
Alle Brabanders de mogelijkheid bieden om als toeschouwer of deelnemer te genieten van cultuur.				
Het versterken van een culturele basisinfrastructuur (amateurs en professionals) en cultureel aanbod voor kunst	Cult. instellingen die regionaal van belang zijn meerj. ondersteund	53	Conform planning. In 2018 worden 56 instellingen ondersteund waarvan 37 professionele en 19 amateurinstellingen	56
Het stimuleren van talentontwikkeling op het gebied van kunst door het bieden van ondersteuning zodat talenten na de kunstvakopleiding een positie verwerven in het Brabantse professionele veld	Aantal talenten ondersteund via Talenthub	25	Conform planning. Regeling is geopend. Talenten zullen worden ondersteund in zogenaamde Talentenhubs. Voor 5 disciplines (Beeldende Kunst, Muziek, Theater/dans/circus, Film/AV en Letteren) is een 8-tal plannen in ontwikkeling. Aandachtspunt voor de uiteindelijke realisatie is de afhankelijkheid van derden voor het aanleveren van kwalitatief goede plannen.	
Uitvoeren programma taal en media ter bevordering van de geletterdheid van de Brabantse Beroepsbevolking	% laaggeletterd in Brab. Beroepsbevolking		Pas in 2019 vindt meting van de streefwaarde plaats. Aandachtspunt in de uitvoering is de betrokkenheid van werkgevers bij dit	

			programma.
Bijdragen aan symfonische muziekvoorziening in Brabant	Orkest	1	Gerealiseerd conform planning
	Uitwerking investering in symfonische muziekvoorziening	1	Gerealiseerd conform planning. Arrangeur is aangesteld om de komende twee jaar de klassieke en hedendaagse symfonische muziekvoorziening in Brabant te vernieuwen en verbreden.
Participatie in DC Network om internationale verbindingen te leggen tussen cultuur en andere provinciale opgaven door middel van organisatie bijeenkomsten en versterking netwerken	Aantal.netwerkbijeenkomsten	2	Voor op planning. Via diverse acties werken we aan het verbreden en versterken van het netwerk BrabantDC (o.a. ontwikkeling online platform, nieuwsbrieven etc). Dit jaar worden de voorbereidingen van Creativity World Festival (CWF) 2019 getroffen. Dit jaar worden zeker 5 netwerk bijeenkomsten georganiseerd waaronder bijeenkomsten over Brabantse Betekeniseconomie, BrabantDC's Social Impact Day, Bijeenkomst bij CWF2018 in Antwerpen en bijeenkomst tijdens Dutch Design Week.

Beleidskader erfgoed 2016-2020 "De (Verbeeldings)kracht van erfgoed" (PS 64/15), afweegmoment 2020

1.(Aan de hand van de vier verhalen) een aantrekkelijk Brabant neerzetten voor de Brabanders, toerist en recreant.

2. Herbestemmen en restaureren monumenten waarbij sprake is van een duurzame exploitatie, die beeldbepalend zijn voor de 4 verhalen en draagvlak hebben in de maatschappij.				
3. Rol van provincie verandert: van louter investeren, naar beweging stimuleren en in een beperkt aantal gevallen financiële middelen beschikbaar stellen (mogelijk maken) aan erfgoedinitiatieven.				
4. De basis functioneert met kracht, kwaliteit, professionaliteit, voor een groter publiek en meer in samenhang.				
1 De totstandkoming van uitgeschreven verhalen die leiden tot inspiratie/verbeelding en focus binnen de vier verhalen van Brabant	Uitgewerkte propositie per verhaallijn	3 verhalen, 1 uitwerking	Conform planning; Voor drie verhalen is dit grotendeels gerealiseerd. Voor religieus en innovatief brabant wordt nog gewerkt aan een propositie in relatie tot kloosters en Food. Voor Bestuurlijk Brabant is inmiddels een kapstok ontwikkeld om te komen tot onderscheid in must-need-nice	4 verhalen
2 Het faciliteren van Erfgoedcomplexen zodat beeldbepalende erfgoedcomplexen, waarvoor de markt geen oplossing heeft, kunnen worden herontwikkeld en voorzien van een nieuwe functie cq gebruik	Invest.voorstellen door GS ingestemd	Geen streefwaarde, afspraken gemaakt over informeren Staten over voortgang	In 2018 wordt uitvoering gegeven aan ontwikkelprojecten waarover in 2017 is besloten zoals Religieus Centrum Oudenbosch, Heilige drie-eenheid in Velp en fort Sabina. Zie verder PS statenmededeling voortgang erfgoedbeleid.	Geen streefwaarde, afspraken gemaakt over informeren Staten over voortgang
3 Initiatieven in beweging gebracht/tot	Initiatieven om complexen te	Geen streefwaarde,	Binnen de Erfgoedfabriek zijn	Geen streefwaarde

haalbare initiatieven geleid voor programma erfgoedcomplexen	herbestemmen die in het kader van programma Erfgoedcomplexen zijn gefaciliteerd om te komen tot een haalbare businesscase	afspraken gemaakt over informeren Staten over voortgang	procesmiddelen gereserveerd om initiatieven verder te brengen tot een ontwikkelingsplannen met een haalbare businesscase. Er lopen 8 planontwikkelingsprocessen: Landgoed Schijf in Rucphen, Landgoed Bieduinen, Klooster St Jozeph'sberg (Clarissen) in Megen, Fort Isabella in Vught, KloosterBovendonk, Abdij van Berne in Heeswijk-Dinther, Oud Herlaer/Bossche Buitens en Kentalis, het voormalig Doveninstituut in Sint-Michielsgestel. Het merendeel zal het leiden tot participatievoorstellen in de planrealisatie waarbij ook een beroep wordt gedaan op een investeringsinzet van erfgoedmiddelen en/of middelen van het ontwikkelbedrijf.	de, afspraken gemaakt over informeren Staten over voortgang
--	---	---	---	---

(zie ook Voortgangsrapportage Erfgoed, Statenmededeling april 2018 en Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf bij Jaarrekening 2017, PS mei 2018).

4 Samenwerking in beheer en toegankelijk maken van collecties voor het publiek	aantal Initiatieven waarbij we komen tot samenwerking	1	De streekmusea in de Baronie hebben een streeknetwerk gevormd en werken aan het vertellen van een gezamenlijk verhaal op verschillende locaties en willen de collecties daarop afstemmen. Tevens is in samenwerking met Erfgoed Brabant de	1
--	---	---	--	---

			website www.BrabantsErfgoed.nl ontwikkeld wat de basis is voor een brede samenwerking tussen instellingen.
4 Groter aantal collecties zijn aangesloten op de Brabant Cloud en wordt meer gebruikt door ondernemers en instellingen	Aantal collectiestukken	1.000.000	Conform planning. Op dit moment zijn er bijna 1 miljoen collectiestukken getoond via de Cloud. Langzaam maar zeker groeit het aantal instellingen die hun collecties tonen via de Cloud.
4 Meer nieuwe publieksgroepen in musea in Brabant	Jongeren in musea	50.000	Conform planning. In 2018 is ook gestart met Museumschatjes voor 10.000 leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Hier blijkt veel vraag naar te zijn, de inschrijving is inmiddels al vol.
4 Samenhangend pakket aan instrumenten op het gebied van kennis en onderwijs via de Erfgoed Academie Brabant			Conform planning: Erfgoed Academie Brabant levert meer maatwerk in cursusaanbod, door met college's en ontmoetingen aan te sluiten op de thema's binnen de 4 verhalen van Brabant en met opleidingen meer jongeren te bereiken.
Culturele infrastructuur en monumentenzorg (verplichte indicator uit basisset (IPO))	percentage rijksmonumenten (excl. de monumentcategorie met oorspronkelijke functie woonhuis) weergegeven naar de staat van het casco, categorie "matig" en "slecht". (BRON: databank Monumentenmonitor)	nulmeting (beschikbaar 31-12-2017= realisatie monumentenmonitor)	De nulmeting levert een percentage op van 18,7 % rijksmonumenten die staat van casco "matig" en "slecht" hebben. Landelijk is dit percentage 16,8%. Deze informatie kunnen we in de toekomst meenemen bij restauratieregeling zeker daar waar het gaat om iconen voor het beleid.

<p>Het programma Sociale Veerkracht richt zich op 2 maatschappelijke doelen.</p>			
<p>1. Het versterken van de sociale veerkracht door het ophalen en deelbaar maken van kennis en vaardigheden in de samenleving, zodat alle Brabanders delen in en bijdragen aan de goede kwaliteit van leven in onze provincie. (gebiedsgericht)</p>			
<p>2. Het benutten en laten groeien van sociale veerkracht door het ophalen en deelbaar maken van kennis en vaardigheden om maatschappelijke opgaven te versnellen, volhoudbaar in te spelen op veranderingen en draagvlak te geven. (cross-overs)</p>			
<p>Outcome:</p>			
<p>1. We versterken maatschappelijke initiatieven door te leren van concrete initiatieven en de vragen waar zijn tegenaan lopen op punt van volhoudbaarheid en impact</p>			
<p>2. We versterken maatschappelijke initiatieven door ze te verbinden met andere initiatieven, partners en expertise.</p>			
<p>3. De pilot impactmonitoring zal leiden tot conclusies over de impact van het programma ten aanzien van het maatschappelijke doel en de concrete initiatieven en wordt vertaald naar provinciaal beleid.</p>			
Ondersteuningsstructuur	Operationele	1	Gerealiseerd. Mix en

r Mix en Match is operationeel	ondersteuningsstructuur		matchpoint Stérk Brabant is eind 2017 ingericht en is vanaf 2018 operationeel. Wordt nu verder uitgebouwd.
Brabantbreed lerend netwerk	Brabantbreed lerend netwerk	1	Conform planning. Via Stérk Brabant worden maatschappelijke initiatieven in contact met elkaar en met andere partijen, experts en financiers gebracht.
Pilot impactmonitoring	Pilot impactmonitoring	1	Conform planning. Najaar 2018 is eindrapportage van de pilot gereed.

“Brabant Beweegt”, Sportagenda 2016-2019 (PS 30/16), afweegmoment 2019

Outcome Aangepast sporten

De bekendheid van de Brabantse regionale steunpunten voor aangepast sporten is vergroot en via de steunpunten (en hun netwerk) zijn meer mensen met een beperking aan een passende beweegactiviteit geholpen.

Via (het netwerk van) de regionale steunpunten voor aangepast sporten zijn meer mensen met een beperking aan het sporten/bewegen geholpen.

Aantal mensen met een beperking dat duurzaam aan het bewegen/sporten is geholpen

Achter op planning: in de periode 2017 t/m Q1 2018 hebben we 15.000 mensen aan het bewegen geholpen. Naar verwachting wordt de doelstelling van 50.000 later gerealiseerd dan gepland. E.e.a. is mede afhankelijk van de inzet/mogelijkheden van onze partners.

Outcome Sportevenementen

Brabant kent een beter

afgestemd en meer internationaal onderscheidend aanbod van sportevenementen, met een duidelijker sociaal-maatschappelijk en economisch rendement.

Door de provincie ondersteunde sportevenementen resulterend in:

Aantal ondersteunende sportevenementen 10

Conform planning, in 2018 zijn er drie grote incidentele sportevenementen in Brabant: De Champions Trophy Hockey in Breda, Het EK Veldrijden in Den Bosch en het EK Cross in Tilburg. We verwachten met deze en een aantal vaste jaarlijkse evenementen, zoals Indoor Brabant, Libema Open en Marathon Eindhoven, eind 2018 al de cumulatieve streefwaarde voor 2019 omtrent de additionele bestedingen (€15-20 mln.) te behalen.

- Additionele bestedingen voor stad/regio en voor Brabant

- Een gevoel van verbondenheid en saamhorigheid

- Een sterker innovatief imago van Brabant

- Een prikkel om meer te bewegen

- Ondersteuning van sportevenementen voor mensen met een beperking

Aantal ondersteunende sportevenementen voor mensen met een beperking 1

Voor op planning. Naast het jaarlijkse internationale sportevenement WK Rolstoeldansen in Cuijk, strijkt in 2018 ook het WK Zitvolleybal in Brabant (Eindhoven) neer.

2

Outcome Talentontwikkeling

Brabant wordt door sporttalenten gezien als een aantrekkelijke regio om jezelf te ontwikkelen; zowel op sportief vlak als in op het gebied van scholing en maatschappelijke carrière.

Sporttalenten geven Brabant gemiddeld een 8 als antwoord op de vraag hoe aantrekkelijk deze provincie is om je als sporter te ontwikkelen	Tevredenheidscijfer sporttalenten	Activiteiten verlopen conform planning, de twee genoemde indicatoren worden in het najaar van 2018 gemeten
---	-----------------------------------	--

Het Brabantse aandeel in de landelijke populatie topsporters/topsporttalenten is toegenomen	Brabants aandeel (%) in landelijk totaal topsporters/topsporttalenten	
--	---	--

Outcome Innovatie en technologie

- Vier Brabantse fieldlabs zijn landelijk geaccrediteerd en via het cluster sport & technology meer verbonden met samenwerkingspartners buiten Brabant;

- Er zijn innovaties ontwikkeld die mensen verleiden om meer te bewegen, die leiden tot een hogere omzet van het Brabants bedrijfsleven en die (inter-)nationaal opvallen en Brabant op de kaart zetten.

Het cluster Sport & Technologie is betrokken in Europese projecten die ten doel hebben via innovatieve toepassingen mensen meer te laten bewegen en bedrijven nieuwe marktkansen te bieden	Aantal clusterbrede (Europese) innovatieprojecten	2	Conform planning. In 2018 zijn de projecten Stad in Actie (ontwikkeling innovaties voor bewegen in de openbare ruimte van de stad) en Vitality Living Lab (ontwikkeling van innovaties voor een actieve leefstijl, met slim gebruik van big data) van start
--	---	---	---

gegaan.

Besluitvorming

Verloop begroting

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
0601 Cultuur								
lasten	23.232	-100	2.225	25.357	0	-38	9.000	34.319
baten	48	0	0	48	0	32	0	80
saldo	-23.184	100	-2.225	-25.309	0	70	-9.000	-34.239
0602 Erfgoed								
lasten	22.593	50	9.300	31.943	0	-6.002	150	26.091
baten	604	0	0	604	0	325	0	929
saldo	-21.989	-50	-9.300	-31.339	0	6.327	-150	-25.162
0603 Sociale veerkracht								
lasten	5.729	0	150	5.879	0	-400	0	5.479
baten	96	0	0	96	0	0	0	96
saldo	-5.633	0	-150	-5.783	0	400	0	-5.383
0604 Sport								
lasten	5.323	0	0	5.323	0	0	87	5.409
baten	0	0	0	0	0	0	0	0
saldo	-5.323	0	0	-5.323	0	0	-87	-5.409
Toegedeelde organisatiekosten	4.542	-189	0	4.353	0	-148	0	4.205
totaal programma 06								
lasten	61.419	-239	11.675	72.856	0	-6.588	9.237	75.504
baten	748	0	0	748	0	357	0	1.105
saldo	-60.671	239	-11.675	-72.108	0	6.945	-9.237	-74.399

Een specificatie van de besluitvorming staat hier.

Algemene voortgang

06.01 Cultuur

De uitvoering van het uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020 ligt op koers. De evaluatie van Brabant C is afgerond en besluit over het vervolg is in de perspectiefnota opgenomen. Daarnaast zijn de voorbereiding van het internationale Creativity World Forum 2019 in Brabant in volle gang. Het Brabant DC netwerk is verbreed en versterkt; het aantal netwerkbijeenkomsten is meer dan verdubbeld. Ook loopt het aantal ingediende projecten voor de impuls gelden boven verwachting goed. Verwacht wordt dat de middelen van dit jaar reeds in het derde kwartaal zullen zijn besteed. Aandachtspunt is de realisatie van de doelstellingen met betrekking tot het ondersteunen van talenten door de afhankelijkheid van de door derden aan te leveren voorstellen. In de tweede helft van 2018 wordt de evaluatie van het uitvoeringsprogramma opgeleverd.

06.02 Erfgoed

Bij erfgoed is 2018 het Europees Jaar van het Cultureel erfgoed. Doel is bewustwording te creëren van de gedeelde Europese geschiedenis en hoe ons cultureel erfgoed een rol speelt voor onze toekomst. We benutten 2018 om Brabants erfgoed op de kaart te zetten en verkennen welke kansen er op langere termijn liggen voor de provincie op het gebied van internationalisering. We zijn als Brabant onderdeel van de volgende evenementen:

- Zuiderwaterlinie is in juni het landelijk schijnwerperproject voor de themamaand waterlinies met 2 publieksevenementen;
- Mars langs de Zuiderwaterlinie (september)
- Jongeren en erfgoed (Future summit)

Binnen Bevochten Brabant is met het programma Brabant Remembers de voorbereiding van het herdenkingsjaar 2019 (75 jaar bevrijding) in volle gang. Sinds april 2018 is de website www.brabantserfgoed.nl actief. Hier vinden bezoekers een overzicht van de verhalen van Brabant gekoppeld aan de collecties die bij deze verhalen horen. Hierbij worden verhalen, objecten en locaties verbonden en wordt zo een platform Brabants Erfgoed geboden. Het project museumschatjes loopt goed. Naast het project voor basisonderwijs is nu ook de inschrijving voor het voortgezet onderwijs al vol.

06.03 Sociale veerkracht

In 2018 is Stérk Brabant: “De community en het matchpoint voor Sociale Veerkracht” gericht op het leren in en versterken van concrete initiatieven, operationeel geworden. We werken hierbij samen met publieke en private partners. Inmiddels zijn meer dan 100 initiatieven opgehaald en zijn we bij 80 initiatieven actief betrokken. Dit is ruimschoots meer dan het geraamde aantal van 30 in de Uitvoeringsagenda 2018. In de tweede helft van 2018 gaan we daarnaast concreet aan de slag met de aanbevelingen uit de inventarisatie Brabantse Betekeniseconomie. We starten een pilot om (groei)kapitaal beschikbaar te maken voor betekenisvolle ondernemingen die aan opschaling en implementatie toe zijn.

06.04 Sport

De uitvoering van de Sportagenda Brabant Beweegt 2016-2019 ligt overwegend op koers. Aandachtspunt is de haalbaarheid van de doelstelling om uiterlijk eind 2019 50.000 mensen met een beperking aan het bewegen te hebben gekregen. In de tweede helft van 2018 wordt de sportagenda door een extern bureau geëvalueerd.

Wat mag het kosten?

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting vastgesteld	bijstelling	(I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>				
Programma lasten	68.502		2.797	71.299
Organisatiekosten	4.353		-148	4.205
totaal lasten	72.856		2.648	75.504
<u>Baten</u>				
totaal baten	748		357	1.105
saldo baten en lasten	-72.108		-2.291	-74.399

Algemeen financieel beleid op hoofdlijnen

Voortgang

De bijstellingen m.b.t. 31.02 algemene dekkingsmiddelen betreffen o.a. de verwerking van de effecten van de rijkscirculaires van het provinciefonds, de verwerking van het financieel perspectief t.b.v. de begroting 2019 op basis van de perspectiefnota, de verwerking van de effecten treasury voor de immunisatieportefeuille en de investeringsagendaportefeuille.

De bijstellingen bij 31.03 stelposten betreffen de verwerking van de effecten perspectiefnota, en beroep op begrotingsruimte. Door PS zijn instellingsbesluiten m.b.t. de reserves vastgesteld waarin is aangegeven welke lasten en baten in de begroting via de desbetreffende specifieke reserve lopen. De mutaties in de reserves bij deze bestuursrapportage verlopen via productgroep 31.04 en vormen veelal de tegenhanger van de mutaties in de lasten en baten bij de verschillende begrotingsprogramma's.

31.02 Opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting

De raming van de opcenten is gebaseerd op het houderschapbestand van de belastingdienst per 1 juli 2018. In het afgelopen half jaar is het aantal auto's die belast worden met provinciale opcenten gestegen met ruim 18.000 auto's. Er is vooral een toename in de zwaardere categorie auto's (vanaf 1050 kg). Het financiële effect ad € 6,3 mln is structureel en wordt toegevoegd aan de vrije begrotingsruimte.

31.02 uitkering Provinciefonds

Op basis van de meicirculaire 2018 wordt de algemene uitkering 2018 en 2019 bijgesteld met respectievelijk + € 5,7 mln en + € 11,9 mln voor de actualisatie van het accres.

31.02 Vennootschapsbelasting

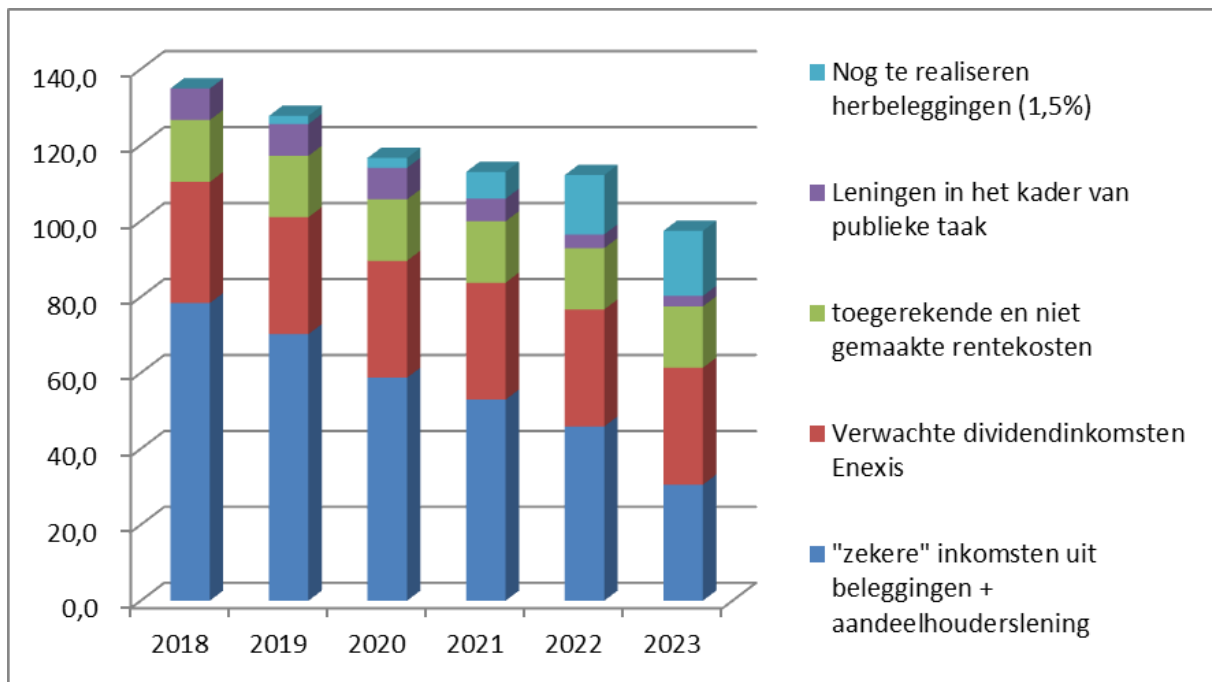
Sinds 1 januari 2016 is de provincie vennootschapsbelastingplichtig voor zover zij een of meer ondernemingen drijft. De afgelopen jaren heeft daarom een uitvoerige fiscale inventarisatie plaats gevonden van alle activiteiten van de provincie, dit in nauw overleg met de Belastingdienst. Op dit moment ziet het er naar uit dat de provincie over 2016 geen aangifte voor de vennootschapsbelasting hoeft te doen omdat er in fiscale zin geen sprake is van een of meer ondernemingen. Voor 2017 en verder dient dit telkens te worden getoetst maar de verwachting is dat de situatie in 2016 ook in de toekomst hetzelfde blijft.

31.02 Dividenden en financieringsfunctie

Het rendement over 2018 is sinds de behandeling van de begroting 2018 verbeterd met € 1,7 mln. Dit wordt veroorzaakt door een hogere dividenduitkering van Enexis (+€ 1,1 mln.) en door in 2018 uitgevoerde switches (aan- en verkopen van obligaties). Daarnaast is het bedrag aan leningen aan decentrale overheden fors toegenomen met € 331 mln. (=q). Omdat het rendement (=p) daarvan lager is dan verwacht (1,4% ten opzichte van 1,5%), is het effect op het totale rendement (pxq) nihil. Het bedrag van € 1,7 mln. wordt toegevoegd aan de dividend- en rentereserve. De stand van deze reserve bedraagt naar de huidige inzichten eind 2018 € 180,9 mln. Dit is bestemd voor het opvangen van rendementstekorten die – als de rente zo blijft – vanaf 2020 gaan ontstaan. Dit wordt veroorzaakt doordat in 2019 – naar verwachting – het laatste deel van de aandeelhouderslening van Enexis (€ 108 mln. Tegen 7,2%) wordt afgelost. In 2022 een groot bedrag vrijvalt is het effect van de lage rente het meest

voelbaar en daalt het rendement in 2023 wellicht met ruim € 15 miljoen.

In onderstaande grafiek staan de verwachtingen weergegeven op basis van de beleggingen per ultimo mei 2018.

Ook vanaf juni zullen we door blijven gaan met het verstrekken van leningen aan decentrale overheden (=q) en het aan- en verkopen van obligaties. Hierdoor zal het rendement in 2018 verder verbeteren.

Besluitvorming

Verloop begroting

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
3102 Algemene dekkingsmiddelen								
lasten	12.135	0	0	12.135	0	-744	0	11.391
baten	588.656	0	805	589.461	13.200	4.665	2.684	610.010
saldo	576.522	0	805	577.327	13.200	5.408	2.684	598.619
3103 Stelposten								
lasten	101.712	-15.865	8.123	93.970	4.550	14.064	-47.798	64.786
baten	0	0	0	0	0	0	0	0
saldo	-101.712	15.865	-8.123	-93.970	-4.550	-14.064	47.798	-64.786
3104 Mutaties reserves								
lasten	369.189	5.194	135.699	510.082	7.150	62.979	53.632	633.843
baten	513.246	34.690	232.633	780.568	0	44.768	7.254	832.590
saldo	144.056	29.496	96.933	270.486	-7.150	-18.212	-46.377	198.747
totaal programma 31								
lasten	483.036	-10.671	143.822	616.187	11.700	76.299	5.834	710.021
baten	1.101.902	34.690	233.438	1.370.030	13.200	49.432	9.938	1.442.600
saldo	618.866	45.361	89.615	753.842	1.500	-26.867	4.105	732.580

Een specificatie van de besluitvorming staat hier.

Algemeen

Voor elk programma zijn in de begroting de lasten en de baten opgenomen die bij dat programma horen. De baten zijn meestal niet toereikend om de lasten van het programma te kunnen dekken. Tegenover de nadelige saldi van lasten en baten bij de programma's staan de algemene dekkingsmiddelen, de stelposten en de mutaties in de reserves.

De lasten en baten van de programma's en die van het onderdeel algemeen financieel beleid inclusief de ramingen van de reserves tellen op tot sluitende begroting.

In het overzicht van het verloop van de begroting 2018 zijn in de gekleurde kolommen de mutaties van deze bestuursrapportage voor het onderdeel algemeen financieel beleid opgenomen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	begroting vastgesteld	bijstelling III)	(I, II en III)	begroting bijgesteld
Lasten	106.105		-29.928	76.177
Baten	589.461		20.549	610.010
saldo baten en lasten	483.356		-9.379	686.188
Stortingen in reserves	510.082		123.761	633.843
Onttrekkingen aan reserves	780.568		52.022	832.590

Bedrijfsvoering op hoofdlijnen

Beroep op algemene middelen

Hogere werkgeverslasten: € 0,8 mln per jaar voor 2018 en 2019, vanaf 2020 structureel € 0,7 mln per jaar.

Digitalisering 'fit for future': € 1,1 mln voor 2018 en € 1,45 mln voor 2019.

Afwijkingen prestaties

Tijdige afhandeling van subsidies: bijstelling van de indicator met een verbetering van 3%-punt ten opzichte van 90% tijdige afhandeling in 2017 naar 93% in 2018 wordt reëel geacht, in plaats van de eerdere streefwaarde van 95%.

Risico's en onzekerheden

Verwerking van de gereserveerde middelen voor het Mobiliteitskader en Belonen op Maat in het Organisatiekostenbudget vindt plaats op basis van de realisatie en werkelijke inzet. Bij de Slotwijziging zal een bijstelling plaatsvinden op basis van de tot dat moment gemaakte afspraken voor Mobiliteitskader en Belonen op Maat.

Bij de CAO 2017-2018 is het persoonlijk ontwikkelbudget voor medewerkers ingesteld. Hiermee hebben de medewerkers de beschikking dat ze over een periode van 5 jaar kunnen inzetten voor ontwikkeling, opleiding en scholing. Gezien het meerjarige karakter van de beschikbare opleidingsmiddelen en het initiatief vanuit werknemers is de realisatie van het persoonlijk ontwikkelingsbudget moeilijk te plannen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Overzicht prestaties en bijstelling

Beleidsnota	Indicator	Streefwaarde 2018	Prognose en bijsturing	Nieuwe streefwaarde
Doelstelling				
Prestaties				
Organisatieontwikkeling				
In 2020 willen we als provincie een opgavegestuurde netwerkorganisatie zijn, van professionals met ruimte en een organisatie die optimaal ondersteunt. Zodat we meebewegen met de maatschappij en maatschappelijke vraagstukken op passende wijze oppakken				
Beweging in en verfrissing van de organisatie genereren:				
- instroom, doorstroom binnen provinciale organisatie en uitstroom	%	20%	Conform planning. De indicatie is dat de 20% mobiliteit wordt gehaald	
- dalende gemiddelde leeftijd ten overstaande van het vorige jaar	Gemiddelde leeftijd (jaar)	< 49,6 jaar 49,6=""></49,6 jaar>	Conform planning. De gemiddelde leeftijd bedraagt (mei 2018) 49,7 jaar (per fte). Zonder verfrissing en verjonging door in- en uitstroom zou deze t.o.v. vorig jaar zijn gestegen naar > 50,5 jaar.	
Flexibiliteit: de verhouding vast/flexibel personeel heeft een verhouding van 85/15	% capaciteitsbudget flexibele inzet	15%	Conform planning	
De organisatie heeft minimaal ... leer/werk- en participatiebanen	Aantal fte	25	Voor op planning. Leer/werk-banen: Het aantal leerwerkbanen bedraagt momenteel 3,9 fte (5 personen). Participatiebanen : Mensen met een indicatie (WSW Wajong) medio	

			juni 61 fte (à 25,5 uur p/w).
In 2018 gaan we verder met het lean (slim en efficiënt) organiseren van de bedrijfsvoering processen	%	50%	Conform planning
Tijdige afhandeling subsidies	% tijdig afgehandelde subsidies	95%	We zetten de stijgende lijn verder door. Een verbetering met 3%-punt achten wij reëel ten opzichte van 90% tijdige afhandeling in 2017.
Tijdige afhandeling facturen	% tijdig betaalde facturen	95%	Conform planning
In 2018 voldoen we als organisatie aan de nieuwe Europese privacywetgeving voor gegevensbescherming	Uitgevoerd	x	Conform planning

Besluitvorming

Verloop begroting

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
programma 90 Bedrijfsvoering								
lasten	120.115	2.185	-581	121.718	1.152	1.238	558	124.665
baten	120.115	2.185	-581	121.718	1.152	1.238	558	124.665
saldo	0	0	0	0	0	0	0	0

Een specificatie van de besluitvorming staat hier.

Algemene voortgang

We werken aan een opgabegepaste netwerkorganisatie die denkt en handelt vanuit de opgaven van Brabant, op basis van duidelijke rollen en toegevoegde waarde van de provincie als bestuurslaag tussen rijk en gemeenten, midden in de samenleving. Dat doen we resultaatgericht, integraal en in samenwerking met onze partners. Dit verloopt conform planning.

Er zijn de nodige stappen in het netwerk gezet, digitale aansluiting op regionale arbeidsmarktplatforms is gerealiseerd. Een regionale werkgroep is gestart voor samenwerking om tot een Werkgeversnetwerk voor regionale overheden komen.

We zijn gestart met een promotiecampagne waarbij we actief een promotie/informatiepakket naar Brabantse onderwijsinstellingen toesturen. Hier wijzen en verwijzen we op een wervende manier naar de mogelijkheden en soorten stages die wij aanbieden via werkenvoor.brabant.nl.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Tot 25 mei 2018 heeft het accent gelegen op voorbereiden op de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De volgende onderwerpen zijn hierbij opgepakt:

- Governance: opdrachtgeverschap voor data privacy is belegd, er is een Functionaris Gegevensbescherming (FG) benoemd en de provincie beschikt over een privacy team waarin betrokken functies zijn vertegenwoordigd.
 - Visie en beleid: met het privacy team is er gewerkt aan een privacy visie, privacy beleid, privacy statement/verklaring en privacy gedragsregels.
 - Procedures en documentatieplicht: de provincie beschikt over een verwerkingsregister, procedures voor datalekken en rechten van betrokkenen, verwerkingsovereenkomsten en een register voor datalekken.
 - Training en bewustwording: middels een communicatietraject en verplichte e-learnings, het geven van voorlichtingssessies aan (project)teams en aandacht voor data privacy tijdens bijeenkomsten, is de bewustwording bij medewerkers verhoogd.
- In tweede helft van 2018 verschuift de aandacht naar borgen en het houden van toezicht. Hiervoor worden de volgende onderwerpen opgepakt:
- Opzetten van een data privacy framework en op basis hiervan invulling geven aan monitoring, rapportage en handhaving;
 - Aandacht voor de AVG bij nieuwe verwerkingen, zodat in de ontwerpfase al rekening wordt gehouden met de uitgangspunten van de AVG (Privacy by design). Daarnaast zullen bij nieuwe verwerkingen Privacy Impact Assessments (PIA) worden uitgevoerd.
 - Aanpassingen doorvoeren in bestaande informatie-/ICT-systemen en -diensten zodat deze blijvend aan de AVG voldoen.
 - Follow-up training en bewustwording. Bewustwording van medewerkers is een continue proces en is nooit klaar.

Wat mag het kosten?

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting vastgesteld	bijstelling	(I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>				
Programma lasten	121.718		2.947	124.665
totaal lasten	121.718		2.947	124.665
<u>Baten</u>				
totaal baten	121.718		2.947	124.665
saldo baten en lasten	0		0	0

